

STORTINGET

Innst. 12 S

(2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen
om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under
Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under
Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet
(rammeområde 16)

Prop. 1 S (2025–2026)

Innhold

	Side
1. Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Komiteens behandling	1
1.3 Om budsjettforliket	2
1.4 Oversikt over regjeringens budsjettforslag.....	2
2. Generelle merknader for rammeområde 16	7
2.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet	7
2.2 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet	11
2.3 Generelle merknader fra Høyre.....	12
2.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	16
2.5 Generelle merknader fra Senterpartiet	18
2.6 Generelle merknader fra Rødt.....	19
2.7 Generelle merknader fra Kristelig Folkeparti	19
2.8 Generelle merknader fra Venstre.....	21
3. Oversikt over partienes forslag til bevilgninger på rammeområde 16.....	24
4. Kunnskapsdepartementet.....	30
4.1 Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	30
4.2 Kap. 3200 Kunnskapsdepartementet.....	30
4.3 Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag.....	30
5. Grunnopplæringen	30
5.1 Kap. 220 Utdanningsdirektoratet	30
5.2 Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet	30
5.3 Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene.....	30
5.4 Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	31
5.5 Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	31
5.6 Kap. 223 Diamanten skole	31
5.7 Kap. 3223 Diamanten skole.....	31
5.8 Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre.....	31
5.9 Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen.....	31
5.10 Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen	34
5.11 Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen.....	34
5.12 Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler.....	44
5.13 Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.....	44
5.14 Kap. 229 22. juli-senteret	46
5.15 Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	46
5.16 Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	46
6. Barnehager.....	46
6.1 Kap. 231 Barnehager.....	46
7. Høyere yrkesfaglig utdanning.....	49
7.1 Kap. 240 Fagskoler.....	49
7.2 Kap. 241 Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning.....	49
7.3 Kap. 242 Norges grønne fagskole – Vea	49
7.4 Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Vea	50

	Side
8. Kompetansepolitikk og livslang læring.....	50
8.1 Kap. 253 Folkehøyskoler	50
8.2 Kap. 254 Studieforbund mv.....	50
8.3 Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.....	51
8.4 Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	51
8.5 Kap. 257 Kompetanseprogrammet.....	51
8.6 Kap. 258 Tiltak for livslang læring	51
9. Høyere utdanning og forskning	52
9.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler	52
9.2 Kap. 270 Studentvelferd	54
9.3 Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	54
9.4 Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	55
9.5 Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning.....	55
9.6 Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt.....	55
9.7 Kap. 274 Universitetssenteret på Svalbard	55
9.8 Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning	55
9.9 Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning.....	56
9.10 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	56
9.11 Kap. 285 Norges forskningsråd	56
9.12 Kap. 3285 Norges forskningsråd.....	58
9.13 Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	58
9.14 Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak.....	58
9.15 Kap. 289 Vitenskapelige priser	58
10. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet.....	58
10.1 Kap. 920 Norges forskningsråd	58
10.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet	59
10.3 Kap. 3923 Havforskningsinstituttet.....	59
10.4 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling	59
11. Forskning under Landbruks- og matdepartementet.....	60
11.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon.....	60
12. Utdanningsstøtte	60
12.1 Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	60
12.2 Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning.....	61
12.3 Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning.....	61
13. Oppfølging av anmodningsvedtak.....	62
14. Forslag fra mindretall.....	64
15. Komiteens tilråding.....	65

Vedlegg

STORTINGET

Innst. 12 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2026, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eikeland, Vebjørn Gorseth og Rune Krutå, fra Fremskrittspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, fra Høyre, Monica Molvær og lederen Mathilde Tybring-Gjedde, fra Sosialistisk Venstreparti, Sunniva Holmås Eidsvoll, fra Senterpartiet, Erling Sande, fra Rødt, Hege Bae Nyholt, fra Kristelig Folkeparti, Joel Ystebø, og fra Venstre, Guri Melby, viser til at regjeringen Støre la frem Prop. 1 S (2025–2026) 15. oktober 2025.

Komiteen viser til at utdannings- og forskningskomiteen ved Stortingets vedtak 21. oktober 2025 ble tildelt kapitler og romertallsvedtak på rammeområde 16, jf. Innst. 18 S (2025–2026).

Komiteen viser til at regjeringspartiet Arbeiderpartiet 3. desember 2025 inngikk forlik med Sosialistisk

Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne for statsbudsjettet 2026.

Komiteen viser til Stortingets finansdebatt 5. desember 2025, med behandling av Innst. 2 S (2025–2026) og løse verbalforslag, der nettorammebeløp for hvert enkelt rammeområde ble vedtatt. For rammeområde 16 er netto sum fastsatt til 96 783 429 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslagene i innstillingen bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43 femte ledd.

1.2 Komiteens behandling

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026 under rammeområde 16 Utdanning og forskning, som omfatter inntekts- og utgiftskapitler under Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

For nærmere omtale av de enkelte poster vises det til Prop. 1 S (2025–2026) Kunnskapsdepartementet, Prop. 1 S (2025–2026) Nærings- og fiskeridepartementet og Prop. 1 S (2025–2026) Landbruks- og matdepartementet.

Komiteen avholdt åpen høring om budsjettproposisjonen 4. og 5. november 2025. Komiteen har i tillegg mottatt en rekke skriftlige innspill.

Komiteen viser til at Stortinget 24. oktober 2025 mottok rettebrev fra Forsknings- og høyere utdanningsministeren. Brevet er vedlagt innstillingen.

Der det ikke er særskilte merknader under en post, slutter komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt seg til regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til sine alternative budsjetter.

1.3 Om budsjettforliket

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt til budsjettforliket og inngått avtale mellom partene 3. desember 2025. Disse medlemmer er enige om at eventuelle endringer i forliket ikke skal gjennomføres uten full tilslutning fra alle forlikspartnere, og viser til Innst. 2 S (2025–2026). Det er enighet om at forliket binder partene i det videre arbeidet med statsbudsjettet for 2026. Disse medlemmer viser til at forliket medfører følgende endringer under rammeområde 16 sammenlignet med regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026.

Disse medlemmer mener velferdssamfunnet må tilby brede universelle velferdsordninger som treffer flest mulig på best mulig måte. Kommunene og fylkeskommunene spiller en avgjørende rolle i å levere viktige velferdstjenester for folk i hele landet.

For å legge til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan løse sine oppgaver på en best mulig måte, gjøres det en rekke endringer i bevilgninger for å redusere styringstrykket på kommunene ved å flytte øremerkede midler og tilskuddsordninger inn i rammetilskud-

det til kommuner og fylkeskommuner. Disse medlemmer viser til merknader under kap. 225 post 69 og kap. 226 post 61. Disse medlemmer understreker at dette ikke gjøres for å svekke tiltakene de ulike tilskuddsordningene og øremerkede midlene er tiltenkt til, men for å gi rom og tillit til kommunene til å levere tjenester på en god måte i tråd med lokale forhold.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre reagerer på budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne. Disse medlemmer viser til at forliket ble lagt frem så kort tid før finanskomiteens frist at det er umulig for opposisjonen å få behandlet det på en forsvarlig måte.

Disse medlemmer er isolert sett positive til styrkingen av kommuneøkonomien, men peker på at budsjettforliket langt fra løser utfordringene i skolen.

Disse medlemmer er ikke minst kritiske til utviklingen av tilskuddet til veiledning av nye lærere som Kristelig Folkeparti fikk gjennomslag for under Solberg-regjeringen. Dette tilskuddet gjør at ferske lærere kan få avgjørende hjelp og støtte fra erfarne lærere i løpet av lærernes første, krevende undervisningsår. Når tilskuddet fjernes, risikerer man at tallet på lærere som slutter i løpet av det første året, bare øker. Skolen trenger det motsatte, nemlig bedre vilkår for lærerne for å løfte læreringen.

1.4 Oversikt over regjeringens budsjettforslag

Tabellen under viser regjeringen Støres forslag til statsbudsjett for 2026 for rammeområde 16, jf. Prop. 1 S (2025–2026).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 16

			Prop. 1 S (2025–2026) Gul bok
Kap.	Post	Formål	
Kunnskapsdepartementet			
200	Kunnskapsdepartementet		
	1	Driftsutgifter.....	429 100 000
	21	Spesielle driftsutgifter	13 606 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 783 000
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21	Spesielle driftsutgifter	54 665 000
	70	Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning, <i>kan overføres</i>	250 655 000
220	Utdanningsdirektoratet		
	1	Driftsutgifter.....	432 694 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	282 239 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	93 268 000

			Prop. 1 S (2025–2026)
Kap.	Post	Formål	Gul bok
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
	1	Driftsutgifter.....	18 035 000
222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	
	1	Driftsutgifter.....	160 293 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 056 000
223		Diamanten skole	
	1	Driftsutgifter.....	30 354 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	411 000
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	
	70	Freds- og menneskerettighetssentre.....	180 188 000
	71	Det europeiske Wergelandsenteret.....	21 504 000
225		Tiltak i grunnsopplæringen	
	1	Driftsutgifter.....	30 457 000
	21	Spesielle driftsutgifter.....	146 209 000
	60	Tilskudd til landslinjer.....	285 337 000
	61	Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.....	40 000 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen.....	156 095 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.....	273 003 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg.....	261 000 000
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme.....	17 553 000
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.....	10 115 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen.....	391 059 000
	69	Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring.....	593 517 000
	74	Prosjekttilskudd.....	13 412 000
	75	Grunntilskudd.....	112 451 000
226		Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	752 443 000
	22	System for kompetanse- og karriereutvikling.....	2 026 156 000
	61	Tilskudd til veiledning for nyutdannede lærere.....	225 769 000
	62	Tilskudd til skolebibliotek og bøker, <i>kan nyttes under post 21</i>	103 150 000
	63	Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 1.–10. trinn.....	190 920 000
	65	Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam.....	125 000 000
	71	Norges forskningsråd – Tilskudd til vitensentre.....	124 296 000
227		Tilskudd til særskilte skoler	
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner.....	49 020 000
	78	Tilskudd.....	225 847 000
228		Tilskudd til private skoler mv.	
	70	Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	4 319 176 000
	71	Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 443 237 000
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	177 890 000
	73	Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	173 638 000
	74	Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	27 438 000
	75	Private skoler med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov, <i>overslagsbevilgning</i>	633 622 000
	76	Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	77 782 000
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	45 412 000
	78	Kompletterende undervisning.....	28 516 000
	79	Toppidrett.....	89 114 000
	81	Elevutveksling til utlandet.....	2 522 000

		Prop. 1 S (2025–2026) Gul bok
Kap.	Post Formål	
	82 Kapital- og husleietilskudd til private skoler	83 269 000
	83 Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole	5 377 000
	84 Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler	148 387 000
	85 Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler	161 305 000
229	22. juli-senteret	
	1 Driftsutgifter	57 296 000
	70 Tilskudd til minne- og læringsbesøk på Utøya	7 000 000
230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste	
	1 Driftsutgifter	629 915 000
	21 Spesielle driftsutgifter	29 250 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 828 000
	70 Tilskudd til kompetansetjenester på hørselsfeltet	40 404 000
231	Barnehager	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	782 798 000
	60 Toppet bemanning i barnehagene	200 000 000
	61 Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder	216 629 000
	63 Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	150 300 000
	70 Tilskudd til svømming i barnehagene	77 471 000
240	Fagskoler	
	60 Driftstilskudd til fagskoler	1 800 463 000
	61 Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning, <i>kan overføres</i>	78 270 000
241	Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 412 000
242	Norges grønne fagskole – Vea	
	1 Driftsutgifter	38 943 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 596 000
253	Folkehøyskoler	
	70 Tilskudd til folkehøyskoler	1 153 213 000
	71 Tilskudd til Folkehøgskolerådet	7 161 000
	72 Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	855 000
254	Studieforbund mv.	
	70 Tilskudd til studieforbund	67 312 000
	73 Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	2 573 000
256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	
	1 Driftsutgifter	535 287 000
	21 Spesielle driftsutgifter	17 599 000
257	Kompetanseprogrammet	
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	217 786 000
258	Tiltak for livslang læring	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	102 905 000
260	Universiteter og høyskoler	
	50 Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	45 872 711 000
	70 Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 329 562 000
270	Studentvelferd	
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	94 138 000
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	863 443 000

		Prop. 1 S (2025–2026)
Kap.	Post Formål	Gul bok
271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	
	1 Driftsutgifter.....	154 284 000
	21 Spesielle driftsutgifter	4 639 000
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning	
	71 Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	225 626 000
	72 Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	80 478 000
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt	
	50 Virksomhetskostnader.....	225 839 000
	70 Infrastruktur for tungregning, <i>kan overføres</i>	160 720 000
274	Universitetscenteret på Svalbard	
	70 Tilskudd til Universitetscenteret på Svalbard.....	190 727 000
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	54 086 000
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	72 987 000
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene	
	1 Driftsutgifter.....	22 408 000
285	Norges forskningsråd	
	1 Driftsutgifter.....	766 513 000
	21 Spesielle driftsutgifter	105 450 000
	71 Strategiske forskningsprioriteringer, <i>kan overføres</i>	3 408 800 000
	72 Langsiktig, grunnleggende forskning, <i>kan overføres</i>	1 876 800 000
	73 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	262 757 000
	75 Avsetning til usikker framdrift	500 000 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak	
	21 Spesielle driftsutgifter	13 487 000
	72 Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	463 081 000
	73 EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 902 355 000
	74 EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett.....	1 293 080 000
	75 UNESCO-kontingent.....	24 933 000
	76 UNESCO-formål	5 000 000
289	Vitenskapelige priser	
	51 Holbergprisen	21 537 000
	71 Abelprisen.....	20 957 000
	72 Kavliprisen	16 307 000
Nærings- og fiskeridepartementet		
920	Norges forskningsråd	
	70 Tilskudd til næringsrettet forskning, <i>kan overføres</i>	1 220 100 000
	71 Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter.....	573 167 000
	72 Tilskudd til marin og maritim forskning, <i>kan overføres</i>	517 700 000
	73 Grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter.....	137 539 000
923	Havforskningsinstituttet	
	1 Driftsutgifter.....	900 250 000
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	491 965 000
	22 Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	262 400 000
	23 Oppdragsutgifter forskningsfartøy, <i>kan overføres</i>	319 034 000
928	Annen marin forskning og utvikling	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000
	50 Tilskudd til Veterinærinstituttet	81 004 000
	70 Tilskudd til samarbeidsprosjekter.....	5 250 000
	72 Tilskudd til Nofima AS.....	108 065 000

			Prop. 1 S (2025–2026) Gul bok
Kap.	Post	Formål	
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137	Forskning og innovasjon		
	54	Næringsrettet matforskning m.m.....	245 000 000
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	2 993 000
	71	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	198 200 000
	72	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd	208 317 000
<i>Statsbankene</i>			
2410	Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter.....	477 394 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	72 662 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	9 662 063 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 372 783 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	575 428 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	4 214 138 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 687 732 000
	74	Tap på utlån.....	340 500 000
Sum utgifter rammeområde 16			112 507 000 000
Inntekter			
<i>Inntekter under departementene</i>			
3200	Kunnskapsdepartementet		
	3	Inntekter fra fremleie.....	4 662 000
3220	Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	2 782 000
3222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.	26 772 000
3223	Diamanten skole		
	2	Salgsinntekter mv.	769 000
3225	Tiltak i grunnopplæringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	176 687 000
3230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	29 250 000
	2	Salgsinntekter mv.	3 724 000
3242	Norges grønne fagskole – Veia		
	2	Salgsinntekter mv.	8 104 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	54 000
3256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	7 189 000
	2	Inntekter fra refusjoner mv.	36 069 000
3271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	4 625 000
	2	Salgsinntekter mv.	414 000
3275	Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1	Inntekter ved oppdrag.....	10 000
3285	Norges forskningsråd		
	1	Inntekter fra oppdrag.....	12 536 000
	2	Inntekter fra refusjoner mv.	12 328 000
	50	Avvikling av Forskningsrådets eiendomsfond	130 000 000

			Prop. 1 S (2025–2026)
Kap.	Post	Formål	Gul bok
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	19 383 000
3923		Havforskningsinstituttet	
	1	Oppdragsinntekter	496 037 000
	2	Oppdragsinntekter forskningsfartøy	321 082 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter.....	700 000
	29	Termingebyrer	1 700 000
	89	Purregebyrer	119 133 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter.....	15 100 221 000
Sum inntekter rammeområde 16			16 514 231 000
Netto rammeområde 16			95 992 769 000

2. Generelle merknader for rammeområde 16

2.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet

Gode barnehager gir barna en god start

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at gode barnehager er et viktig bidrag til å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter. Disse medlemmer viser til at det er god barnehagedekning i Norge: I 2024 hadde 94,3 pst. av alle barn mellom 1 og 5 år barnehageplass. Dette er en økning på 1,5 prosentpoeng siden 2020. Økningen i andel barn i barnehage har vært særlig stor for de minste barna.

Disse medlemmer fremhever at barnehagen er en av de viktigste arenaene for barns tidlige utvikling. Den legger et fundament for trygghet, sosial tilhørighet, fellesskap og vennskap. Et godt barnehagetilbud er derfor avgjørende for å sikre at alle barn får like muligheter, uavhengig av familiebakgrunn, bosted eller foreldrenes økonomiske situasjon.

Disse medlemmer viser til at barnehageprisen økte hvert år de borgerlige styrte, fra 2013 til 2021, og vil trekke frem at Arbeiderpartiet – sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti – har kuttet maksprisen i barnehagen to ganger, til historisk lavt nivå. På landsbasis sparer barnefamilier 31 460 kroner og i distriktskommuner 36 960 kroner, sammenlignet med makspris i regjeringen Solbergs siste budsjettforslag.

Disse medlemmer vil trekke frem at gode barnehager gir barna en trygg og god oppvekst, og bidrar til likestilling og høy deltakelse i arbeidslivet. Forskning viser at barn som har gått i barnehagen klarer seg bedre i

skolen og i arbeidslivet, det gjelder særlig de mest sårbare barna. Barn av innvandrere blir også bedre integrert og det blir enklere for foreldre å komme seg i jobb. Disse medlemmer mener at regjeringens satsing på barnehagepris er bra både for økonomien til småbarnsfamiliene og for barna som får ta del i viktige fellesskap.

Disse medlemmer understreker betydningen av tilstrekkelig og kvalifisert bemanning. De ansatte skal få tillit og tid til å bruke fagkunnskapen sin til å skape gode miljøer sammen med barna. Enigheten om nytt barnehageforlik høsten 2024, og arbeidet med ny finansieringsforskrift, forventer disse medlemmer skal bidra til bedre forvaltning og rammer for alle barnehager. Disse medlemmer viser til at ordningen med toppet bemanning i barnehagene er utvidet gjennom 600 mill. kroner i budsjettforliket, i tillegg til de 200 mill. kronene regjeringen tidligere hadde foreslått. Videre har regjeringen foreslått å øke bevilgningene til Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) til 490 plasser fra høsten 2026. Dette er rekordhøyt, og bidrar til kvalifisering og kompetanseopåfyll.

Kvalifiserte lærere over hele landet

Disse medlemmer mener at det viktigste for barn og unges læring, mestring og trivsel er at de møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte eleven. For mange elever møter for mange ukvalifiserte lærere. Disse medlemmer mener det er prekært med tiltak for å øke rekrutteringen til lærerutdanningene, deretter til å få studentene til å gjennomføre utdanningen, for så å gå ut i undervisningsstillinger. Lærere møter andre utfordringer i læringsmiljøet og på skolen nå enn tidligere, og trenger bredde i sin kompetanse.

Disse medlemmer viser til at det i 2025 er 20 pst. flere som startet på en grunnskolelærerutdanning

enn i 2024. Regjeringen fortsetter arbeidet med å styre lærerutdanningene mer overordnet og forenkle rammeplanene. I løpet av 2026 vil to nye rammeplaner vedtas til erstatning for dagens elleve rammeplaner. Regjeringen har også oppfordret lærerutdanningsinstitusjonene til å søke om forsøk med nye måter å organisere utdanningene på, i den hensikt å styrke praksis og tilby utdanninger som er enda bedre tilpasset lokale og regionale kompetansebehov.

Disse medlemmer mener høyresidens mange omkamper for å gi kompetansekravene i skolen tilbakevirkende kraft, som ville innebære en ny «avskilting» av erfarne lærere, forslag om å gjenetablere en lite partsforankret lærerspesialistordning og gjentatte forslag om å heve karakterkravene for lærerutdanningen, samlet vil svekke muligheten for å sikre elevene flere kvalifiserte lærere over hele landet. I stedet har regjeringen videreført kompetansekravene i skolen, men samtidig sikret at erfarne lærere ikke blir «avskiltet» i fagene sine. I tillegg er opptakskravene for lærerutdanningene endret ved at universitetene og høyskolene kan søke dispensasjon fra nivåkravene dersom institusjonene har tiltak som ivaretar de samme hensynene som nivåkravene er ment å ivareta.

Disse medlemmer viser til at det var et godt og solid samarbeid mellom partene og regjeringen i Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030. Disse medlemmer viser til at regjeringen møter den varslede lærermangelen med en bred satsing på å rekruttere, utdanne og beholde flere kvalifiserte lærere. Det er fortsatt et stort behov for en satsing på etter- og videreutdanning i skolen, i hele bredden av skolens fag. Særlig vil disse medlemmer trekke frem at regjeringen fører en politikk der kompetanseutviklingen for lærere fortsetter på et høyt nivå, og at etter- og videreutdanningstilbudet utvides til flere fag og viktige områder. Det vises også til at regjeringen har som mål at tilbudet også skal omfatte klasseledelse, digital læring, tilpasset opplæring og spesialpedagogikk.

En fellesskole der alle elever lærer, mestrer og trives godt

Et samfunn med små forskjeller mellom folk, sosialt og geografisk, bidrar til tillit og reduserer forskjeller. Fellesskolen skal gi elevene et felles verdigrunnlag, et innblikk i verden, sikre fagkunnskaper, ferdigheter og et bredt grunnlag for videre utdanning, arbeid og deltagelse. Disse medlemmer viser til at regjeringen som planlagt viderefører fagfornyelsen, og arbeider for å utløse det fulle potensialet i nye læreplaner. Disse medlemmer viser også til den solide omdreiningen mot en mer praktisk skole som er forankret i Meld. St. 34 (2024–2025) En mer praktisk skole – Bedre læring, motivasjon og trivsel på 5.–10. trinn. Regjeringen har fulgt opp kvalitetsutviklingsutvalget med omlegging av prøver og kartlegginger i skolen. Satsingen på en mer praktisk sko-

le bidrar til å gi flere elever mestring, motivasjon og nødvendige ferdigheter for å bli rustet for livet og arbeidslivet. Større handlefrihet knyttet til fag- og timefordeling, valgfag på mellomtrinnet og arbeidslivsfag på ungdomstrinnet er viktige grep for å sikre en skole som gir mestring og utvikling for alle elever. Disse medlemmer understreker behovet for en styring av utdanningssektoren som er basert på tillit og respekt for faglighet og profesjonalitet. Disse medlemmer imøteser fellesskoleutvalget som skal gjennomgå fellesskolens organisering og innhold for fremtiden – de leverer sitt arbeid i 2026.

Disse medlemmer understreker at lesing er en grunnleggende ferdighet som er avgjørende for utvikling og læring i alle fag, og mener at lesing ikke bør begrenses til digitale flater, da lesing på skjerm kan svekke konsentrasjonen og flytte oppmerksomheten bort fra aktivitetene i klasserommet. Derfor er det viktig å sikre bedre tilgang til fysiske lærebøker. Disse medlemmer viser til budsjettforliket om en ytterligere økning til nasjonalt leseløft på 206,3 mill. kroner for å styrke leseglede og leseferdigheter. Som en del av denne satsingen er 120 mill. kroner tilskudd til kommunene for innkjøp av fysiske lærebøker.

Mer praktisk og aktiv læring i skolen

Barn og unge skal både oppleve at praktiske evner og ferdigheter blir vektlagt i skolen og at de er verdifulle for samfunnet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har fremmet en rekke grep for bedre læring og mer trivsel, etter at flere undersøkelser har dokumentert negativ utvikling i læringsresultater og trivsel etter åtte år med Høyre-styrt skolepolitikk i Norge.

Disse medlemmer understreker at overgangen fra barnehage til skole kan oppleves som brå for mange barn, med mindre lek og mer stillesitting enn de er vant til. Disse medlemmer mener det er viktig å legge bedre til rette for praktisk, aktiv og variert undervisning for å styrke læringen og trivselen i skolen, slik regjeringen gjør. Dette inkluderer også å legge til rette for at skolene har nødvendig kompetanse, utstyr og læringsarenaer til å kunne ta i bruk praktiske læringsmetoder i fagene. Praktiske og aktive læringsmetoder, etter- og videreutdanning også i praktiske og estetiske fag, endring av kvalitetsvurderingssystemet samt solide investeringer i egne arealer og utstyr, bidrar til å løfte kvaliteten og læringen i skolen. Disse medlemmer imøteser videre arbeid i kommunene og ved skolene for å realisere en mer framtidsrettet skole. Disse medlemmer vil påpeke at innføring av valgfag på mellomtrinnet, og å sikre at alle elever i ungdomsskolen skal få tilbud om arbeidslivsfag, vil gi flere elever et nødvendig løft enten de ser for seg studiespesialiserende eller yrkesrettet videregående opplæring. Når halvparten av elevene i videregå-

ende opplæring nå velger yrkesfag, og det er innført fullføringsrett, stiller det også krav til innholdet i skolen.

Elever må ha det bra for å lære bra

Elever må ha det bra for å lære bra, og skal få rask og koordinert hjelp for å hindre at ulike utfordringer ødelegger for læring og trivsel. Disse medlemmer viser til at skoler der elever lærer godt, også kjennetegnes av høy trivsel. Et trygt og godt skolemiljø, der mobbing på skolen og andre arenaer forebygges og raskt tas tak i når det oppstår, er en grunnleggende forutsetning. Disse medlemmer vil trekke frem viktigheten av å utvikle sosial og emosjonell kompetanse i skolen. Det handler om å forstå og håndtere følelser, bygge relasjoner og ta ansvarlige valg – ferdigheter som er avgjørende både i skolen og livet ellers. Forskning viser at elever med sterk sosioemosjonell kompetanse lærer bedre, trives mer og står sterkere i møte med psykiske utfordringer.

Disse medlemmer mener at høyresidens tidlige vektlegging av nivåmålinger og karakterer bidrar til å øke presset på elevene, og står i kontrast til behovet for en mer helhetlig tilnærming til elevenes læring og trivsel i skolen. Ved å satse på en mer praktisk, variert og aktiv skole, slik det legges opp til i St. Meld. 34 (2023–2024), får elevene ferdigheter de trenger for livet, ikke bare for neste prøve. Disse medlemmer vil her trekke frem regjeringens justeringer av kvalitetsvurderingssystemet i skolen, som vil senke teste- og målepresset og bidra til mer fokus på elevens helhetlige kompetanse. Disse medlemmer understreker behovet for fortsatt satsing på tiltak som fremmer trivsel, mestring og helhetlig læring for alle elever.

Ei skolefritidsordning for alle

Skolefritidsordningen (SFO) er første møte med skolen for mange barn, og skal legges til rette for både lek, læring, omsorg og vennskap. Disse medlemmer viser til at regjeringen har en klar ambisjon om å øke kvaliteten og gi flere mulighet til å delta i skolefritidsordningen. Disse medlemmer viser til at det er viktig at SFO-tilbudet har god kvalitet og tilstrekkelig bemanning, og at flere barn kan delta – uavhengig av familiens økonomiske forutsetninger.

Disse medlemmer viser til at alle elever på 1., 2. og 3. trinn har fått tilbud om tolv timer gratis SFO per uke, etter tidligere budsjettforlik med Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. I ettertid er deltakelsen i SFO rekordhøy, og Barnetilsynsundersøkelsen (2023) viser økt deltakelse fra barn med ulik sosioøkonomisk bakgrunn. Disse medlemmer viser videre til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne for 2026, om gratis halvdagsplass i SFO for elever på 4. trinn i levekårsutsatte områder. Det-

te er et viktig tiltak for en gruppe som har særlig nytte av å delta i SFO-ordningen litt lenger.

Disse medlemmer mener at kompetansen til de ansatte er noe av det viktigste i SFO, og støtter at det skal legges bedre til rette for tilbud om kompetanseutvikling og økt bemanning i SFO. Disse medlemmer er fornøyde med at budsjettforliket viderefører økningen fra revidert nasjonalbudsjett begrunnet til bemanning i SFO, samt at økningen i frie midler til kommunene også gir rom for økt bemanning i SFO.

Videregående opplæring som grunnlag for arbeid og utdanning

Videregående opplæring skal gi elever yrkeskompetansen og studiekompetansen de trenger i arbeidslivet og videre utdanning, og legge grunnlag for at de kan delta i samfunnet og leve gode liv. Disse medlemmer viser til at regjeringen jobber for at alle elever skal få faglige utfordringer og den oppfølgingen de trenger for å lære godt og gjennomføre videregående skole. Ny opplæringslov fra 1. august 2024 styrker retten til videregående opplæring, og en rekke initiativer og satsinger bidrar til at enda flere nå fullfører videregående opplæring med yrkeskompetanse og studiekompetanse. Dette er avgjørende i en tid med mangel på arbeidskraft, og har stor betydning for den enkelte elev og samfunnet som helhet.

Disse medlemmer viser til forslag i Prop. 1 S (2025–2026) om å styrke potten til utvikling av eksamen og vurdering i videregående opplæring i 2026, og understreker betydningen av en trygg og rettferdig eksamensgjennomføring med tilstrekkelige ressurser til sensur, administrasjon og kvalitetssikring.

Disse medlemmer viser videre til at midlene som er avsatt til utbygging av tilbudet om videregående opplæring som følge av fullføringsreformen, nå innlemmes i rammetilskuddet til fylkeskommunene, i tråd med regjeringens mål om å styre kommuner og fylker mer overordnet.

Fremtidens fagarbeidere

Norsk nærings- og samfunnsliv trenger flere fagarbeidere for å bygge den moderne velferdsstaten og en industri i verdenstoppen. I 2025 søkte igjen over halvparten av ungdommene seg til disse studieprogrammene. Disse medlemmer mener det er svært gledelig at den positive utviklingen i søkertallene til yrkesfaglige studieprogram fortsetter, slik at næringslivet og velferdsstaten får tak i kompetansen de trenger. Disse medlemmer er glade for at regjeringen fortsetter løftet for yrkesfagene, som begynner med å styrke praktisk læring i grunnskolen, bedre yrkesfagopplæring i skole og læretid, samt styrket innsats for seriøse vilkår i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at tilskuddet til ordningen «fagbrev på jobb» videreføres og mener dette bidrar til å sikre at flere voksne får mulighet til å ta fagutdanning. Ordningen er også viktig for å møte kompetansebehovene innen helse, industri, serviceyrker og andre bransjer som etterspør kvalifisert arbeidskraft. Disse medlemmer vil også lede oppmerksomheten til at tilskuddet til Nasjonalt senter for yrkesfag økes med 10 mill. kroner. Det nye senteret er nå i god drift og disse medlemmer forventer at dette gir utslag i oppmerksomheten om og kvaliteten i yrkesopplæringa.

En satsing på høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskolene skal gi høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og være et likeverdig yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Disse medlemmer vil framheve den betydningen fagskoler har for å sikre rett og oppdatert kompetanse i norsk arbeidsliv. De siste årene har det vært en kraftfull oppbygging av fagskolene og en økning i antall studenter. Kandidatnes kompetanse er etterspurt etter endt fagskoleutdanning, og regjeringen vil gi høyere yrkesfaglig utdanning en viktigere rolle i livslang læring og jobbe for et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet for å møte fremtidens kompetansebehov.

Disse medlemmer ser fram til regjeringens arbeid med å følge opp Stortingets vedtak om innplassering i NKR, samt andre satsinger som vil bidra til fagskoletilbud av høy kvalitet og videre utvikling av høyere yrkesfaglig utdanning.

Høyere utdanning og kompetanse for framtida

Disse medlemmer viser til at regjeringen fører en ambisiøs og offensiv kunnskapspolitikk for å utdanne kompetansen landet trenger, legge til rette for flere toppforskningsmiljøer og bygge sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet i hele landet. Gjennom å gjøre utdanning og livslang læring mer tilgjengelig for mennesker i ulike livssituasjoner, blir det enklere å få kompetansepåfyll og mer utdanning, og bedrifter og kommuner kan rekruttere bredere og få tilgang på flere fagfolk. Dette muliggjør regjeringens ambisjon om læring hele livet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har levert på den varslede reformen for desentralisert utdanning i hele landet, og at dette bidrar til å dekke behovet for kompetanse i offentlig og privat sektor. Fra 1. august 2025 ble ordningen med nasjonalt studentombud for fagskolestudenter etablert, og det er i budsjettet for 2026 prioritert midler til 900 nye studieplasser til fagskolene fra høsten 2026.

Disse medlemmer understreker den avgjørende rollen statlige og private høyskoler og universiteter spiller for Norges kunnskapsutvikling, samfunnsutvikling og konkurranseevne. For 2026 går 48,2 mrd. kroner

til universiteter og høyskoler for 2026, noe som er et stabilt høyt nivå. En vesentlig satsing på framtidsrettet forskning, fleksible og desentraliserte utdanningstilbud og utdanninger for velferdsbehovene i samfunnet, bidrar til å ruste Norge for omstillingen landet står i. En mer urolig verden stiller også økte krav til kompetanseberedskap, og det er kompetansemangel i store deler av offentlig og privat sektor.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om lik mulighet til utdanning i hele landet, uavhengig av økonomi og familiesituasjon. Dette er et grunnleggende mål for Arbeiderpartiet. Et godt studie tilbud, en trygg økonomi og en rimelig plass å bo er svært viktig for læringen og livskvaliteten til studentene. Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om kunnskapens egenverdi, forskningens integritet og den akademiske friheten, og understreker at gratisprinsippet i norsk høyere utdanning ligger fast. Disse medlemmer viser til at regjeringen gjennomfører en tillitsreform i høyere utdanning, og både har avbyråkratisert, lagt om til mer overordnet styring og overført mer myndighet til institusjonene, inkludert at mer midler fordeles direkte i rammebevilgningen og ikke gjennom søknadsbaserte ordninger innenfor høyere utdanning. Det er en realøkning på 0,1 pst. for universiteter og høyskoler for 2026. Rammefinansiering til norske universiteter og høyskoler gir en høy grad av tillit, ansvar og handlingsrom til institusjonene og gir rom for å nå målsettingene til sektoren.

Disse medlemmer viser til at under denne regjeringen er midlertidigheten i academia betydelig redusert, og til at regjeringen arbeider videre med å styrke rekrutteringen, likestillingen og mangfoldet i høyere utdanning og forskning.

Bygg og infrastruktur har betydning for kvaliteten i undervisning og forskning, og disse medlemmer mener dette må sees i sammenheng med de generelle målene for høy kvalitet i utdanning, forskning og formidling i hele sektoren. Det satses både på bygg, infrastruktur, forskere, studenter og forskning i statsbudsjettet for 2026.

Disse medlemmer viser til at budsjettet for 2026 har flere prioriteringer som gir den kompetansen samfunnet trenger, blant annet økning i nye studieplasser i medisin, 20 nye studieplasser ved Universitetet i Bergen og deres desentraliserte studiemodell Vestlandslegen, og flere studieplasser innenfor kvanteteknologi, psykologi, audiografutdanning, arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning og sykepleie.

Forskning for framtida

Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap til å skape verdier og løse nåværende og kommende samfunnsutfordringer lokalt, regionalt,

nasjonalt og globalt. Dette handler blant annet om ivaretagelse av demokrati og ytringsfrihet, nye teknologier som vokser fram, kunnskapsberedskap og ikke minst norsk totalberedskap. Disse medlemmer understreker den betydningen Norges Forskningsråd (NFR) har som aktør for å nå forskningspolitiske mål.

Disse medlemmer viser til at regjeringen satser på forskning, særlig innen teknologi og sikkerhet og beredskap, blant annet innen kunstig intelligens (KI), kvanteteknologi og tungregning, samt at regjeringen har som ambisjon å øke privat finansiering av forskning. Disse medlemmer viser til at regjeringen har lagt frem en bredt forankret strategi for å øke næringslivets FoU-andel. Disse medlemmer gleder seg over at norske forskere og bedrifter har levert fremragende resultater når det gjelder å innhente EU-midler fra Horisont Europa.

Disse medlemmer viser til at det i budsjettet for 2026 er en nominell økning på om lag 2,6 mrd. kroner til forskning, som utgjør en 1,8 prosents realvekst og en nominell økning på 5,3 pst. Disse medlemmer vil understreke at Norge har en høy andel offentlig finansiert forskning, og at det fremover er et mål å heve næringslivets andel av FoU. De offentlige FoU-bevilgningene er på om lag 55,2 mrd. kroner i årets budsjett. Uten Skattefunn er prosentandelen av BNP på 0,95 pst., og med Skattefunn er det anslått til 1,02 pst. av BNP til offentlig finansiert forskning over statsbudsjettet.

Studentvelferd

Disse medlemmer viser til at det er satt av midler til 2 000 nye studentboliger i 2026. Dette er en ettårig reduksjon fra foregående år, og disse medlemmer viser til at et høyt trykk på nye studentboliger de siste årene gjør at for få nye prosjekter står klare og mangelen på ledige tomter er stor. Derfor vil det være viktig å få fram nye prosjekter slik at trykket på bygging av studentboliger holdes høyt, i tråd med regjeringens uttalte ambisjoner om 12 000 nye studentboliger i løpet av denne stortingsperioden. I dag er manglende byggeklaare prosjekter en flaskehals for å levere et tilstrekkelig antall nye studentboliger i tråd med regjeringens politikk.

Disse medlemmer fremholder viktigheten av at alle som ønsker å studere får muligheten til det, slik at Norge får tilgang på den kompetansen som det er behov for. Disse medlemmer mener at det er viktig å styrke studiestøtten for å sikre lik rett til utdanning for alle, uavhengig av bakgrunn eller foreldrenes økonomi. Disse medlemmer trekker frem at Arbeiderpartiet, sammen med Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, i forrige periode økte studiestøtten med over 40 500 kroner, og videre at budsjettforliket ber regjeringen fremme forslag om å knytte studiestøtten til G-systemet, grunnbeløpet i folketrygden, i løpet av 2026.

Kompetansereform for livslang læring

Større krav til kunnskap og kompetanse i arbeidsliv og samfunn gjør at kompetansopolitikken har en nøkkelrolle for å kvalifisere og utdanne stadig større deler av befolkningen. Disse medlemmer viser til det alvorlige bakteppet med mangel på arbeidskraft, en aldrende befolkning, digitalisering, automatisering og omstilling innen flere bransjer som utfordringer som kompetansopolitikken må bidra til å løse. Disse medlemmer viser til at regjeringen nå gjennomfører en bred kompetansereform for arbeidslivet for å svare på behovene til både arbeidsfolk og arbeidsgivere for oppdatert og formalisert kompetanse, særlig for de som har lav formell kompetanse eller står utenfor arbeidslivet. Som del av dette arbeidet satte regjeringen ned kompetansereformutvalget som leverte sin rapport i januar 2025, og disse medlemmer har store forventninger til den videre oppfølgingen av arbeidet.

Disse medlemmer mener at treparts bransje-program har stor betydning for å møte de kompetansebehovene næringslivet har, og godt samsvar med behovene til ulike bransjer, og mener regjeringen bør vurdere å utvide ordningene.

Folkehøgskolene gir danning og læring for gode liv

Aktive samfunnsborgere er nødvendig for levende lokalsamfunn og et aktivt demokrati. Folkehøgskolene er et verdifullt alternativ til det formelle utdanningssystemet som gir lærelyst og ny motivasjon, i tillegg til å drive allmenndanning og utvikle ferdigheter for livet. Disse medlemmer viser til at regjeringen har oppdatert lovverk og rammer for å styrke folkehøgskolenes posisjon, og mener det er bra om flere får mulighet til å gå på folkehøgskole.

2.2 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet

Trygghet og kvalitet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at norske barn bor i et av verdens rikeste land. Da har de også krav på en god undervisning i trygge rammer. Gode lærere, godt skolemiljø, valgfrihet, konkurranse og vekt på kvalitet skal sørge for dette.

Skole og barnehage er blant kommunenes kjerneoppgaver og må prioriteres. Trygghet i skolehverdagen er en forutsetning for trivsel og læring, og for at alle elever skal glede seg til å gå på skolen. I mange lokalsamfunn er folk urolige for at skoler legges ned og for at kvaliteten på undervisningen ikke er god nok.

Disse medlemmer vil ha full likebehandling av offentlige og private aktører. Private aktører må få dekket sine reelle kostnader. Det er viktig å legge til rette for at private barnehage- og skoleentreprenører får blomst-

re, slik at folk flest får bedre tilbud og mer valgfrihet, ikke mindre.

Disse medlemmer vil påpeke at resultatene fra nasjonale prøver og tester som PISA, TIMSS og PIRLS langt fra er gode nok. Det må konkrete satsinger til for å gi alle elevene bedre læring. Alle barn har ulike forutsetninger, men alle er gode til noe. Disse medlemmer vil derfor ha nivådeling i klasseundervisningen, slik at flere elever får mulighet til å bli den beste versjonen av seg selv.

Godt læringsmiljø

Disse medlemmer vil påpeke at vold og uro i skolen er et økende problem for både lærere og elever. Uten ro og orden i klasserommet er det umulig å lære å lese og regne, og å tenke. Trygghet og kvalitet hører sammen. Gode læringsmiljøer, økt vekt på kjernefag som norsk og matematikk og bruk av velprøvde verktøy som karakterer og eksamener, må vektlegges.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at skolene får ressurser til å håndtere problemene, og at det må bygges ut flere alternative opplæringsarenaer og spesialiserte skoletilbud. Disse medlemmer foreslår derfor 50 mill. kroner til nye spesialskoleplasser. Disse medlemmer foreslår også at det settes av 1 mrd. kroner til styrking av skolesektoren og 300 mill. kroner til utvikling og innkjøp i videregående skoler.

Utdanning til arbeid

Disse medlemmer vil vise til at fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av en velfungerende utdanningssektor. Dette krever evne og vilje til både nyskaping og selvkritikk fra utdanningspolitikere og utdanningsmiljøer. Disse medlemmer vil påpeke at antallet studenter øker år for år, samtidig som både det verdiskapende arbeidslivet og velferdsstaten mangler arbeidskraft. Slik har det vært i mange år. Det må satses mer på fagskolene, og yrkesfagene på videregående skole må prioriteres sterkere.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at dimensjoneringen av utdanningstilbudene i større grad matcher arbeidslivets behov. Utstyrssituasjonen på skolene må styrkes og det må legges til rette for mer samarbeid med næringslivet. Fagskolene skal styrkes, og Fremskrittspartiet foreslår å øke tilskuddet med 20 mill. kroner for å sikre at tekniske og maritime fagskoleplasser blir tilstrekkelig finansiert.

Disse medlemmer vil påpeke at Norges velstand avhenger av realfagene, og det er en reell bekymring for kompetansegapet både i akademia, i verdiskapende industri og næringsliv og innen helse- og velferdssektoren. Norge står overfor en varslet kompetansekrise dersom man ikke evner å legge om kursen. Mangel på ingeniører vil skape store utfordringer for norsk industri og innovasjonskraft og svekke norsk forskning.

Disse medlemmer vil ha tydelige prioriteringer av realfagene.

Bærekraftige rammevilkår for de private barnehagene

Disse medlemmer mener de private barnehagene er viktige for å bevare det store mangfoldet av barnehager – små og store, kommersielle og ideelle – og for å sikre foreldre reell valgfrihet. Disse medlemmer viser til de mange undersøkelsene som viser at de private barnehagene i snitt har høyere tilfredshet og lavere sykefravær enn offentlige og står for omtrent halvparten av barnehagetilbudet nasjonalt. Disse medlemmer vil fortsette å jobbe for reell likebehandling av private og offentlige barnehager, og vil at private skal få dekket sine reelle utgifter til pensjoner, bemanningsnorm og andre offentlige pålegg.

Vekstfremmende forskning

Disse medlemmer vil vise til at Norge har et næringsliv som krever mye høykompetanse. Det er derfor viktig at forskningspolitikken legger til rette for samarbeid med næringslivet og at man innen næringsrettet forskning prioriterer områder der Norge har kompetansefortrinn og naturgitte fortrinn. Et tettere samarbeid mellom næringslivet og forskningsmiljøene vil fremme innovasjon og nyskaping. Disse medlemmer vil understreke at ytringsfrihet, forskningsfrihet og meningsmangfold er forutsetninger for et fungerende akademisk miljø.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at det legges vekt på nasjonal sikkerhet innen utdanning og forskning. Norge bør avslutte forskningssamarbeidet med land som Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med, og som norske sikkerhetstjenester mener kan utgjøre en særlig etterretningstrussel mot Norge.

Økt studiestøtte

Disse medlemmer vil påpeke at god studiestøtte er viktig for å sikre at utdanning er tilgjengelig for alle, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn. Det har vært en stor prisstigning og økning i boutgifter de siste årene, og disse medlemmer mener det er viktig å både øke studiestøtten og gjøre den mer forutsigbar. Disse medlemmer vil derfor knytte studiestøtten til 1,5 G over fire år. I tillegg foreslår disse medlemmer at frikortgrensen økes til 140 000 kroner slik at studenter med deltidsjobb får mer økonomisk handlefrihet.

2.3 Generelle merknader fra Høyre

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at utdanning og kunnskap er avgjørende for å gi alle mulighet til å leve det livet de ønsker, og å kunne ta ansvar for seg selv og andre. Fundamentet i vårt kunnskaps-samfunn er en barnehage og en skole som skal gi gode

grunnleggende ferdigheter, utjevne sosiale forskjeller, forberede elevene på livet og være en motvekt til de mer negative utviklingstrekkene i samfunnet. Kunnskap motvirker polarisering og bidrar til å bygge oppunder et fortsatt sterkt tillitssamfunn med et felles verdigrunnlag. Norges konkurransekraft avhenger av at landet har en befolkning som har høy kompetanse og får brukt denne til å skape verdier og gode liv.

Disse medlemmer vil innledningsvis fremheve at Høyre har prioritert en kraftig styrking av kommuneøkonomien i sitt alternative budsjett med 4 mrd. kroner i økte frie inntekter, herunder 933 mill. kroner begrunnet i skole og barnehage. Disse medlemmer mener dette er en nødvendig prioritering i en tid der det foreslås omfattende kutt i skole og barnehage i kommunesektoren.

En barnehagesektor med kvalitet og mangfold

Disse medlemmer er opptatte av å sikre god kvalitet i barnehagene, og mener at barnehagen er en viktig arena for utvikling, sosial læring, inkludering og integrering. Disse medlemmer er opptatte av at alle barn får mulighet til å gå i barnehage, uavhengig av familiens økonomi.

Disse medlemmer mener at nok trygge og kompetente fagpersoner er avgjørende for å ha god kvalitet i barnehagen. Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår å styrke kommuneøkonomien betydelig i sitt alternative budsjett. Dette vil sette kommunene i stand til å prioritere kompetanseheving, bemanning og andre tiltak som styrker kvaliteten i barnehagene.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett beholder maksimalprisen i barnehage på 1 200 kroner over hele landet, og opprettholder gratis barnehage i tiltakssonen. I tillegg foreslår Høyre å prisjustere barnetrygden for barn over 6 år som er over barnehagealder og ikke nyter godt av lave barnehagepriser. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg innførte gratis kjernetid for familier med lav inntekt slik at titusenvis av barn og familier fikk betydelig lavere barnehagepris.

Disse medlemmer viser til at Høyre tidligere utvidet retten til barnehageplass fra september til november, og har kjempet for å innføre rett til barnehageplass også for barn født i desember. Disse medlemmer er skuffet over at regjeringen Støre fortsatt ikke har lagt frem lovforslag om å utvide retten til barnehageplass til å gjelde barn født i desember, til tross for tidligere løfter om dette.

Grunnlaget for læring legges lenge før skolestart, og tidlig innsats er avgjørende. Jo tidligere utfordringer blir identifisert og fulgt opp, desto bedre blir utfallene. Økt tilgang på spesialpedagoger i barnehagen bidrar til at barn som strever med språk, sosial utvikling eller andre forhold, får hjelp på et tidspunkt der innsatsen har

størst effekt. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, hvor det settes av 20 mill. kroner til flere spesialpedagoger i barnehagene.

Disse medlemmer viser til at den norske barnehagesektoren er en vellykket historie om samarbeid på tvers av sektorene. Private barnehager har vært avgjørende for å sikre full barnehagedekning, oppfylle retten til barnehageplass og bidra til et tilbud av høy kvalitet. I dag er om lag halvparten av barnehagene private og halvparten kommunale, med tilsvarende fordeling av barna.

Disse medlemmer mener det er viktig å ivareta et mangfoldig og variert barnehagetilbud som sikrer familiens valgfrihet. Disse medlemmer viser til at mange barnehager får mindre i tilskudd enn i reelle pensjonsutgifter, og at mange private barnehager går med underskudd. Disse medlemmer mener regjeringen Støre så raskt som mulig må innføre og sette av midler til en søknadsordning der private barnehager kan få dekket sine dokumenterte pensjonsutgifter, med virkning fra 1. januar 2026, i tråd med enigheten i barnehageforliket.

En god skole med muligheter for alle

De siste tjue årene har både skolen og samfunnet endret seg. Nye samfunnstrender utfordrer skolen og det merkes tydelig i klasserommet: Barn er mer avhengige av skjerm og digitale impulser, lese- og regneferdighetene er dårligere, bråk, uro og fravær øker, og elevgruppen er blitt mer mangfoldig med større behov for tilpasset undervisning.

Disse medlemmer viser til at Høyre vil ha et større læringsløft for å svare på de store utfordringene i skolen. Høyre vil prioritere det viktigste først: Alle elever skal lære å lese, skrive og regne godt, med fysiske lærebøker. Elevene skal trene utholdenhet og oppleve flere mestringsøyeblikk. Faglig oppdaterte lærere skal være sjefen i klasserommet og ha tid til skolens kjerneoppgave, nemlig undervisning.

Faglig sterke lærere med tid til elevene

For at skolen skal gi barn og unge trygghet og kunnskap til å møte en verden i endring, må lærerne få tid og rom til å være lærere. I dag opplever altfor mange at tiden spises opp av oppgaver som ikke handler om undervisning og oppfølging av elever. Mange lærere opplever at de står mer alene i klasserommet uten autoritet, støtte eller verktøy til å sikre ro og tilpasset undervisning. Disse medlemmer er bekymret for at denne utfordringen har økt under regjeringen Støre, både på grunn av den kritiske økonomiske situasjonen i kommune-Norge og på grunn av manglende politisk vilje til å gjennomføre større grep som monner og gir resultater. Høyre vil styrke laget rundt elever og lærere ved å satse betydelig mer på flere yrkesgrupper i skolen, miljøteam

og fraværsteam. Det gir elevene flere trygge voksne å støtte seg på, samtidig som lærerne får mer tid til å drive god undervisning.

Disse medlemmer viser til at en god lærer er det aller viktigste for elevers læring. En faglig oppdatert lærer som ser og forstår elevene kan utgjøre forskjellen på om barna våre mestrer skolen eller ikke. Høyre vil fortsette å investere i lærerne for å sikre at alle elever møter en kvalifisert lærer i klasserommet.

For å sikre flere kvalifiserte og faglig oppdaterte lærere i klasserommet øremerker disse medlemmer 561 mill. kroner av videreutdanningspotten til lærere i matematikk, naturfag, norsk og lesing og skrivning som grunnleggende ferdighet. Over 16 000 lærere mangler i dag fordypning i fagene de underviser i, og økt lærerkompetanse gir bedre undervisning. Disse medlemmer er positive til at flere yrkesgrupper skal få bedre vilkår for videreutdanning, men er kritiske til at regjeringen Støre innlemmer alle yrkesgrupper på en slik måte at betydelig færre lærere vil få tilbud om videreutdanning. Dette gjelder særlig lærere innen matematikk, naturfag og norsk, som får betydelig forverrede vilkår for videreutdanning. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen Støre kutter i satsingen på å flere kvalifiserte og faglig oppdaterte lærere, og mener dette er feil oppskrift i en tid der flere elever sliter faglig og sosialt. Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre har gitt dispensasjon fra inntakskravene for å komme inn på lærerutdanningen, fjernet kompetansekrav til lærere og fjernet muligheten for lærere å ha karriereveier i klasserommet. Disse medlemmer mener dette ikke styrker statusen til læreryrket.

Høyre foreslår i sitt alternative budsjett å gjeninnføre lærerspesialistordningen for å sikre at gode lærere forblir i klasserommet. Det har gått fire år siden regjeringen fjernet ordningen, og disse medlemmer mener at det haster med å få på plass et alternativ til lærerspesialistordningen – en ordning som sørger for at undervisningen i alle fag blir mer praktisk, variert og motiverende.

Et læringsløft i skolen

Lesing åpner dørene for all videre læring. Derfor mener disse medlemmer at det er svært bekymringsfullt at norske elever har lavere leseferdigheter og dårligere leselest. Nasjonale prøver viser at nesten 30 pst. av elevene på 5. trinn og 35 pst. av elevene på 8. trinn er på laveste mestringsnivå i lesing, og utviklingen har forverret seg de siste årene.

Disse medlemmer viser til at Høyre i sitt alternative budsjett satser på et reelt leseløft med flere kvalifiserte lærere, intensiv undervisning og en styrket oppfølgingsordning som følger opp kommuner med dårlige resultater og sikrer at tiltak iverksettes tidlig. Målet er at alle elever skal mestre lesing, uavhengig av utgangs-

punkt. Dette må ses i sammenheng med Høyres forslag om å få flere spesialpedagoger i barnehagen for å fange opp og følge opp utfordringer tidlig.

For omtrent 4 000 elever i levekårsutsatte områder som har behov for å repetere grunnleggende ferdigheter og møte læring i mindre grupper, foreslår Høyre å bevilge penger til en uke sommerskole i forkant av skolestart.

Norge og verden står i utfordringer og omstillingsbehov som trenger høy realfagskompetanse. Disse medlemmer viser til nasjonale prøver der omtrent 28 pst. av elevene på 5. trinn og 35 pst. av elevene på 8. trinn er på laveste mestringsnivå i regning. For få velger realfaglig fordypning på videregående og andelen som tar STEM-fag er under snittet i OECD. Både rekrutteringen til, og kvaliteten i, realfag må opp i norsk skole dersom Norge skal ha tilstrekkelig kompetanse for arbeidslivet i fremtiden. Disse medlemmer vil snu denne utviklingen gjennom en satsing på mer praktisk og variert undervisning som hever kompetansen i matematikk og naturfag – både i klasserommet og på andre arenaer som Newton-rom og talentsenter i realfag. Disse medlemmer bevilger 40 mill. kroner til mer praktisk og variert undervisning, og 15 mill. kroner til å etablere talentsenter ved alle vitensentrene. For å styrke koblingen mellom skole og arbeidsliv vil disse medlemmer gjeninnføre lektor 2-ordningen i realfag, der ansatte fra arbeidslivet involveres i realfagsundervisningen. Dette gir elevene innsikt i hvordan realfag brukes i praksis, og gjør fagene mer relevante og motiverende. Sammen med en øremerket satsing på videreutdanning av lærere i naturfag og matematikk vil dette være viktige grep for å styrke realfagsundervisningen.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av å ha informasjon om hvordan det går med elevene i skolen, både faglig og sosialt. En god skole forutsetter at både lærere, skoleledere, skoleeiere, nasjonale myndigheter og forskningsmiljøer kan lære av de skolene som lykkes, følge opp skoler med større utfordringer og sette inn riktig kompetanse, støtte og ressurser før problemer vokser seg store. Disse medlemmer er derfor kritiske til at regjeringen foreslår å fjerne kartleggingsprøver de første skoleårene og fjerne nasjonale prøver.

Mer mestring, mindre fravær

Stadig flere elever uteblir fra skolen, og alle former for fravær har økt kraftig gjennom hele skoleløpet. Langvarig fravær slår hardt inn i barns livskvalitet, læring og helse – et samfunnsproblem som krever tidlige forebygging og bedre håndtering. Disse medlemmer bevilger fem mill. kroner til obligatorisk sms-varsling ved første fraværsdag og bedre fraværsoppfølging. Dette kommer i tillegg til økte bevilgninger for å styrke laget rundt elevene med egne fraværsteam i kommune eller skole. Disse medlemmer er kritiske til at regje-

ringen Støre fremdeles ikke har en oversikt over fravær i grunnskolen, og at det ikke gjennomføres større grep for å sikre bedre fraværsoppfølging og trygge skolemiljø.

Disse medlemmer er bekymret for at mange elever har lav motivasjon og opplever at klasserommet ikke er noe sted for dem. Høyre mener skoledagen må bli mer variert, praktisk og mestringsorientert. Dette krever kompetanse, godt utstyr og egnede læringslokaler. Samtidig må det tenkes nytt om gode alternative opplæringsarenaer og skolesupplerende tilbud som en naturlig del av skoleløpet for flere. Disse medlemmer bevilger 20 mill. kroner til alternative opplæringsarenaer i sitt alternative budsjett.

Frihet til å prioritere kvalitet i skolen

Disse medlemmer mener kommunene skal prioritere kvaliteten og innholdet i skolen, og mener regjeringen bidrar til det motsatte med sitt grunnskoetillegg som premierer skolestruktur fremfor kvalitet. Disse medlemmer viser til at dersom midlene hadde blitt fordelt etter antall elever i stedet for antall skoler, ville kommuner med levekårsutfordringer hatt betydelig større økonomisk handlingsrom. Dette er midler som kunne vært brukt til bedre språkopplæring, forebygging av utenforskap og styrket tidlig innsats nettopp der behovet er størst.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å fjerne bindingen på regjeringens grunnskoetilskudd.

Høyre foreslår å utvikle en rekke øremerkede tilskudd, slik at kommunene kan bestemme mer selv og bruke mindre tid på rapportering. Dette vil frigjøre mer tid til det pedagogiske arbeidet på skolene og i klasserommene.

Beredskapskurs for elever

God beredskap vises først når krisen inntreffer. Disse medlemmer understreker derfor hvor viktig det er å sikre solid kompetanse på alle nivåer, slik at man står best mulig forberedt. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det bevilges 35,5 mill. kroner til beredskapskurs for elever i videregående skole.

Fag- og yrkesopplæring

Komiteens medlemmer fra Høyre fremhever at Norge trenger flere dyktige fagarbeidere både i privat og offentlig sektor nå og i fremtiden, og yrkesfagene er en sentral del av utdanningstilbudet. Disse medlemmer er glade for at tiltakene Høyre iverksatte i regjering har hatt effekt, og at pilene over flere år har pekt i riktig retning. Over halvparten av alle som begynner på videregående skole, begynner nå på et yrkesfaglig studieprogram, og stadig flere fullfører med fag- eller svennebrev. Det er likevel et stort behov for at enda flere velger et yrkesfaglig utdanningsprogram. Et slikt løft

krever både bedre informasjon om mulighetene som finnes innen yrkesfag, målrettet innsats for å gjøre utdanningene mer attraktive, og et tydelig ansvar for at alle lærlinger faktisk får tilbud om lære plass.

Disse medlemmer vil fremheve hvor viktig det er med et tettere samarbeid mellom skole og næringsliv for å sikre en praksisnær utdanning som gir elevene en best mulig start for å komme inn i arbeidslivet. Dette er helt avgjørende for næringslivet som har et stort behov for arbeidskraft med riktig fagkompetanse.

Utdanningstilbudene må gjøres mer fleksible, modulbaserte og relevante, slik at flere kan ta utdanning i kombinasjon med arbeid. Fagskolene er en viktig del av dette, og må sees som en naturlig videre vei for fagarbeidere.

Disse medlemmer viser til Dokument 8:172 S (2023–2024), jf. Innst. 113 S (2024–2025), der Høyre fremmet en rekke tiltak for å styrke yrkesfagene.

Kompetansereform for å lære hele livet

Det er viktig at ingen går ut på dato i norsk arbeidsliv. Arbeidslivet stiller stadig større krav til formell kompetanse. Det betyr at de med ingen eller lav utdanning blir særlig sårbare, samtidig som mange med lengre utdanning vil oppleve at kompetansen deres ikke lenger er etterspurt før de har nådd pensjonsalder. For mange vil løsningen for å komme tilbake til arbeidslivet, eller bli værende der, være å tilegne seg ny kompetanse. Dette stiller større krav til enkeltmennesket, arbeidslivet og utdanningssektoren vår om at alle skal kunne lære hele livet. Disse medlemmer understreker derfor betydningen av et sterkt system for etter- og videreutdanning, slik at både arbeidstagere og arbeidsgivere kan møte endrede kompetansebehov.

Disse medlemmer er bekymret for regjeringen Støres vente-og-se-holdning i kompetansespolitikken. Flere av programmene er svekket de tre siste årene, samtidig som behovene øker. Disse medlemmer mener det er behov for styrking av de kompetansopolitiske virkemidlene, og at bransjeprogrammer bør være et hovedvirkemiddel for kompetanseutvikling i arbeidslivet.

Løft for høyere utdanning og forskning

En god utdannelse skal gi studentene et godt utgangspunkt i møte med arbeidslivet. Kvaliteten på undervisningen må økes, og det må bli lettere å studere på fulltid. For mange bruker for mange år på studiene uten å fullføre utdanningen. Det er et mål for Høyre at flere fullfører graden raskere. Disse medlemmer vil peke på at kvalitet og relevans må løftes systematisk i hele sektoren, og at det særlig er behov for å styrke koblingen mellom academia og praksisfeltet.

Disse medlemmer viser til betydningen av de fremragende miljøene, og disse medlemmer mener det fortsatt er behov for nasjonale virkemidler som

fremmer kvalitet i utdanning og forskning. Disse medlemmer viser til at ordningen med Sentre for fremragende utdanning (SFU) har vært en vellykket konkurransearena som har hatt stor effekt på universitetenes og høyskolenes kvalitetsarbeid.

Disse medlemmer viser til at Høyre foreslår et løft for realfagene i hele utdanningsløpet, blant annet for å sikre økt rekruttering av studenter til studier innen STEM-fag og lærerutdanningen.

Disse medlemmer viser til at institusjonene i høyere utdannings- og forskningssektor har et svært viktig samfunnsoppdrag, og at veien til å løse de store globale utfordringene går gjennom utdanning, forskning og utvikling.

Forskning og utvikling er nødvendig for å bedre produktiviteten, bidra til grønn omstilling og for å trygge samfunnet. Samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer er nødvendig for å trygge fremtidens arbeidsplasser.

Disse medlemmer peker på at samarbeid på tvers av landegrenser for å bryte kunnskapsbarrierer og finne løsninger på de store utfordringene verden står overfor, er både viktig og nødvendig. En sterk og aktiv deltagelse i de europeiske rammeprogrammene bidrar til å styrke et kunnskapsintensivt og konkurransedyktig næringsliv gjennom nettverk, kompetanse og kapital. Disse medlemmer peker på viktigheten av å motivere og legge til rette for en sterk norsk deltagelse fra både private og offentlige forsknings-, utviklings- og innovasjonsmiljøer.

Hvis Norge skal ha nok å leve av i fremtiden, må forskning og utvikling styrkes. Disse medlemmer understreker at dette er avgjørende for norsk konkurransekraft, og at en svekkelse av sektoren vil redusere Norges evne til å hevde seg internasjonalt. Dette er særlig alvorlig i en tid der landene rundt oss trapper opp sine satsinger, og der det kreves betydelig omstilling for å møte dagens og morgendagens utfordringer. Draghi-rapporten fra 2024 slår tydelig fast at Europa er i ferd med å miste konkurransekraft sammenlignet med USA og Kina. Disse medlemmer mener rapporten viser behovet for å trappe opp satsingen på forskning og innovasjon.

Derfor vil Høyre bruke 472 mill. kroner mer på forskning i sitt alternative budsjett, og øker satsingen på næringsrettet forskning og forskning av høy kvalitet. Disse medlemmer peker på viktigheten av at Norge fortsatt skal ha tilgang til EUs forskningssatsinger, og at det er særdeles viktig å sikre norsk deltagelse i EUs forskningsprogrammer. Høyre foreslår å opprette en egen pott som gjør det enklere for norske miljøer å delta i og hente hjem midler fra EU-prosjekter.

Disse medlemmer mener det er viktig å prioritere toppforskningen, og målet bør være å utvikle flere verdensledende fagmiljøer i Norge. Disse medlem-

mer mener det er viktig å tydeligere prioritere områder hvor Norge må ha kunnskapsberedskap, hvor landet har særskilte fortrinn og ambisjoner, samt hvor kunnskap er avgjørende for å innfri forpliktelsene Norge har påtatt seg, for eksempel innenfor forsvar.

Disse medlemmer vil særlig styrke den næringsrettede forskningen og jobbe for at mer forskning skal føre til næringsutvikling. Disse medlemmer peker videre på at Høyre i sitt alternative statsbudsjett tilrettelegger for et konkurransedyktig og nytenkende næringsliv som bidrar til flere lønnsomme jobber og gir mer skatteinntekter.

Utdanning som et globalt gode

Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av global utdanning. Satsingen på global utdanning er under regjeringen Støre dramatisk redusert, og det er svært uheldig. Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett hvor det foreslås å øke bevilgningen til utdanningsbistand over Utenriksdepartementets budsjett, kap. 161 post 70, med 325 mill. kroner.

2.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på 6 mrd. kroner til utdanningsformål. Den kraftige økningen handler om å skape barnehager, skoler og høyere utdanning som gir alle like gode muligheter til å lykkes, og om å gjøre forskning og høyere utdanning til en motor for det grønne skiftet.

Styrking av barnehagene

Dette medlem peker på at Sosialistisk Venstreparti vil ha en barnehage som gir alle barn like muligheter, som bidrar til å utjevne sosial ulikhet, og som veileder barna i lek og læring for å utvikle seg i et fellesskap. Dette medlem understreker at barn i barnehage trenger nok barnehagelærere, fagarbeidere og ansatte som har forståelse og kapasitet til å følge opp barns behov. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 1,1 mrd. kroner til økt bemanning i barnehagene og en styrking av bemanningsnormen.

Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å styrke frie midler til kommunene med 2 mrd. kroner og fylkeskommunene med 500 mill. kroner, slik at kommunene og fylkene får et bedre økonomisk handlingsrom til å følge opp barn og unge.

En skole for alle, med nok kvalifiserte lærere

Dette medlem mener at skolen skal gi alle elever like gode muligheter til å lykkes, uavhengig av bakgrunn. Sosialistisk Venstreparti ønsker mer praktisk og

varierte læring, fra barnetrinnene og opp til høyere yrkesfaglig utdanning.

Dette medlem viser til at ufrivillig skolefravær og frafall i skolen er et økende problem. Sosialistisk Venstreparti vil derfor gi skolene verktøyene som trengs for å bedre ivareta alle barn. Dette medlem mener at det aller viktigste for å styrke skolen er å ha nok lærere, og at læreren har nok tid til hver elev, både for å tilpasse undervisningen og for å kunne samarbeide med andre yrkesgrupper i skolen. Derfor prioriterer Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative forslag til budsjett for 2026 å bevilge penger til å styrke laget rundt læreren og eleven i grunnskolen i levekårsutsatte områder. Sosialistisk Venstreparti prioriterer også mer tid og mindre testing, pugging og overstyring, ved å foreslå å utvikle nasjonale og internasjonale prøver.

Dette medlem viser videre til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår et løft for yrkesfag med en styrking av utstyrsstipendet. Norge trenger hundre tusen nye fagarbeidere i 2030. Derfor må det sørges for at foreldrenes lommebok ikke er avgjørende for at elevene får det utstyret de trenger for å fullføre sin utdanning.

Dette medlem viser til at i en verden der demokratier står under press, radikaliserings, høyreekstremisme og rasisme er på fremmarsj, og med en betydelig nedgang i kunnskap om demokrati og medborgerskap i skolen, mener dette medlem det er svært viktig å bygge opp demokratiforståelsen. Sosialistisk Venstreparti prioriterer derfor forslag i sitt alternative budsjett som støtter opp under viktige institusjoner som deler kunnskap om mangfold og om demokrati til norske skoleelever.

Gratis kjernetid i SFO

Dette medlem viser til at innføringen av et gratis SFO-tilbud både har vært et svært populært og inkluderende velferdsloft. Før innføringen av et gratis SFO-tilbud hadde mange familier ikke råd til å benytte seg av SFO. Mens de fleste ungene kunne fortsette leken og læringen, måtte noen barn gå alene hjem. Dette medlem mener at det er svært viktig og riktig at dette klaseskillet fjernes i norsk skole. Derfor er gratis SFO for alle barn på 1. til 4. trinn en av Sosialistisk Venstrepartis store prioriterte velferdsreformer. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2026, hvor det foreslås å fortsette opptrappingen med å gjøre SFO gratis for alle barn til og med 4. trinn. Sosialistisk Venstreparti prioriterer også 534 mill. kroner for å sikre økt bemanning i SFO.

Studentvelferd

Dette medlem slår fast at alle skal ha like muligheter til utdanning. At alle, uavhengig av økonomi – også arbeiderklassens barn – skal kunne ta høyere ut-

danning, er et viktig frihets- og likhetsprosjekt. Likevel er like muligheter til utdanning under press når studiestøtten ikke samsvarer med de faktiske utgiftene i et studentliv.

Dette medlem understreker at trygge rammer og nok tid til å fokusere på studiene ikke skal være forbeholdt de med foreldre som kan sponse studentlivet. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2026, hvor det foreslås å videreføre styrkingen av studentøkonomien, ved å øke studiestøtten med 10 pst. i 2026. Det betyr at studentene vil få 16 684 kroner i måneden i basislån, fra studieåret 2026–2027. Det er 18 204 517 kroner mer i året i forhold til regjeringens forslag. Dette er Sosialistisk Venstrepartis ledd i opptrappingen til å nå en studiestøtte på to ganger grunnbeløpet (G) i folketrygden.

Dette medlem viser til at budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne inneholder et viktig tiltak for å styrke studentøkonomien i årene som kommer. Som en del av forliket har Stortinget bedt regjeringen fremme forslag om å knytte studiestøtten til grunnbeløpet i folketrygden innen utgangen av 2026, og at størrelsen ikke kan innebære lavere sats enn det som utbetales i dag. Dette medlem ser frem til å behandle forslaget, og understreker at vedtaket innebærer et betydelig løft for studentøkonomien.

I tillegg foreslår Sosialistisk Venstreparti å styrke studentenes økonomi gjennom å tilby flere rimelige studentboliger. I Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett foreslås det derfor å doble studentboligbyggingen til 4 000 studentboliger i 2026, slik at studenter ikke må konkurrere om boliger i et rekorddyrt leiemarked.

Dette medlem vil verne om like muligheter til utdanning. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å reversere studieavgift for internasjonale studenter fra studieåret 2026–2027. Sosialistisk Venstreparti foreslår også å reversere regjeringens foreslåtte kutt i stipendandelen for folkehøgskoleelever, slik at stipendet beholdes på 40 pst., og ikke det foreslåtte nivået på 15 pst.

Videre peker dette medlem på at rekordmange studenter sliter med sin psykiske helse, mange er ensomme og savner noen å snakke med. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett å prioritere 30 mill. kroner for å styrke studentvelferden og det psykiske helsetilbudet for studenter, og til aktiviteter i regi av studentfrivilligheten.

Forskning, kompetanse og høyere utdanning for det grønne skiftet

Dette medlem vil understreke at uten en sterk kunnskapssektor står samfunnet vårt svakere. I en tid preget av økt desinformasjon og minkende tillit, er det viktigere enn noensinne at det utvikles forskning av høy faglig verdi. Sektoren er avhengig av langsiktighet og

stabilitet. Dette medlem mener det må gis mer makt tilbake til faglige fellesskap og institusjonsdemokrati, og sørge for mindre rapporteringskrav og politisk detaljstyring av sektoren.

Dette medlem vil understreke at akademia skal tjene samfunnet, ikke markedet, og vil advare om at økt kommersialisering svekker den frie og åpne forskningen. En for sterk markedsretting av forskningen vil svekke fagmiljøene og kvaliteten på forskning.

Dette medlem mener at forskning, høyere utdanning og kompetanse kan, og må, være en motor for det grønne skiftet. Forskning og innovasjon knyttet både til omstilling av næringer og til å finne klimалøsninger er avgjørende for å lykkes. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke de totale rammene til forskning og høyere utdanning med 300 mill. kroner.

2.5 Generelle merknader fra Senterpartiet

Eit godt nærbarnehagetilbod i heile Noreg

Medlemmen i komiteen frå Senterpartiet anerkjenner verdien av eit godt nærbarnehagetilbod i heile landet. Det er ein styrke for samfunnet at barnehagesektoren er mangfaldig og av høg kvalitet, med rom for både kommunale og private barnehagar, og særleg enkeltstående og små barnehagar. Barnehagen er ein viktig arena som skal bidra til ein meningsfull oppvekst, og fremje leik og sosialisering. Ein sterk kommuneøkonomi er ein viktig føresetnad for at nærbarnehagane kan tilby god kvalitet. Difor er det gledeleg at kommuneøkonomien blir styrkt betydeleg i budsjettforliket mellom Senterpartiet, Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne.

Denne medlemmen meiner regjeringa må følgje opp barnehageforlikvedtaka i Stortinget slik at reelle pensjonskostnader i private barnehagar blir dekte i tråd med inngått avtale.

Ein praktisk skulekvardag med auka meistring og trivsel

Denne medlemmen viser til behovet for ein meir praktisk skule i møte med ein teoretisk skulekvardag. Det handlar om å gje meir tid til leik og aktivitet for elevane i småskulen i tråd med intensjonane bak seksårsreforma. Særleg frileik er viktig og bør timeplanfestast slik at det kjem alle elevar til gode. For elevane på mellomtrinnet og ungdomstrinnet handlar det om fleire aktivitetar, om teori i praksis og om viktigheita av praktisk-estetiske fag. I alle fag vil det vere ein styrke med meir praktisk undervisning og mindre teori og stillesitting.

Denne medlemmen viser til budsjettforliket, og er positiv til at bortebruarstipendet i tillegg til studiestøtta blir knytt til folketrygda sitt grunnbeløp frå 2027. Det

vil sikre ei trygg og føreseieleg årleg utvikling på nivået for desse utdanningsstøtteordningane.

Trygge landets folkehøgskular

Denne medlemmen meiner folkehøgskulane er eit viktig alternativ for menneske i heile landet. Folkehøgskulane bidreg med danning, læring og meistring for mange elevar, og er eit viktig alternativ til utanfor-skap for mange. Denne medlemmen er positiv til at budsjettforliket også vidarefører omgjeringssdelen på 40 pst. av studiestøtta for folkehøgskuleelevar.

Vidare satsing for fagskusektoren

Denne medlemmen viser til det sterke behovet for å styrkje fagskusektoren. Fleire studieplassar, auka autonomi, meir innovasjon, betre finansiering og desentralisering er alle grep som skal bidra til å realisere dette. Eit anna viktig grep for å styrkje fagskusektoren var å opne for fordjuping opp til nivå seks og sju i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring. Det er ein styrke for Noreg at det blir bygd opp to likestilte søyler – ein for universitets- og høgskusektoren og ein for fagskusektoren – i møte med eit aukande kompetansebehov.

Sikre kompetanse og forskingsarbeid i heile Noreg

Denne medlemmen meiner det er viktig å sikre utdanningstilbod i heile landet slik at vegen til auka kompetanse og utdanningsmoglegheiter blir kortare. I budsjettforliket har Senterpartiet sikra at studieplassar innanfor sjukepleie ikkje blir flytta frå Høgskulen i Molde, Nord universitet og Universitetet i Tromsø.

Denne medlemmen anerkjenner betydninga av at studentar i Noreg har tilgang til pensum på norsk. Det er viktig for å sikre norsk som fagspråk i akademia og at det framleis kan gjevast ut pensum og akademisk litteratur skrive for norske forhold og utgjeve på norske språk. Denne medlemmen merkar seg uroa for at norske studentar i aukande grad møter engelsk som undervisningsspråk og i mindre grad kjøper norske pensumbøker.

Denne medlemmen viser til betydninga og behovet for forskning og kompetansebygging for å sikre innovasjon og kunnskap i møte med store samfunnsutfordringar og behov for nye løysingar. Denne medlemmen meiner forskning i regi av instituttsektoren og forskning som baserer seg på norske forhold og norske samfunnsspørsmål er viktige.

Denne medlemmen vil vidare framheve følgjande uttale frå kompetanse- og næringslivsutvalet i Møre og Romsdal fylkeskommune:

«Prosjektet 'Samarbeid for norsk maritim kompetanseberedskap' er eit viktig løft for Møre og Romsdal, og vil dekkje eit nasjonalt behov. Dei internasjonale utfordringane og Forsvaret sin langtidsplan viser eit stort behov for auka maritim utdanning, bruk av ny tek-

nologi og tettare samhandling med sivile utdanningsmiljø.»

Ordning for sletting av studielån i distrikta

Denne medlemen viser til den nye ordninga for sletting av studiegjeld for personar busette i sentralitetsklasse fem og seks med 25 000 kroner årleg. Ordninga blei lansert med Senterpartiet i regjering og skal bidra til å motverke fråflytting og sikre nødvendig kompetanse i landets minst sentrale kommunar. I tillegg blir ordninga forsterka i innsatssona Nord-Troms og Finnmark, slik at beløpet som blir sletta årleg aukar frå 25 000 kroner til 50 000 kroner.

Denne medlemen viser til at personretta tiltak er løfta fram som eit grep for å styrkje busetjing i distrikta, mellom anna i NOU 2020:15 Det handlar om Noreg. Denne medlemen viser til at oppteningstida for den nye ordninga har starta 1. januar 2025, og at studiegjeld dermed vil bli sletta frå og med 1. januar 2026.

2.6 Generelle merknader fra Rødt

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett, og at partiet er opptatt av å sikre viktige fellesarenaer for barn og unge. De aller fleste barn går i barnehage og skole, og dette er viktige arenaer for utvikling, læring og danning. Barnehage og skole blir ofte trukket frem som viktige arenaer for å forebygge utenforskap, utjevne forskjeller og forebygge kriminalitet.

Dette medlem mener at for å sikre at alle barn og ungdommer skal få en god oppvekst og utdanning, er det avgjørende at det finnes folk på jobb som har tiden og ressursene de trenger. Det trengs nok ansatte i landets barnehager til å møte barns behov, kunne følge pedagogiske planer og opplegg, og drive godt barnehagehjem-arbeid. Dette medlem vet at det drives godt arbeid med barnets behov i fokus rundt om i landets mange barnehager av dedikerte ansatte, samtidig som det er grunn til bekymring over økt sykefravær og manglende rekruttering til sektoren.

Dette medlem viser til at fagforeninger, barnehageopprør og foreldreopprør varsler at det er en bemanningskrise i barnehagen. Ansatte beskriver en hverdag preget av høyt arbeidspress og en følelse av å ikke strekke til. En av tre barnehageansatte ser for seg å slutte.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett hvor Rødt prioriterer bemanning i barnehagen på tre måter. For det første foreslår Rødt å starte jobben med å sikre pedagogisk nærvær hele dagen. For det andre vil Rødt toppe bemanningen i alle barnehager med mer enn 50 barn. For det tredje foreslås det økte overføringer til kommunene med flere milliarder kroner sammenlignet med regjeringens budsjett, slik at de kan oppfylle bemanningsnormen i barnehagene.

Dette medlem mener at også i skolen er de ansatte under press. Rødt foreslår i sitt alternative budsjett

å nedprioritere å bruke tid og arbeidskraft på poengløse internasjonale undersøkelser, noe som vil frigjøre hundrevis av lærerårsverk i året. Rødt foreslår også midler til å ansette flere i SFO for å følge opp barn med krav på sosial støtte. Videre foreslår Rødt en ordning for gratis skolemat i grunnskolen, slik at alle elever får tilgang på et sunt måltid på skolen. Forsøk med gratis skolemat rundt om i landet har vist at dette er et populært tiltak. Flere lærere beskriver mer motiverte og opplagte elever, og for noen barn er dette det viktigste og kanskje eneste måltidet i løpet av dagen.

Norge har en rekke uløste oppgaver, og det er behov for økt kompetanse, at flere får etterutdanning og spisesede utdanninger. Ifølge SSB vil Norge mangle nesten 100 000 fagarbeidere i 2035 dersom man fortsetter på dagens kurs. For å unngå dette vil Rødt satse på yrkesfag og fagskoler, og foreslår i sitt alternative budsjett å øke utstyrstipendet og læringstilskuddet.

Dette medlem vil sikre at alle har lik tilgang på utdanning og foreslår derfor en økning av studiestøtten, stipender og tilskudd til studentvelferdstiltak, herunder studentboliger. Dagens studenter jobber mye ved siden av studiene, noe som fører til at flere stryker eller bruker lengre tid på å gjennomføre utdanninger.

2.7 Generelle merknader fra Kristelig Folkeparti

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at skolen er viktig for fremtidens samfunn, økonomi og demokrati. Skolen er avgjørende for det enkelte barns livskvalitet og muligheter, og for samfunnets muligheter som fellesskap til å oppnå fremtidig verdiskaping og innovasjon. Ikke minst er skolen sentral for å opprettholde et sterkt og levende demokrati med frihet, menneskeverd og nestekjærlighet som bærende verdier. Skolen skal danne, så vel som utdanne.

Kvalitetsløft i skolen: Høyere lærerlønn, mer kontaktlærertid og flere lærebøker muliggjort gjennom kortere skoledager

Dette medlem viser til at ulike flertall ledet av Arbeiderpartiet og Høyre siden 1996 har brukt milliarder på å gjøre grunnskolen to år lengre – uten at barna lærer mer. Tvert imot, læringen har falt til bunns i Norden og til midt på treet i OECD. Altfor mange barn leser og regner kritisk dårlig etter endt grunnskole.

Dette medlem viser til at milliardene brukt på lengre skoledager har gått ut over kvaliteten på lærernes rammevilkår. Lønningene er på et europeisk bunnivå når man sammenlikner med andre yrkesgrupper med høy utdanning, og på barnetrinnet har lærerne Nordens lengste undervisningstid. Lærerne løper fra time til time uten å få fulgt opp elevene godt nok, eller å få nok tid til å forberede undervisningen.

Dette medlem viser til at Høyres svar er enda flere timer for seksåringene, mens Arbeiderpartiet sin løsning er heldagsskole med flere voksenstyrte aktiviteter i SFO. Men det er ingen sammenheng mellom lange skoledager og mer læring, ifølge OECD.

Dette medlem, derimot, vil følge rådet fra OECD og lærerne selv, og satse på kvalitet fremfor kvantitet, slik Finland gjør i dag, med Nordens beste skoleresultater og slik Norge gjorde før. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår (de to første og det siste kulepunktet gjelder bevilgningsforslag for innbyggertilskuddet til kommunene):

- 25 000 kroner ekstra i lærerlønn (50 000 kroner over to år).
- To timer mer i kontaktlærertid per uke.
- En halv mrd. kroner til trykte lærebøker og 100 mill. kroner til skolebibliotekene (1,5 mrd. kroner over tre år).
- Kortere skoledag, lik finsk grunnskole (11 uketimer kortere fra høsten 2026, 23 timer kortere over to år).

Dette medlem viser til at dette kvalitetsløftet vil gjøre læreryrket mer attraktivt og at lærerne kan få den tiden som trengs for å følge opp elevene og etablere en god relasjon til dem. Dette er selve nøkkelen til læring, ifølge OECDs utdanningsdirektør Andreas Schleicher. Ingen annen faktor er viktigere enn at elevene har en god relasjon til læreren, og for å bidra til at elevene tar selvstendig ansvar for egen læring, ifølge ham. Som Schleicher sier i samtale med Wendy Kopp i Teach for all, 26. februar 2024:

«Læring er ikke en transaksjon, men en sosial og relasjonell opplevelse. Elever lærer best fra lærere de elsker [...] Kvalitet avhenger av å rekruttere, beholde og utvikle dyktige mennesker, og gi disse menneskene gode muligheter til å arbeide utenfor klasserommet.»

Dette medlem viser til at Kristelig Folkepartis kvalitetsløft muliggjøres ved å gjøre skoledagen om lag en halvtime kortere, ned til nivået i Finland, samtidig som SFO-tiden utvides tilsvarende.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett dessuten foreslår 0,5 mrd. kroner til flere trykte lærebøker, med mål om til sammen 1,5 mrd. kroner over tre år. Dette vil være et effektivt grep for å styrke leseforståelsen og leseglede, og redusere digitale forstyrrelser. Dette medlem viser til at Sverige og Danmark har vedtatt liknende lærebokløft.

Bedre vilkår for friskolene

Dette medlem understreker at Kristelig Folkeparti er en varm forsvarer for friskolene, enten de er basert på et religiøst eller pedagogisk grunnlag. Friskolene bidrar med et avgjørende mangfold i det norske skoletilbudet og muliggjør foreldrenes rett til å velge skole for sine barn. Dette medlem viser til at regjeringen har

skapt usikkerhet rundt og svekket vilkårene for flere friskoler.

Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative statsbudsjett foreslår en kraftig bevilgningsøkning til friskolene i grunnskolen på om lag 300 mill. kroner for å dekke deres administrasjonsutgifter. Dette medlem viser til at det i det alternative budsjettet også foreslås å rette opp kuttet til yrkesrettede videregående skoler (bibelskoler, kunsts skoler mv.) med en bevilgning på 27,4 mill. kroner, og å styrke husleie- og kapitaltilskuddet til friskolene med 20 mill. kroner. Dette medlem viser til at disse forslagene vil bedre ubalansen i offentlig finansiering mellom offentlige og private skoler.

Barnehager: Styrking av kommuneøkonomien

Dette medlem er opptatt av å styrke barnehagenes kvalitet og bemanning fremfor å gjøre barnehagene billigere for foreldrene. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås at husholdninger med inntekt over 2 mill. kroner må betale maksprisen som gjaldt før den siste reduksjonen som stortingsflertallet vedtok. I stedet foreslår dette medlem å bruke mer ressurser på barnehagenes innhold, i form av en styrking av kommunenes frie midler med 3,5 mrd. kroner. Dette vil sette kommunene bedre i stand til å bedre bemanningen i barnehagene.

Høyere utdanning og forskning

Dette medlem støtter i hovedsak regjeringens budsjettforslag for forskning og høyere utdanning. Dette medlem reagerer imidlertid på regjeringens forslag til kutt i bevilgningen til private høyskoler, og foreslår i sitt alternative budsjett å rette opp kuttet for samtlige av de private høyskolene, med unntak av høyskoler i en sterkere finansiell posisjon som BI, Høgskolen Kristiania og Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning. Dette medlem foreslår også en bevilgningsøkning til Samisk høgskole.

Dette medlem mener at det trengs en forsering av arbeidet med å legge til rette for kjernekraft i Norge, som en sikker, stabil, utslippsfri og arealeffektiv energiform. Dette medlem foreslår derfor en bevilgning til 40 studieplasser i nukleære fag og en bevilgning på 30 mill. kroner til forskning på kjernekraft, herunder fusjon.

Dette medlem mener også det er behov for bedre stipendordninger for studenter som får barn. Dette medlem foreslår at alle skal få rett på foreldrepenger uavhengig av arbeidstilknytning på minst 3 G, og en studiestøtte på 2 G i 12 måneder for studenter mens barnet er mellom 1 og 2 år. Dette medlem foreslår også å reversere regjeringens foreslåtte kutt i stipendet for folkehøgskolestudenter. Dette medlem viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett der det foreslås en be-

vilgning på 41,7 mill. kroner til å innføre en stipendordning for utenlandsstudenter utenfor EU/EØS fra høsten 2026, for å dempe utenlandsstudentenes utgifter til skolepenger noe.

Tiltak mot antisemittisme

Dette medlem er opprørt over at norske jøder ikke kan føle seg trygge i Norge. Jødiske institusjoner som synagoger og barnehager må ha politibeskyttelse, samtidig som jødiske nordmenn opplever trakassering og trusler i hverdagen fra andre nordmenn. Denne situasjonen har blitt verre av at politikere på venstresiden og andre ukritisk bruker ord som «folkemord» om Israels krig mot terrororganisasjonen Hamas og slutter opp om paroler som «Ingen sionister i våre gater».

Dette medlem mener at tiltakene mot antisemittisme må styrkes, og viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å doble bevilgningen til Hvite busser til besøk ved tidligere konsentrasjonsleire, slik at skoleklassenes egenbetaling kan reduseres. Dette medlem viser videre til at det foreslås å styrke bevilgningen til Dembras kurstilbud for lærere og skoleledere i antisemittisme med 10 mill. kroner. Dette medlem viser videre til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å opprette et professorat i jødiske studier ved UiO, for å styrke kunnskapen om jødedom og jødisk liv i Norge.

Faglig forsvarlig undervisning om kjønn

Dette medlem viser til at Rosa kompetansekursene som Foreningen FRI holder for norske lærere og barnehagelærere, fremholder at det finnes flere kjønn enn to, og at kjønn først og fremst er et spørsmål om identitet fremfor biologi. Lærere oppfordres til å snakke om kjønnsroller på en måte som innebærer at barn kan være et annet kjønn hvis de bryter med tradisjonelle kjønnsstereotyper. Skoler anbefales å ha kjønnsnøytrale toaletter og garderober. Lærere blir oppfordret til å endre barns pronomen hvis barna ønsker det, uten at foreldrene informeres («sosial overgang»).

Dette medlem viser til at kursene formidler en forståelse av kjønn som avviker fra den som medisinen og biologien bygger på. Dette medlem viser til at Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett foreslår å erstatte Rosa kompetansekursene med kurs holdt av offentlige institusjoner som sikrer en faglig forsvarlig opplæring med romslige rammer for kjønnsrollene.

2.8 Generelle merknader fra Venstre

Komiteens medlem fra Venstre slår fast at kunnskap og utdanning er selve grunnmuren i et fritt og rettfærdig samfunn. Et kunnskapssamfunn gir mennesker mulighet til å forstå verden, ta egne valg og delta aktivt i demokratiet. Når kunnskap deles, vokser fellesskapet, og samfunnet står sterkere mot både maktkonsen-

trasjon og populisme. Derfor må Norge investere i utdanning og forskning, ikke bare for økonomisk vekst, men for å sikre frihet, like muligheter og et samfunn bygget på opplysning.

Skole

Dette medlem er bekymret for at for mange piler peker feil vei i norsk skole i dag, og at det er for mange elever som ikke lærer å lese, skrive eller regne godt nok. Slike grunnleggende ferdigheter gir økt risiko for frafall, lavere mestring og svekket livsmestring. Derfor må det som virkelig betyr noe prioriteres: At alle elever lærer det de trenger for å lykkes – både i skolen, i arbeidslivet og som borgere i et demokratisk samfunn. Og det er læreren som er den aller viktigste innsatsfaktoren for elevenes læring. Det er essensielt at alle elever har tilgang på en kvalifisert, faglig sterk lærer som både har nok tid og nok frihet til å kunne følge opp elevene sine. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett. Her foreslås det å innføre en skoletime ekstra kontaktlærertid per uke for alle lærere på 1.–10. trinn kombinert med å redusere det samlede timetallet i grunnskolen med en time per uke, å øke etterutdanning for lærere som underviser i grunnleggende ferdigheter og gjenoppretting av kutt i generell videreutdanning av lærere samt å gjeninnføre lærerspesialistordningen med, i første omgang, 1 000 lærerspesialister.

Dette medlem viser til at norske barn og unge har lavere leselyst og dårligere leseferdigheter enn før. Derfor er tilgangen på fysiske læremidler av god kvalitet viktig. Utdaterte eller manglende læremidler begrenser lærernes pedagogiske valgfrihet, og elevene går glipp av verktøy som kan gi dem læring og leselyst. Videre er det viktig at både bibliotek og skolebibliotek styrkes og satses på, fordi leselyst og leseglede utvikles like mye utenfor klasserommet som på skolen. I den forbindelse viser dette medlem videre til Venstres alternative budsjett, hvor tilskudd til fysiske lærebøker og skolebiblioteksbøker økes. Dette medlem viser imidlertid til at det rapporteres av høringsinstanser at midler til både skolebiblioteksbøker og fysiske læremidler ikke faktisk når fram. Dette medlem viser til forslag fremmet under omtalen av kap. 226 post 21 og post 62.

Dette medlem vil imidlertid slå fast at ingen elever vil kunne lære godt hvis de ikke også føler seg trygge. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å styrke laget rundt elever i levekårsutsatte områder med en miljøarbeider, en helsesykepleier og en spesialpedagog ekstra på alle grunnskoler i levekårsutsatte områder i Oslo, Bergen, Drammen, Skien, Stavanger, Trondheim, Fredrikstad, Kristiansand, Gjøvik, Halden, Indre Østfold, Larvik, Sarpsborg, Tromsø, Sandefjord og Lillestrøm. I samme alternative budsjett foreslås det også å innfri alle søknader om støtte til skolemiljøteam, og å doble antall kom-

muner som får støtte til å etablere slike team på sine skoler. Dette medlem viser til at i år er 8 av 10 søknader avslått.

Dette medlem viser til at da fullføringsreformen trådte i kraft 1. august 2024, sikret den alle ungdommer rett til å fullføre videregående utdanning med enten studie- eller yrkeskompetanse. Med dette fikk ungdommer og voksne rett til å fullføre og oppnå kompetanse, enten yrkeskompetanse eller for videre studier. Over en tiårsperiode skal reformen føre til et mer fleksibelt skolesystem som tar større hensyn til den enkelte ungdom og voksne, og dens livssituasjon, bakgrunn, forutsetninger og ambisjoner for framtida. Målet er at retten til utdanning skal bli realisert for flere enn i dag. Behovet for å styrke retten til utdanning for den enkelte, er viktig, og med fullføringsreformen følger mange små og store grep som skal hindre utenforskap. Dette vil bøte på utfordringer både den enkelte og samfunnet står overfor. Dette medlem ser imidlertid med bekymring på at det har vært utfordringer med innføringen av reformen. En stadig mer presset økonomisk situasjon for fylkeskommunene, med demografisk utvikling, har gjort at de fleste fylkene har måttet se på dimensjonering av skoletilbud. Noen fylker har ikke penger til å bygge nok skoleplasser, mens andre fylker må legge ned hele skoler eller begrense linjetilbudet i større grad enn det som er ønskelig. Det er derfor nødvendig å satse på tiltak som motvirker fravær og frafall fra videregående skole, og dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett som har et forslag om styrking av denne innsatsen på om lag 400 mill. kroner.

Dette medlem viser til at voksenopplæringen gir folk mulighet til å lære hele livet, slik at ingen blir stående utenfor når samfunnet endrer seg. Det styrker både arbeidslivet og demokratiet fordi kunnskap gir frihet og trygghet. Dette medlem er imidlertid bekymret for at det i dag er for stor kvalitetsvariasjon når det gjelder voksenopplæringen. Dette medlem viser til forslag fremmet under omtalen av kap. 254 post 73.

Barnehage

Dette medlem viser til at de siste årene har stortingsflertallet prioritert lavere barnehagepris til alle. Det har medført økt etterspørsel i barnehagene uten at det har blitt bevilget penger til en tilsvarende bemanningsøkning. Det igjen fører til økt press på barnehageansatte med den konsekvens at sykefraværet er høyt og vikarbruken tilsvarende. Samtidig har søkertallene til barnehagelærerutdanningen stupt de siste årene. Slik dette medlem ser det, er på mange måter barnehagepolitikken inne i en ond sirkel. Derfor er det etter dette medlems mening nødvendig å prioritere bemanning og kvalitet i barnehagene i årene som kommer. Man bør ikke være så opptatt av lav pris at man ender opp med å akseptere for dårlig kvalitet. Dette medlem slår fast at

barnehagene skal være for alle barn, og at da må det også være nok voksne til at alle barn får et fang å sitte på. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett hvor Venstre foreslår å sette av midler til å øke bemanningen i barnehagene tilsvarende 1 250 flere årsverk. Det foreslås også å innføre gratis fulltidsbarnehage for alle familier med en husstandsinntekt på under 800 000 kroner. Videre foreslås det at ordningen med sletting av studielån for lærere utvides til også å gjelde barnehagelærere, uavhengig av hvor i landet barnehagelærere jobber eller bor. Dette for å gjøre det mer attraktivt å utdanne seg til å bli barnehagelærer.

Dette medlem viser til den negative utviklingen når det gjelder barn og unges leseferdigheter. Barnehagene har et stort potensial som arena for å gi gode leseerfaringer til barn. Dette medlem viser til forslag fremmet under omtalen av kap. 231.

Forskning

Dette medlem viser til at Norge per i dag er dårligst i Norden både når det gjelder samlet FoU-innsats som andel av BNP og offentlig finansiert FoU som andel av BNP. FoU-budsjettet i Norge hatt en realnedgang i tre av de fire foregående årene. Dette medlem mener det er nødvendig å gjenreise Norge som forsknings- og innovasjonsnasjon. Norsk næringslivs konkurransekraft må styrkes gjennom mer satsing på og bedre tilrettelagt samarbeid med forskningssektoren. Det må innføres nye modeller og spleiselag for forskning som skjer i samarbeid med bedrifter. Mer forskning må kommersialiseres og foregå i nye bedrifter som skaper jobber og verdier. Dette medlem viser til forslag fremmet under omtalen av kap. 285.

Dette medlem viser videre til Venstres alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke bevilgningene til næringsrettet forskning i sektordepartementene betydelig. Det må legges bedre til rette for flere finansieringskilder for norske forskere, for eksempel private fond og stiftelser, gaveforsterkningsordninger og andre tiltak som gjør det mer attraktivt for private å gi økonomiske bidrag til forskning. I samme alternative budsjett foreslås det også å styrke basisfinansieringen i universitets- og høyskolesektoren etter flere år med realnedgang, og opprette flere studieplasser og da særlig i IKT- og realfag hvor etterspørselen etter kompetent arbeidskraft i både norsk næringsliv og i offentlig sektor er særlig stor. Dette medlem viser til at i sum medfører Venstres forslag en styrket innsats for forskning og høyere utdanning på om lag 1,3 mrd. kroner mer enn regjeringens opprinnelige forslag.

Dette medlem er bekymret for en tendens hvor prestisjefulle oppdrag knyttet til forskning og utvikling tildeles enkelte aktører i universitets- og høyskolesektoren uten tydelig anledning til konkurranse i forkant. Dette medlem viser til forslag fremmet under omtalen av kap. 260.

Dette medlem viser til viktigheten både av internasjonalisering og av å ivareta norsk språk innen akademisk og fagdisipliner. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å reversere kutt i tilskuddsordningen for norsk-kunnskap i utlandet.

3. Oversikt over partienes forslag til bevilgninger på rammeområde 16

Tabellen under gir en oversikt over budsjettforslaget fra regjeringen sammenlignet med budsjettforliket og partienes alternative standpunkter.

Forslag til bevilgninger under de respektive kapitler og poster der det er avvik fra regjeringens forslag. Avvik i parentes.

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2025–2026)	A, SV, Sp, R og MDG	FrP	H	SV	R	KrF	V
Utgifter rammeområde 16 (i tusen kroner)									
200	Kunnskapsdepartementet								
	1 Driftsutgifter	429 100	428 100 (-1 000)	429 100 (0)	429 100 (0)	429 100 (0)	429 100 (0)	429 100 (0)	429 100 (0)
	70 Innføre gratis skolemåltid for alle elever på ungdomstrinnet fra skoleåret 2026/2027	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	415 000 (+415 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag								
	70 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning	250 655	250 655 (0)	250 655 (0)	250 655 (0)	250 655 (0)	250 655 (0)	251 655 (+1 000)	250 655 (0)
220	Utdanningsdirektoratet								
	1 Driftsutgifter	432 694	432 694 (0)	432 694 (0)	432 694 (0)	432 694 (0)	428 694 (-4 000)	432 694 (0)	411 094 (-21 600)
	70 Tilskudd til læremidler mv.	93 268	93 268 (0)	93 268 (0)	93 268 (0)	93 268 (0)	93 268 (0)	93 268 (0)	95 268 (+2 000)
222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester								
	1 Driftsutgifter	160 293	160 293 (0)	140 293 (-20 000)	160 293 (0)	160 293 (0)	160 293 (0)	160 293 (0)	160 293 (0)
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre								
	70 Freds- og menneskerettighetssentre	180 188	183 188 (+3 000)	180 188 (0)	180 188 (0)	180 188 (0)	180 188 (0)	180 188 (0)	182 188 (+2 000)
225	Tiltak i grunnopplæringen								
	61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring	40 000	40 000 (0)	40 000 (0)	40 000 (0)	40 000 (0)	40 000 (0)	40 000 (0)	0 (-40 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2025–2026)	A, SV, Sp, R og MDG	FrP	H	SV	R	KrF	V
	62	Gratis halvdagsplass SFO 4. klasse i leve- kårsutsatte områder	0	142 000 (+142 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	156 095	156 095 (0)	126 095 (-30 000)	156 095 (0)	156 095 (0)	156 095 (0)	156 095 (0)	156 095 (0)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	273 003	273 003 (0)	163 003 (-110 000)	273 003 (0)	273 003 (0)	273 003 (0)	273 003 (0)	273 003 (0)
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	17 553	17 553 (0)	17 553 (0)	17 553 (0)	17 553 (0)	17 553 (0)	35 153 (+17 600)	17 553 (0)
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk	10 115	10 115 (0)	8 115 (-2 000)	10 115 (0)	10 115 (0)	10 115 (0)	10 115 (0)	10 115 (0)
	69	Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring	593 517	127 617 (-465 900)	593 517 (0)	112 617 (-480 900)	593 517 (0)	598 517 (+5 000)	593 517 (0)	793 517 (+200 000)
	74	Prosjekttilskudd	13 412	13 412 (0)	13 412 (0)	13 412 (0)	13 412 (0)	23 412 (+10 000)	13 412 (0)	13 812 (+400)
	75	Grunntilskudd	112 451	112 451 (0)	102 451 (-10 000)	112 451 (0)	114 951 (+2 500)	122 451 (+10 000)	114 251 (+1 800)	112 451 (0)
	76	Antirasistisk senter, driftstilskudd	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 000 (+5 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen								
	21	Spesielle driftsutgifter	752 443	753 443 (+1 000)	772 693 (+20 250)	662 443 (-90 000)	107 543 (-644 900)	743 371 (-9 072)	1 034 943 (+282 500)	1 007 443 (+255 000)
	22	System for kompetanse- og karriere- utvikling	2 026 156	1 931 156 (-95 000)	1 895 156 (-131 000)	2 026 156 (0)	2 026 156 (0)	2 029 156 (+3 000)	2 026 156 (0)	2 242 356 (+216 200)
	61	Tilskudd til veiledning for nyutdannede lærere	225 769	0 (-225 769)	225 769 (0)	225 769 (0)	225 769 (0)	225 769 (0)	325 769 (+100 000)	225 769 (0)
	62	Tilskudd til skolebibliotek og bøker	103 150	103 150 (0)	103 150 (0)	0 (-103 150)	103 150 (0)	103 150 (0)	103 150 (0)	133 150 (+30 000)
	63	Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 1.–10. trinn	190 920	190 920 (0)	190 920 (0)	0 (-190 920)	190 920 (0)	190 920 (0)	190 920 (0)	190 920 (0)
	65	Tilskudd til skolemiljøteam og bered- skapsteam	125 000	125 000 (0)	125 000 (0)	0 (-125 000)	125 000 (0)	125 000 (0)	125 000 (0)	312 000 (+187 000)
	71	Norges forskningsråd – Tilskudd til vitensentre	124 296	124 296 (0)	147 096 (+22 800)	139 296 (+15 000)	124 296 (0)	124 296 (0)	124 296 (0)	147 096 (+22 800)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2025–2026)	A, SV, Sp, R og MDG	FrP	H	SV	R	KrF	V
257	Kompetanseprogrammet								
	70 Tilskudd	217 786	232 786 (+15 000)	227 786 (+10 000)	217 786 (0)	217 786 (0)	220 786 (+3 000)	217 786 (0)	217 786 (0)
260	Universiteter og høyskoler								
	50 Statlige universiteter og høyskoler	45 872 711	45 892 711 (+20 000)	45 822 711 (-50 000)	45 872 711 (0)	46 307 391 (+434 680)	45 868 711 (-4 000)	45 880 211 (+7 500)	46 242 311 (+369 600)
	70 Private høyskoler	2 329 562	2 329 562 (0)	2 329 562 (0)	2 329 562 (0)	2 011 962 (-317 600)	2 329 562 (0)	2 353 162 (+23 600)	2 343 562 (+14 000)
270	Studentvelferd								
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	94 138	94 138 (0)	97 138 (+3 000)	94 138 (0)	124 138 (+30 000)	104 138 (+10 000)	94 138 (0)	119 138 (+25 000)
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	863 443	863 443 (0)	863 443 (0)	863 443 (0)	1 124 443 (+261 000)	993 673 (+130 230)	863 443 (0)	993 643 (+130 200)
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning								
	71 Tilskudd til tiltak for internasjonalisering	225 626	225 626 (0)	225 626 (0)	225 626 (0)	225 626 (0)	225 626 (0)	225 626 (0)	230 126 (+4 500)
	72 Tilskudd til tiltak for høyere utdanning	80 478	80 478 (0)	80 478 (0)	80 478 (0)	80 478 (0)	80 478 (0)	80 478 (0)	82 478 (+2 000)
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning								
	21 Spesielle driftsutgifter	54 086	54 086 (0)	54 086 (0)	54 086 (0)	54 086 (0)	54 086 (0)	44 086 (-10 000)	54 086 (0)
	70 Tilskudd	72 987	75 987 (+3 000)	77 987 (+5 000)	72 987 (0)	73 987 (+1 000)	72 987 (0)	72 987 (0)	75 287 (+2 300)
285	Norges forskningsråd								
	71 Strategiske forskningsprioriteringer	3 408 800	3 408 800 (0)	3 358 800 (-50 000)	3 880 800 (+472 000)	3 408 800 (0)	3 408 800 (0)	3 438 800 (+30 000)	3 393 800 (-15 000)
	72 Langsiktig, grunnleggende forskning	1 876 800	1 876 800 (0)	1 876 800 (0)	1 876 800 (0)	1 876 800 (0)	1 876 800 (0)	1 876 800 (0)	1 976 800 (+100 000)
	73 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	262 757	262 757 (0)	262 757 (0)	262 757 (0)	262 757 (0)	262 757 (0)	262 757 (0)	362 757 (+100 000)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2025–2026)	A, SV, Sp, R og MDG	FrP	H	SV	R	KrF	V
920	Norges forskningsråd								
	70 Tilskudd til næringsrettet forskning	1 220 100	1 220 100 (0)	1 220 100 (0)	1 220 100 (0)	1 220 100 (0)	1 220 100 (0)	1 220 100 (0)	1 420 100 (+200 000)
	71 Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter	573 167	573 167 (0)	573 167 (0)	573 167 (0)	573 167 (0)	573 167 (0)	573 167 (0)	623 167 (+50 000)
923	Havforskningsinstituttet								
	1 Driftsutgifter	900 250	899 250 (-1 000)	900 250 (0)	900 250 (0)	900 250 (0)	900 250 (0)	900 250 (0)	900 250 (0)
	21 Spesielle driftsutgifter	491 965	491 965 (0)	491 965 (0)	491 965 (0)	491 965 (0)	491 965 (0)	491 965 (0)	541 965 (+50 000)
	22 Fiskeriforskning og -overvåking	262 400	262 400 (0)	262 400 (0)	262 400 (0)	262 400 (0)	277 400 (+15 000)	262 400 (0)	262 400 (0)
928	Annen marin forskning og utvikling								
	50 Tilskudd til Veterinærinstituttet	81 004	80 704 (-300)	81 004 (0)	81 004 (0)	81 004 (0)	81 004 (0)	81 004 (0)	81 004 (0)
	72 Tilskudd til Nofima AS	108 065	103 065 (-5 000)	108 065 (0)	108 065 (0)	108 065 (0)	108 065 (0)	108 065 (0)	108 065 (0)
1137	Forskning og innovasjon								
	71 Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	198 200	198 200 (0)	198 200 (0)	198 200 (0)	198 200 (0)	198 200 (0)	198 200 (0)	208 200 (+10 000)
2410	Statens lånekasse for utdanning								
	1 Driftsutgifter	477 394	474 394 (-3 000)	477 394 (0)	209 394 (-268 000)	477 394 (0)	477 394 (0)	477 394 (0)	481 994 (+4 600)
	50 Avsetning til utdanningsstipend	9 662 063	9 759 363 (+97 300)	9 413 788 (-248 275)	9 662 063 (0)	10 085 563 (+423 500)	11 008 463 (+1 346 400)	9 979 163 (+317 100)	10 221 763 (+559 700)
	70 Utdanningsstipend	4 372 783	4 372 783 (0)	4 372 783 (0)	4 372 783 (0)	4 402 783 (+30 000)	4 530 183 (+157 400)	4 524 183 (+151 400)	4 377 683 (+4 900)
	72 Rentestøtte	4 214 138	4 214 138 (0)	4 214 138 (0)	4 214 138 (0)	4 229 258 (+15 120)	4 214 138 (0)	4 214 138 (0)	4 231 338 (+17 200)
	73 Avskrivninger	1 687 732	2 481 532 (+793 800)	1 687 732 (0)	1 687 732 (0)	1 687 732 (0)	1 687 732 (0)	1 687 732 (0)	1 825 532 (+137 800)
	Sum utgifter rammeområde 16	112 507 000	113 297 660 (+790 660)	111 905 975 (-601 025)	111 716 030 (-790 970)	113 177 300 (+670 300)	115 778 055 (+3 271 055)	113 806 100 (+1 299 100)	115 142 900 (+2 635 900)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2025–2026)	A, SV, Sp, R og MDG	FrP	H	SV	R	KrF	V
Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner)									
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning								
	80 Renter	15 100 221	15 100 221 (0)	15 100 221 (0)	15 100 221 (0)	15 114 321 (+14 100)	15 100 221 (0)	15 100 221 (0)	15 100 221 (0)
	Sum inntekter rammeområde 16	16 514 231	16 514 231 (0)	16 514 231 (0)	16 514 231 (0)	16 528 331 (+14 100)	16 514 231 (0)	16 514 231 (0)	16 514 231 (0)
	Sum netto rammeområde 16	95 992 769	96 783 429 (+790 660)	95 391 744 (-601 025)	95 201 799 (-790 970)	96 648 969 (+656 200)	99 263 824 (+3 271 055)	97 291 869 (+1 299 100)	98 628 669 (+2 635 900)

4. Kunnskapsdepartementet

4.1 Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 200 post 1 foreslås redusert med 1 mill. kroner for et kutt i byråkrati i Kunnskapsdepartementet.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 45 STØRRE UTSTYRSINNKJØP OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

4.2 Kap. 3200 Kunnskapsdepartementet

POST 3 INNTEKTER FRA FREMLEIE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

4.3 Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 NORGES FORSKNINGSRÅD – FORSKNING OM UTDANNING OG FORSKNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5. Grunnopplæringen

5.1 Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås et gjennomgående 5 pst. effektiviseringskutt på de fleste statlige direktorat, inkludert Utdanningsdirektoratet, utover ABE. For Utdanningsdirektoratet summerer det seg til 21 mill. kroner.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 TILSKUDD TIL LÆREMIDLER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre, påpeker viktigheten av å bevare og styrke nynorsk som undervisningsspråk for å sikre reell språklig likestilling i Norge. Mange nynorskelever sliter med at mange digitale læremidler ikke finnes på nynorsk. Dette gjelder spesielt læringsverktøy som er mye brukt, men ikke faller inn under læremiddeldefinisjonen i opplæringslova. Flertallet støtter Noregs mållag, som i sitt høringsinnspill skriver:

«Det motarbeider målet om å leggje til rette for at nynorskelevane skal ha likeverdig høve til å meistre eige språk, som bokmålslevane.»

Komiteens medlem fra Venstre viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å opprette en egen tilskuddsordning for å sikre digitale læringsverktøy og læremiddel på nynorsk.

5.2 Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.3 Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barneha- gene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.4 Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der bevilgningen til Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal, drift av samisk videregående skole i Karasjok og samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino foreslås redusert med 20 mill. kroner.

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.5 Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.6 Kap. 223 Diamanten skole

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.7 Kap. 3223 Diamanten skole

POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.8 Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre

POST 70 FRED- OG MENNESKERETTIGHETSSENTRE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 224 post 70 fo-

reslås økt med 3 mill. kroner som skal øremerkes driftstilskudd til Antirasistisk senter.

POST 71 DET EUROPEISKE WERGELANDSENTERET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.9 Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 60 TILSKUDD TIL LANDSLINJER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 61 RENTEKOMPENSASJON FOR INVESTERINGER I LÆRINGSARENAER OG STØRRE UTSTYR SOM BIDRAR TIL MER PRAKTISK OG VARIERT OPPLÆRING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har etablert en rentekompensasjonsordning for å styrke arbeidet med en mer praktisk og variert skole. Ordningen skal gjøre det enklere for kommunene å investere i læringsarenaer, utstyr og inventar på 5.–10. trinn, slik at flere elever får tilgang til praktiske arbeidsformer i undervisningen.

Disse medlemmer fremhever at ordningen gir kommunene økonomisk handlingsrom til å gjennomføre investeringer som ellers kunne vært krevende. Den bidrar til å heve kvaliteten og relevansen i opplæringen og til å nå målet om en mer variert og motiverende skole for alle elever.

Videre viser disse medlemmer til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne, der kommunerammen styrkes med 7,2 mrd. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til regjeringens forslag om å øke investeringsrammen for rentekompensasjonsordningen ved innkjøp og investering i utstyr, inventar og læringsarenaer på 5.–10. trinn. I

Perspektivmeldingen trekkes rentekompensasjon frem som et eksempel på ordninger som bidrar til å omgå handlingsregelen og det finanspolitiske rammeverket. Disse medlemmer er tvilende til om rentekompensasjonsordningen vil bidra til å gjøre skolen mer praktisk og variert. Disse medlemmer viser til at kommunene står i den svakeste kommuneøkonomien på flere tiår, noe som svekker deres mulighet til å prioritere nye investeringer i skolebygg, selv med rentekompensasjonsordninger.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av om rentekompensasjonsordningen for utstyr og læringsarenaer for 1.–10. trinn har ønsket effekt, sett i lys av kommunenes økonomiske situasjon og manglende mulighet til å ta opp nye lån.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2026, hvor det foreslås å bevilge penger til mer praktisk og variert undervisning i matematikk og naturfag, både i klasserommet og andre arenaer som Newton-rom og talent-senter.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å reversere utvidelsen av rentekompensasjonsordningen fra 2025 da det er lite etterspørsel etter ordningen. Reverseringen summerer seg til 40 mill. kroner.

POST 62 (NY) GRATIS HALVDAGSPASS SFO 4.

KLASSE I LEVEKÅRSUTSATTE OMRÅDER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der det foreslås å bevilge 142 mill. kroner på kap. 225 post 62 (ny post) for å innføre gratis halvdagspass på SFO i 4. klasse i levekårsutsatte områder. Tiltaket skal gjelde fra 1. august 2026.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til forslaget i budsjettforliket om gratis halvdagspass i SFO for 4. trinn i levekårsutsatte områder. Disse medlemmer mener at en ytterligere utvidelse av gratisordningen er uansvarlig når SFO allerede har store utfordringer knyttet til bemanning, kvalitet og reell finansiering.

Erfaringene fra 1.–3. trinn viser at gratisordningen har økt antall barn i SFO uten at kommunene har tilgang på nok ansatte eller midler til å sikre et forsvarlig tilbud. Disse medlemmer vil påpeke at en utvidelse vil forsterke presset på arbeidskraft og svekke kvaliteten ytterligere, særlig for barn med særskilte behov.

POST 63 TILSKUDD TIL SAMISK I

GRUNNOPPLÆRINGEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås et kutt på 30 mill. kroner på denne posten.

POST 64 TILSKUDD TIL OPPLÆRING AV BARN OG

UNGE SOM SØKER OPPHOLD I NORGE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 65 RENTEKOMPENSASJON FOR SKOLE- OG

SVØMMEANLEGG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 66 TILSKUDD TIL SKOLETURER I FORBINDELSE

MED HANDLINGSPLAN MOT ANTISEMITISME

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å doble bevilgningen til skoleturer i forbindelse med handlingsplanen mot antisemittisme med 17,6 mill. kroner.

POST 67 TILSKUDD TIL OPPLÆRING I KVENSKELLER

FINSK

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås et kutt på 2 mill. kroner på denne posten.

POST 68 TILSKUDD TIL OPPLÆRING I

KRIMINALOMSORGEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 69 TILTAK FOR FULLFØRING OG

KVALIFISERING I VIDEREgåENDE OPPLÆRING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 225 post 69 foreslås redusert med 465,9 mill. kroner for å avvikle tilskuddet til arbeid med flere lærlingplasser som tiltak for fullføring av videregående opplæring og heller innlemme disse midlene i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at lærlingtilskuddet gjør det mer attraktivt for bedrifter å ta inn lærlinger. Flertallet viser til at lærlingtilskuddet har stått stille i reell verdi siden 2022, og at det medfører at en større del av regningen for fag- og yrkesopplæringen skyves over på bedriftene.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering av konsekvensene av at lærlingtilskuddet ikke har blitt prisjustert over flere år, herunder hvilken betydning dette har for tilgangen på læreplasser, og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2026.»

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til sitt alternative budsjett, der bevilgningen på kap. 225 post 69 foreslås redusert med 480,9 mill. kroner og innlemmet i rammetilskuddet til fylkeskommunene.

Fagbrev på jobb

Komiteen mener at fagbrev på jobb i større grad bør være et tilgjengelig tilbud i alle fylkeskommuner, som et alternativ til praksiskandidatordningen, og mener det er viktig å styrke denne ordningen. Fagbrev på jobb når en viktig gruppe voksne som kan ha høy terskel for å ta et fagbrev, og vil kunne føre til at enda flere kan fullføre med fagbrev samtidig som de er i arbeid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, understreker at da fullføringsreformen trådte i kraft 1. august 2024, sikret den alle ungdommer rett til å fullføre videregående utdanning med enten studie- eller yrkeskompetanse. Med dette fikk ungdommer og voksne rett til å fullføre og oppnå kompetanse, enten yrkeskompetanse eller for videre studier. Over en tiårsperiode var målet at reformen skulle føre til et mer fleksibelt skolesystem som tar større hensyn til den enkelte ungdom og voksne, og dens livssituasjon, bakgrunn, forutsetninger og ambisjoner for framtida. Målet var at retten til utdanning skal bli realisert for flere enn i dag. Behovet for å styrke retten til utdanning for den

enkelte er viktig, og med fullføringsreformen følger mange små og store grep som skal hindre utenforskap.

Komiteens medlem fra Venstre er svært kritisk til at regjeringen sammen med Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har valgt å legge ned tilskuddene for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring, og frykter at dette vil føre til lavere prioritering av unges rett til fullføring framover. Dette medlem mener det er viktig at regjeringen tar grep for å forhindre at unges rett til å fullføre videregående skole ikke ender opp med å undergraves. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å bevare og styrke ordningen med 200 mill. kroner.

POST 74 PROSJEKTTILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Pirion er en stiftelse som i over 20 år har jobbet for å stimulere språk- og kulturarbeidet i barnehagene. Arbeidet deres utgjør et viktig tiltak for å fremme og styrke nynorsk i barnehagen, og etter dette medlems syn burde stiftelsen motta direkte støtte fra statsbudsjettet. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås direkte støtte til Pirion på 0,4 mill. kroner.

Dette medlem understreker at 25. juni er det største terrorangrepet i Norge etter 22. juli 2011, og at svært mange er berørt. To mennesker ble drept, flere talls skadd, og over fem hundre var tett på og ble i ulik grad preget av erfaringen. Forskning fra C-REX viser at mange skeive som ikke var til stede, har blitt mer forsiktige med å vise sin identitet og delta på skeive arrangementer i ettertid. Dette medlem tar på alvor informasjon i høringsinnspillet til Støttegruppa 25. juni om at:

«Kunnskapen om begge disse temaene er generelt lav i samfunnet, også blant lærere. Det gjør at det kan være vanskelig å snakke om og undervise om. Derfor trengs det kunnskapsbaserte ressurser som lærere kan støtte seg på. Støttegruppa er godt i gang med å etablere et troverdig kunnskapsarbeid rundt 25. juni, men trenger støtte for å kunne drive arbeidet videre.»

Dette medlem viser til at Støttegruppa 25. juni mottar driftsmidler over Kultur- og likestillingsdepartementets budsjett, foreslått til 3,6 mill. kroner for 2026. Det er dette medlems forståelse at Støttegruppa 25. juni i tillegg ser behov for et eget kunnskapsprosjekt for å dokumentere, tilgjengeliggjøre og formidle historien om terroren 25. juni 2022, med skolen som hovedmålgruppe, og at driftsmidlene ikke dekker både drift og prosjekt. Dette medlem viser i den forbindelse til at kunnskapsarbeid om både 22. juli 2011 og 10. august

2019 på ulike måter støttes over Kunnskapsdepartementets budsjett.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for kunnskapsarbeid og -formidling om terrorangrepet 25. juni 2022, knyttet opp mot relevante læreplanmål på ungdomstrinnet og i videregående skole, i samarbeid med Støttegruppa 25. juni.»

Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å støtte et kunnskapsprosjekt i tilknytning til Støttegruppa 25. juni med 2 mill. kroner.

POST 75 GRUNNTILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteen viser til at entreprenørskap i utdanningen er viktig for å utvikle kreativitet, initiativ og verdiskaping. Tilbud som Ungt Entreprenørskap gir barn, unge og studenter praktisk erfaring med innovasjon og samarbeid med næringslivet.

Komiteen mener at entreprenørskap bør styrkes som en integrert del av utdanning på ulike nivåer, fordi disse ferdighetene er etterspurt i arbeidslivet og bidrar til omstilling, nye arbeidsplasser og regional utvikling. Det må legges bedre til rette for samarbeid mellom utdanningsinstitusjoner og næringsliv, slik at flere elever og studenter får mulighet til å utvikle idéer og skaperkraft.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til Andøya Space med 7 mill. kroner, se omtale under kap. 275 post 70.

Disse medlemmer vil videre vise til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås et kutt på 10 mill. kroner for å avvike støtten til FRI – Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold og faktisk.no.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å redusere bevilgningen til FRIs tilbud Rosa kompetanse med 2,2 mill. kroner, for å erstatte disse kursene med kurs fra offentlige institusjoner som kan sikre en faglig forsvarlig opplæring med romslige rammer for kjønnsrollene. Dette medlem viser til at Kristelig Folkepartis alternative budsjett også foreslår å styrke Lister kompetanse med 4 mill. kroner.

5.10 Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen

POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.11 Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Lokalt handlingsrom

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet understreker at norske skoler har svært ulike behov, forutsetninger og utfordringer. Disse medlemmer mener derfor at statlige satsinger i større grad bør ta høyde for lokale variasjoner og gi skolene handlingsrom til å iverksette tiltak som treffer deres faktiske situasjon. Etter disse medlemmers syn er det skolene selv som best kjenner elevgruppen, det lokale arbeidsmiljøet og de forholdene som påvirker trivsel, trygghet og læring.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Venstre viser til at skolene står i et komplekst utfordringsbilde, med økende fravær og mistrivsel, mobbing, vold og trusler, manglende bemanning, høyt sykefravær blant ansatte og bekymringsfulle faglige resultater. Disse medlemmer mener at slike utfordringer best håndteres når skolene får fleksible rammer til å sette inn tiltak som virker i deres egen hverdag – både i undervisningen, i laget rundt eleven og i det bredere skolemiljøet.

Disse medlemmer mener også at utviklingsarbeid i skolen bør springe ut fra profesjonens egne vurderinger og lokale behov. Når alle skoler forventes å delta i de samme utviklingsprosjektene, risikerer man at ressursene ikke treffer godt nok. Disse medlemmer viser til Utdanningsdirektoratets anbefalinger om mer lokal initiativkraft og mener skolene bør ha mulighet til å prøve ut tiltak og pilotprosjekter som senere kan komme flere til gode.

På denne bakgrunn understreker disse medlemmer viktigheten av ordninger som styrker skolens egen mulighet til å finne lokale løsninger, løfte læringsmiljøet og møte elevenes behov på en treffsikker og helhetlig måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet peker på at detaljstyrte statlige ordninger ofte blir for snevre, og at mange skoler derfor faller utenfor selv om behovene er store. Det er også betydelige for-

skjeller mellom skoler i samme kommune, eksempelvis mellom byskoler og distriktsskoler, og disse medlemmer mener at ressursene bør fordeles slik at de faktisk når frem til hver enkelt skole etter behov, og ikke forsvinner i generelle kommunale prioriteringer.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det på kommunerammen foreslås å bevilge 1 mrd. kroner øremerket utvikling og innkjøp i grunnskolen og 300 mill. kroner øremerket utvikling og innkjøp til videregående skoler.

Læremidler

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre understreker at det er viktig at elever får tilgang på oppdaterte fysiske lærebøker uavhengig av hvor i landet de bor. Riksrevisjonens ferske rapport om læremiddelsituasjonen viser at bare én av tre lærere i grunnskolen opplever å ha de læremidlene de trenger, og over 60 pst. av lærerne bruker fortsatt bøker fra 2006-reformen. Ulovlig kopiering er omfattende. Utilstrekkelig økonomi er den viktigste årsaken til læremiddelmangelen. Det er store forskjeller fra skole til skole.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til innkjøp av trykte lærebøker med 500 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å øke tilskuddspotten for fysiske lærebøker med 25 mill. kroner. Videre viser dette medlem til at flere høringsinstanser påpeker at det er et problem at midler til fysiske læremidler ikke faktisk når frem til elevene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å sørge for at midler som tildeles til flere fysiske læremidler i skolen over kap. 226 post 21 i statsbudsjettet, faktisk fører til flere fysiske læremidler i skolen.»

Digitale ferdigheter

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre viser til at fremveksten av ny teknologi gir betydelige muligheter og utfordringer i samfunnet, arbeidslivet og skolen. Barn og unge har i sin hverdag behov for digitale ferdigheter. Digitaliseringen er en del av ikke bare fremtidens, men dagens arbeidsliv. Samtidig kommer digitaliseringen med betydelig risiko når det gjelder barn og unge. Derfor må digitale lære-

midler kvalitetssikres, og det må være høy kompetanse ute på skolene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser med bekymring på lærere som opplever at de ikke får den nødvendige støtten eller verktøyene de trenger for å ta kontroll over bruken av kunstig intelligens, spesielt språkmodeller, i skolen. Flertallet understreker at dette ikke bare handler om juks og vurderingssituasjoner, men at språkmodeller brukes i ordinære undervisningssituasjoner, og at alle lærere ikke har tilgang til låste nettlesere i undervisningen. Det finnes situasjoner der KI er et nyttig og integrert verktøy i undervisningen, men det er nødvendig at lærerne settes i stand til å kontrollere bruken, fordi frislipp kan ha negativ påvirkning på barns og unges skriveferdigheter, evne til selvstendig resonnering og eierskap til egen tenkning, læring og skriving. Dette må etter flertallets syn spesielt ses i sammenheng med utviklingen og prioriteringen av elevenes skriveferdigheter.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en nasjonal ordning for å gjøre låste nettlesere tilgjengelig for alle skoler for bruk i undervisning.»

Realfag

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener Norge trenger et realfagsløft i skolen. Disse medlemmer peker på at regjeringen bevilger mer penger til en mer praktisk skole, og at praktisk og variert undervisning vil bidra til økt motivasjon og bedre læring. Kompetanse innen realfag er avgjørende for næringslivets konkurransekraft, for en grønn og effektiv omstilling og for å sikre norsk beredskap. Etter disse medlemmers syn er det derfor nødvendig å få flere til å velge realfaglige utdanningsløp.

Disse medlemmer understreker også behovet for å senke terskelen for å velge matematikk i videregående opplæring, og viser til regjeringens arbeid med å gjennomgå og foreslå endringer i læreplanene i matematikk.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti mener regjeringens manglende satsing på realfag bremser næringslivets konkurransekraft, bremser en grønn og effektiv omstilling og svekker norsk beredskap.

Disse medlemmer ser med bekymring på fallende resultater i naturfag og matematikk både i barne-skolen og ungdomsskolen.

Resultatene fra TIMSS 2023 viste en tilbakegang i resultatene i naturfag på ungdomstrinnet, og at norske elevers prestasjoner i naturfag på ungdomstrinnet ligger en god del under de andre nordiske landene. Disse medlemmer mener det er behov for en ny satsing på ungdomsskolen for å gi elevene en mer tilpasset og praktisk opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at Høyre foreslår et større realfagsløft og har lagt frem flere konkrete tiltak for å styrke elevenes ferdigheter og rekruttering til realfagene. Høyre vil ha en tiårig realfagsstrategi med flere kraftfulle grep, blant annet en øremerket satsing på å gi flere lærere i matematikk og naturfag videreutdanning, talentsenter i alle regioner, bedre intensivundervisning til elever i regning og mer praktisk og variert undervisning i realfagene.

Skal Norges omstillings- og konkurranseevne sikres, er man nødt til å lykkes med å styrke realfagskompetansen hos elevene og sikre rekruttering av studenter og kandidater til realfagsutdanningene og relevante teknologiske fag. Det krever en langsiktig og koordinert satsing på alle nivå i utdanningssystemet og samarbeid med relevante fagmiljøer.

Disse medlemmer viser til Høyres forslag om en realfagsstrategi for å fremme utvikling av realfagskompetanse og rekruttering av realfagskandidater til utdanning og arbeidsliv, jf. Dokument 8:151 S (2022–2023) og Innst. 351 S (2022–2023).

Disse medlemmer viser til at realfagene i særlig grad egner seg for mer praktisk og variert undervisning, ettersom fagene naturlig åpner for utforskning, eksperimentering og konkrete arbeidsformer som enkelt kan knyttes til elevenes erfaringer. Det vises til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 40 mill. kroner til mer praktisk og variert undervisning på 5.–10. trinn som del av et realfagsløft. Satsingen omfatter blant annet etablering av flere Newton-rom, en læringsarena som bruker praktisk utstyr for å fremme læring gjennom aktivitet.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har faset ut Lektor 2-ordningen for realfag. Lektor 2-ordningen gir skolene mulighet til å samarbeide med næringsliv og fagmiljøer, slik at elever får undervisning med bidrag fra fagpersoner som arbeider med realfag i arbeidslivet. Ordningen har styrket relevansen, motivasjonen og praktisk tilnærming i realfagsundervisningen. Disse medlemmer er uenige i avviklingen og mener at ordningen må gjeninnføres. I Høyres alternative budsjett foreslås derfor en bevilgning på 10 mill. kroner.

Nivådeling

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener at økt bruk av fleksibel nivådeling er et viktig verktøy. Det kan bidra til bedre læringsutbytte for alle elever, både de som trenger ekstra hjelp, og de som har kommet lengre og trenger mer avanserte utfordringer. I et mer mangfoldig klasserom er ulike former for nivådeling enda viktigere for å sikre at lærere klarer å tilpasse undervisningen for alle elever, og sikre at elever opplever progresjon og mestring i skolehverdagen.

Disse medlemmer mener nivådeling bør utprøves i større grad, og viser til Høyres alternative budsjett for 2026, der 20 mill. kroner omprioriteres fra denne posten til å ha økt bruk av nivådeling i basisfagene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre, viser til at det allerede er mulig å dele elever i grupper etter faglig nivå i avgrensede perioder når dette er nødvendig for at elever skal få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Slik fleksibel organisering brukes i skolen i dag og kan være et effektivt virkemiddel for å gi elever mulighet til å hente inn faglig etterslep.

Kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen Solberg lanserte et stort og varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske området, med særlig vekt på PP-tjenesten gjennom Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO.

I et nytt helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i skolen vil kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis bli ivaretatt i tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling. Flertallet viser til Funksjonshemmedes fellesorganisasjons (FFO) og Unge funksjonshemmedes høringsuttalelse, der de er bekymret for at kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis ikke er ferdig oppbygget ute i kommunene, og frykter at omleggingen vil føre til at fagområdene spesialpedagogikk og inkluderende praksis forsvinner i andre kompetansehevingsområder. Det etterlyses fortsatt behov for økt kompetanse i kommunene.

Flertallet mener at bekymringene må tas på alvor, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en tydelig prioritet i tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i 2026, og at regjeringen evaluerer tilskuddsordningen etter to år.»

Nasjonal veileder for elever med spesifikke lærevansker

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til udisponerte midler under kap. 226 post 21 og mener regjeringen bør bruke mer av dette til å styrke det spesialpedagogiske tilbudet. Flertallet viser til høringsinnspill fra Dysleksi Norge, som foreslår å etablere en nasjonal faglig veileder for elever med spesifikke lærevansker, herunder dysleksi, dyskalkuli og utviklingsmessige språkforstyrrelser (DLD), for å sikre tydeligere praksis, kvalitet og tidlig innsats. Flertallet mener dette er en god idé.

Skolemiljø

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det er et betydelig behov for psykologer og helsesykepleiere i skolen. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner til et prøveprosjekt med digital tilgang til helsesykepleier og psykolog i videregående skole.

Disse medlemmer vil videre påpeke at modellen med Sosialagenter i Osloskolen viser gode resultater. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner for å styrke denne ordningen.

Skolefravær

Komiteens medlem fra Venstre understreke viktigheten av en målrettet innsats for å få ned det ufrivillige fraværet som deler av norsk skole preges av i dag. Det er for mange pulter som står tomme i norske klasserom i dag, og elevene det gjelder, risikerer å falle ut av skolen med de negative konsekvensene det vil ha for deres videre liv. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en tiltakspakke for å redusere fraværet i grunnskolen til en kostnad på 200 mill. kroner.

Alternative opplæringsarenaer og skolesupplerende tilbud

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det må legges til rette for flere alternative opplæringsarenaer og skolesupplerende tilbud som gir en annen vei til læring, for elever som står i fare for å droppe ut av skolen, eller for elever som er skoletrøtte og trenger et motivasjonsløft utenfor klasserommet. Flertallet viser til at dette er viktige læringsarenaer som lykkes godt med å inkludere og motivere elever som trenger mestring på siden av den ordinære skolegangen. Dette er arenaer og aktører som utfyller og utfordrer måten det drives opplæring og undervisning på i skolen, og som kan være et godt tillegg for alle elever. Flertallet mener at skolene må samarbeide tettere med disse alternative opplærings-

arenaene, og at kommunene må legge godt til rette for dette, slik at flere elever får tilpasset opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, der kommunene får en økning i frie inntekter på 20 mill. kroner til å etablere og styrke alternative opplæringsarenaer og skolesupplerende tiltak.

Sommerskole

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at læringstap over sommerferien kan sette elever faglig tilbake en måned, og for elever med det vanskeligste utgangspunktet kan det tilsvare så mye som tre måneders undervisning (Kunnskapscenter for utdanning, UiS). Sommerskole er et viktig tiltak for å gi elever faglig og sosial støtte i perioden mellom skoleårene, der elever kan repetere grunnleggende ferdigheter og møte læring i mindre grupper. Det kan også bidra med mestring, motivasjon og gjenoppdaget læringsglede.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 20 mill. kroner i kommunerammen til sommerskole i lesing og regning i levekårsutsatte områder. Det tilsvarer omtrent en uke sommerskole til ca. 4 000 elever.

Forskning, evaluering og data for vurdering av kvalitet i skolen

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre vil påpeke viktigheten av nasjonale prøver og deltagelse i internasjonale undersøkelser som PISA, TIMSS og PIRLS. Til sammen gir disse undersøkelsene viktig innsikt i norske elevers kunnskaper i grunnleggende fag og gjør det mulig å lære av andre land som lykkes med å forbedre elevenes resultater. Informasjonen fra PISA og de andre internasjonale studiene er en viktig del av kvalitetsvurderingssystemet og bidrar til økt kunnskap hos skoleledere, skoleeiere og nasjonale myndigheter. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen har varslet at den vil endre de nasjonale prøvene slik at de ikke lenger gir styringsinformasjon om hvordan det går med elevenes lese- og regneferdigheter.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, innen første kvartal 2026, redegjøre for hvilken styringsinformasjon som skal være tilgjengelig fra kartleggingen av elevenes og skolens resultater når regjeringen avvikler nasjonale prøver.»

Disse medlemmer mener at gode kartleggingsprøver på 1., 2. og 3. trinn er et nødvendig verktøy for å styrke elevenes læring og lykkes med tidlig innsats. For at skoleeiere, skoleledelse og lærere i profesjonsfelles-

skap skal kunne jobbe systematisk med kvalitetsutvikling, må det finnes et pålitelig system for å kartlegge elevenes ferdigheter. Gode kartleggingsprøver gir skoleeier, skoleledelse og lærerne et tydelig bilde av elevenes ståsted og behov, og gjør det mulig å følge opp skoler og elever med større utfordringer. Disse medlemmer mener at kartleggingsprøver på 1. og 2. trinn bør være obligatoriske, slik at alle elever får en tidlig og systematisk vurdering av grunnleggende ferdigheter. Dette er også viktig for at man tidlig kan identifisere dysleksi og andre språk- og lærevansker. Disse medlemmer understreker samtidig at det er behov for å se på innretningen av prøvene, med sikte på å sikre at de treffer enda bedre, og gir mest mulig relevant og pedagogisk nyttig informasjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett for 2026, hvor 30 mill. kroner på kap. 226 post 21 omprioriteres for å sikre bedre obligatoriske kartleggingsprøver, videreføring av nasjonale prøver og innføring av en skolemiljøundersøkelse. Disse medlemmer ønsker at skolene skal ha et systematisk grunnlag for å følge opp elevenes læring og trivsel, og slik at lærere, skoleledere, skoleeiere og nasjonale myndigheter kan sette inn tidlige og målrettede tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet understreker betydningen av blant annet PISA-, TIMSS- og PIRLS-undersøkelsene. Samlet gir de viktig innsikt i norske elevers ferdigheter i grunnleggende fag og åpner for læring fra land som lykkes med å forbedre elevenes resultater. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen arbeider med å utvikle et nytt kvalitetsutviklingssystem for skolen. Det skal blant annet utvikles nye prøver med læringsstøttende formål og en ny skolemiljøundersøkelse som skal gi lærerne bedre og mer treffsikre verktøy enn de har i dag. De nye prøvene skal erstatte dagens nasjonale prøver. Frem til de nye prøvene er på plass, fortsetter de eksisterende nasjonale prøvene. Disse medlemmer understreker viktigheten av at det fortsatt skal gis god styringsinformasjon til beslutningstakere.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre er bekymret for manglende kunnskap om norske elevers skriveferdigheter. Det er nødvendig med kunnskap om elevenes grunnleggende ferdigheter for å kunne følge utviklingen og sikre at de lærer det de skal. Fra 2003 til 2015 ble det gjennomført nasjonale utvalgsprøver i skrijving i regi av Skrivesenteret for å avdekke skriveferdighetsnivået til norske skoleelever. På grunnlag av informasjonen fra disse prøvene ble det utviklet læringsressurser som skolene kunne ta i bruk for å styrke skriveopplæringen i skolen og skriveferdighetene til elevene. Resultatene fra de sist gjennomførte nasjonale utvalgsprøvene i skrijving (2015) viste at i overkant av 30

pst. av elevene på 5. og 8. trinn i norsk skole lå under forventet ferdighetsnivå i skrijving. Det var en svært liten andel elever som hadde meget god skrivekompetanse. I 2016 avsluttet Utdanningsdirektoratet arbeidet med å utvikle læringsstøttende nasjonale utvalgsprøver i skrijving. På grunn av nedleggingen ble læringsressursene som skolene trenger for å utvikle elevenes skriveferdigheter, ikke lenger utviklet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkepartis alternative budsjett også foreslår å redusere bevilgningen til nasjonale prøver med 280,5 mill. kroner for å redusere antall prøver.

Komiteens medlem fra Venstre viser i den forbindelse til Dokument 8:10 S (2025–2026) Representantforslag om løft for læring – en styrking av elevenes grunnleggende ferdigheter, hvor det foreslås at regjeringen bes utvikle nasjonale læringsstøttende utvalgsprøver i skrijving for elever fra mellomtrinnet til ungdomstrinnet.

Læreren og laget rundt eleven

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at flere lærere underviser klasser der mer enn en tredjedel av elevene strever med språk, fag eller atferd eller har særskilte behov. Flere unge har psykiske helseplager og ulike diagnoser. De har også vært en økning i antall elever med innvandrerbakgrunn, og flere starter på skolen med bekymringsfullt svake norskerdigheter. Samtidig er det langt flere elever som sliter med lesing og regning, særlig elever med det vanskeligste utgangspunktet. Lærere opplever at de står mer alene i klasserommet, uten tilstrekkelig støtte, verktøy eller tid til å følge opp elevene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er derfor svært kritiske til at regjeringens forslag til statsbudsjett og budsjettforliket ikke inneholder økte midler som skal gå til å styrke laget rundt eleven, til tross for rekordhøy oljepengebruk. Et godt fungerende lag rundt læreren og eleven, med støtte fra blant annet miljøterapeuter, spesialpedagoger og rådgivere, er viktig for å sikre at elevene får nødvendig oppfølging, tidlig innsats og et trygt læringsmiljø. Disse medlemmer mener at styrking av laget rundt læreren og eleven er nødvendig for å frigjøre tid til kjerneoppgavene og sikre både læringskvalitet og elevenes trivsel. Disse medlemmer mener det er behov for flere tverrfaglige team som jobber på skolene eller i kommunene, blant annet for å følge opp fravær, dårlig skole- og læringsmiljø eller akutte konfliktsituasjoner med vold eller alvorlige trusler.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Høyres alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge 300 mill. kroner i kommunerammen til å styrke laget rundt eleven.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til at Kristelig Folkepartis alternative budsjett også foreslår en økning i bevilgningen til Dembras kurstilbud for lærerstudenter og lærere om anti-semittisme og et bevilgningsforslag på 3 mill. kroner for å styrke lærerutdanningen når det gjelder kjønn og seksualitet.

Rekruttering til læreryrket

Komiteens medlemmer fra Høyre mener det viktigste for elevers læring er en god lærer, og derfor har Høyre i regjering og opposisjon vært garantisten for å satse tungt på kvalitet i lærerutdanningen og lærernes kompetanse. Disse medlemmer er bekymret for at det er betydelig økning i andelen ukvalifiserte lærere i skolen, og at regjeringen har for lave ambisjoner på vegne av norske lærere og læreryrkets status, attraktivitet og viktighet for samfunnet og elevene. Disse medlemmer viser eksempelvis til at regjeringen har fjernet kompetansekrav for lærere som underviser i norsk, matematikk og engelsk, og at det foreslås betydelige kutt i videreutdanning av lærere, samtidig som svak kommunøkonomi resulterer i strammere skoleøkonomi.

Disse medlemmer mener at mulighet for spesialisering og høyere lønn er et viktig tiltak for å øke rekruttering til læreryrket og beholde dyktige lærere i klasserommet. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg innførte en ordning med lærerspesialister for å gi lærere flere karriereveier i klasserommet, og at dette en ordning regjeringen Støre har kuttet uten å legge frem et alternativ.

Disse medlemmer viser til Høyres forslag til alternativt statsbudsjett for 2026, hvor det foreslås å gjeninnføre ordningen med lærerspesialister, herunder 53 mill. kroner til 1 000 flere lærerspesialister i begynneropplæringen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at regjeringen Støre har redusert og fjernet karakterkravene for å komme inn på lærerutdanningen. Disse medlemmer er bekymret for hvilke konsekvenser dette vil ha for både antall lærerstudenter som fullfører studiet, for kvaliteten på utdanningen og for statusen til læreryrket på sikt.

Disse medlemmer viser til at selv etter at regjeringen Solberg i 2016 økte inntakskravene til lærerutdanningen, økte søkningen til studiene frem til pandemien i 2020. Det var samtidig flere studenter som fullførte og besto lærerutdanningen etter innføringen av kravene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det er helt feil når det blir påstått at regjeringen har fjernet kompetansekravene i norsk, engelsk og matematikk. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i regjering holder fullt trykk på kompetanse i skolen, og vil at lærere i skolen skal ha en lærerutdanning. Det er viktig for å gi trygghet til både lærer og elever i klasserommet. Derfor har regjeringen for det første lovfestet krav om relevant lærerutdanning for å bli fast ansatt som lærer i skolen, etter tett dialog med partene i skolesektoren. Videre har regjeringen tydeliggjort at det kun er de som er ansatt i lærerstilling, som kan ha faglig ansvar for opplæringen. I tillegg gjelder kompetansekravene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til at regjeringen stoppet «avskiltingen» som regjeringen Solberg innførte, av fjerne lærere, gjennom å innføre et unntak fra kravet om relevant kompetanse i undervisningsfag for lærere som oppfylte ett av kravene for å bli ansatt som lærer før 1. januar 2014, og for lærere som har fullført tidligere allmennlærerutdanning. Disse medlemmer mener at skolene må ha bred fagkompetanse. Da er det viktig at kommunene kan planlegge videreutdanning ut fra lokale behov, samtidig som man anerkjenner kompetansen til lærerne som har lang undervisningserfaring i fagene sine. Det gjør at kommunene kan bruke tid og ressurser på å sikre god fagkompetanse i bredden av skolens fag.

Komiteens medlem fra Venstre er av den oppfatning at læreren er den aller viktigste for elevenes læring, og for å snu den negative utviklingen i norsk skole er det nødvendig å satse på læreren. I den forbindelse vil dette medlem understreke at det var et feil av regjeringen å legge ned lærerspesialistordningen, som både bidro med kvalitetsheving inn i skolene og flere karriereveier for lærerne. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å gjeninnføre lærerspesialistordningen fra og med høsten 2026 til en bokført kostnad på 30 mill. kroner. Denne innføringen og satsingen ville ha medført 1 000 nye lærerspesialister fra og med høsten av.

Oppfølgingsordningen

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til Dokument 8:171 S (2023–2024), hvor Høyre foreslo et forbedret skoleeierskap og en styrket oppfølgingsordning for skoler som over tid har svake resultater. Disse medlemmer viser til at oppfølgingsordningen har gode intensjoner, men vil fremheve at dagens ordning er for snever, for lite kvalitetssikret og ikke bidrar i tilstrekkelig grad til å forbedre læringsmiljøet og de faglige fellesskapene på den enkelte skole og i den enkelte

kommune. Dette kan forklares både av at eksterne kompetansemiljøer ikke har noe mandat til å pålegge kommunene å arbeide etter faglige prinsipper, og at mange ikke har forutsetninger til å hjelpe kommunene.

Disse medlemmer vil derfor styrke og forbedre oppfølgingsordningen for kommuner med vedvarende svake resultater, og viser til Høyres alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner mer til ordningen.

Samarbeid skole-næringsliv

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre vil understreke behovet for å legge bedre til rette for samarbeid mellom skoler og lokalt og regionalt næringsliv. Mange skoler ønsker en mer praktisk og variert undervisning, men møter store økonomiske hinder når de må stå alene om kostbart utstyr, verksteder og alternative læringsarenaer. Dette gir i dag store forskjeller mellom skoler og kommuner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at tettere samarbeid mellom skole og næringsliv vil kunne redusere kostnadene for skolene, samtidig som elevene får mer relevant, variert og meningsfylt opplæring. Næringslivet sitter med erfaring, kompetanse og moderne teknologi som kan styrke både utdanning, danning og motivasjon og bidra til at flere elever får tidlig innsikt i praktiske yrker og arbeidslivets krav. Et systematisk samarbeid vil også gi skolene bedre kjennskap til hvilke ferdigheter næringslivet trenger, samtidig som bedriftene får innsikt i skolens behov og oppdrag.

Flertallet vil vise til også store deler av organisasjonslivet kan bidra positivt gjennom tettere samarbeid med skolene og næringslivet. Flertallet er blant annet kjent med at det gjøres mye godt arbeid innen mekanikk gjennom foreninger som Amcar, Valdres Gatebil og Blå Kors på Bryne. Her er det et stort potensial for å utvikle modeller på tvers av frivilligheten, utdanning og næringsliv.

Flertallet mener derfor at regjeringen bør bidra til at ulike former for partnerskap mellom skole og næringsliv blir enklere å etablere og videreutvikle, slik at praktisk og relevant læring kan styrkes uavhengig av kommuneøkonomi og lokale tilfældigheter.

Stiftelsen Lenken

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 226 post 21 foreslås økt med 1 mill. kroner for å øke støtten til Stiftelsen Lenken.

Støttegruppen etter 22. juli

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli gjør et viktig arbeid. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 250 000 for å sikre aktiviteten til støttegruppen.

POST 22 SYSTEM FOR KOMPETANSE- OG KARRIEREUTVIKLING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 226 post 22 System for kompetanse- og karriereutvikling foreslås redusert med 95 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at det kuttes i etter- og videreutdanning for ansatte i skolen, uten at det klargjøres hvilke fag og kompetanseområder som skal prioriteres. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at basisfagene, sammen med språkfag, spesialpedagogikk og veiledning, prioriteres på dette området.

Disse medlemmer understreker at lærere og skoleledere skal ha gode muligheter til å videreutvikle sin kompetanse. Skolen er en lærende organisasjon, og disse medlemmer mener videreutdanning er avgjørende både for kvaliteten i undervisningen og for å sikre at lærere kan stå i et langt yrkesliv.

Samtidig mener disse medlemmer at midlene bør prioriteres til fag der behovet antas å være størst, og der videreutdanning gir størst effekt på tvers av fagområder og for elevenes læring. Etter disse medlemmers syn gjelder dette særlig basisfagene, men også språkfag, spesialpedagogikk og veiledning, da kompetansen innen disse områdene ofte har betydning for hele opplæringen. Kravene til lesing og regning ligger til grunn i alle skolefag, og styrket kompetanse i eksempelvis norsk og matematikk kan derfor bidra til bedre læringsutbytte i flere fagområder.

Disse medlemmer viser til at den femårige lærerutdanningen innebærer at mange nyutdannede lærere kommer ut med kompetanse i færre undervisningsfag enn tidligere. I mange kommuner kan dette gi utfordringer for skolens behovsdekning og medføre at lærere ikke får brukt kompetansen fullt ut eller må undervise i fag de ikke har formell undervisningskompetanse i. Disse medlemmer mener derfor at videreutdanningsordningene bør utformes slik at elever i størst mulig grad møter lærere med relevant kompetanse i fagene de undervises i.

På denne bakgrunn mener disse medlemmer at statlig støtte til videreutdanning bør rettes mot fag og kompetanseområder som best styrker skolens kjerneoppgaver og lærernes mulighet til å utvide og øke relevansen på sin faglige kompetanse. Videreutdanning i praktisk-estetiske fag bør etter disse medlemmers syn ikke prioriteres innenfor de statlige ordningene.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å redusere bevilgningene på denne posten med 131 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at gode lærere med solid og oppdatert kunnskap er nøkkelen til at elevene skal lære mer. Disse medlemmer viser til at disse partiene har fremmet mange nye tiltak de siste fire årene for å styrke satsingen på flere faglig oppdaterte og kvalifiserte lærere i klasserommet.

Disse medlemmer er i utgangspunktet positive til at det nye systemet for kompetanse- og karriereutvikling samler videreutdanning, lederutvikling, profesjonsveiledning og kollektiv kompetanseutvikling i én felles ordning for alle ansatte i barnehage, grunnskole, SFO, videregående opplæring, fagopplæring, PP-tjeneste og kulturskole.

Disse medlemmer merker seg imidlertid at regjeringens forslag til statsbudsjett for 2026 innebærer en betydelig reduksjon i midlene til kompetansetiltak, samtidig som målgruppen for ordningen utvides betydelig. Dette gir en uttynningseffekt, med stor risiko for at langt færre lærere vil få innvilget sitt ønske om videreutdanning i 2026. Dette ble videre forverret i budsjettforliket, der mindretallet Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Rødt foreslår et ytterligere kutt på 95 mill. kroner i satsingen på videreutdanning av lærere.

Disse medlemmer viser til at regjeringens nye system for kompetanseutvikling også forverrer vilkårene lærerne har for å gjennomføre videreutdanning. I det nye systemet får lærerne bare 25 pst. permisjon med lønn for å ta studier på halv tid, der det tidligere har vært 37,5 pst. Dette innebærer at ansatte må bruke mer av sin egen fritid til å ta videreutdanning.

I tillegg får kommunene krav om økt egenandel for å sende lærere til videreutdanning. Kommuner og fylkeskommuner må i den nye ordningen dekke 25 pst. egenandel for ansatte som tar videreutdanning. Dette er en økning fra dagens ordning, der egenandelen ligger mellom 0 og 15 pst. for lærere. Økningen er særlig problematisk for matematikk og naturfag, siden kommunene frem til nå har betalt null prosent i egenandel. For mange kommuner vil dermed den nye ordningen innebære en økonomisk merbelastning, og det går særlig ut over lærere i viktige basisfag.

Under videreutdanningsstrategien Kompetanse for kvalitet har engelsk, matematikk, norsk, norsk tegn-

språk og samisk vært prioriterte fag. Det betyr at alle søknader godkjent av skoleeier i disse fagene får tilbud om videreutdanning. Disse medlemmer viser til at i den nye ordningen vil det være skoleeier som vurderer og prioriterer hvem som skal få ta videreutdanning og i hvilke fagområder ut fra lokale behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre er derfor svært bekymret for at antall lærere som får videreutdanning, vil gå betydelig ned i 2026, særlig i fag som norsk, matematikk, naturfag og lesing. Disse medlemmer har lyttet til lærerorganisasjonenes bekymring om at færre lærere vil bli prioritert med ny innretning. For å sikre flere kvalifiserte lærere i klasserommet foreslås det i Høyres alternative budsjett derfor å øremerke 561 mill. kroner av videreutdanningspotten til lærere i matematikk, naturfag, norsk og lesing og skriving som grunnleggende ferdigheter. Over 16 000 lærere mangler i dag fordypning i fagene de underviser i, og økt lærerkompetanse gir bedre undervisning.

Disse medlemmer viser til at kommuneøkonomien styrkes i Høyres forslag til alternativt budsjett, slik at kommunene kan få mer frihet til å investere i kompetanseheving.

Komiteens medlem fra Venstre understreker betydningen lærere har for å sørge for høy kvalitet i skolen. Dette medlem viser i den forbindelse til regjeringens strategi for å øke rekrutteringen til læreryrket. Her er gode muligheter for kompetanse- og karriereutvikling listet som første tiltak for å gjøre skolen til en attraktiv arbeidsplass. Dette medlem viser videre til regjeringens strategi for kompetanse- og karriereutvikling for ansatte i barnehage og skole, hvor det innledes med at «å styrke kompetansen til lærere og andre ansatte er viktig for kvaliteten i barnehage og skole, og for at alle barn og elever skal få et tilbud som gir utvikling, læring, mestring og trivsel». På denne bakgrunn mener dette medlem det er svært skuffende at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har valgt å foreslå å redusere bevilgningen til etter- og videreutdanning i skolen for å finansiere sitt budsjettforlik. Dette kommer etter at regjeringen i sitt opprinnelige budsjettforslag allerede hadde både redusert bevilgning og utvidet den til å gjelde ikke bare lærere, men alle ansatte i skolen. Dette medlem mener dette er helt feil vei å gå både for å heve kvaliteten i skolen og for å gjøre læreryrket mer attraktivt, i en tid hvor det er en rekrutteringskrise i skolen.

I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til etter- og videreutdanning i skolen med 216,2 mill. kroner. En slik satsing ville ha gjort at omtrent 2 000 flere lærere ville ha fått tilbud om etter- og videreutdanning tilsvarende 30 studiepoeng i studieåret 2026–2027.

POST 61 TILSKUDDSORDNING TIL VEILEDNING FOR NYUTDANNEDE LÆRERE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, understreker at veiledning av nyutdannede lærere er et av de mest treffsikre tiltakene for å sikre en god start på yrkeslivet. De første årene som lærer er avgjørende både for profesjonsutviklingen og for om nyutdannede velger å bli værende i yrket. Kvalifisert veiledning gir økt trygghet, bedre mestring i møte med elever og foreldre, og styrker den nyutdannedes bevissthet om egen kompetanse.

Flertallet viser til at systematisk veiledning også gir stor merverdi for profesjonsfellesskapet. Nyutdannede lærere kommer inn med oppdatert fagkunnskap og nye perspektiver som kan bidra positivt inn i kollegiet. En veiledningsordning av god kvalitet legger til rette for deling, refleksjon og samarbeid, og motvirker isolasjon i en krevende fase av yrkeslivet.

Flertallet er opptatt av at veiledningstilbudet skal være forutsigbart og tilgjengelig for alle nyutdannede, uavhengig av hvor i landet de arbeider. Evalueringer viser at tilbudet i dag er ujevnt, både i omfang og kvalitet, og flertallet mener det er viktig å bidra til større systematikk og kvalitet i oppfølgingen.

Flertallet vil fremheve at en god veiledningsordning er en investering i både rekruttering, stabilitet og kvalitet i skolen. Et godt første yrkesår legger grunnlaget for robuste og profesjonelle lærere, til det beste for hele utdanningssektoren.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 226 post 61 foreslås redusert med 225,8 mill. kroner for å utvikle tilskuddsordningen til veiledning for nyutdannede lærere og heller innlemme disse midlene i rammetilskuddet til kommunene og fylkeskommunene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre uttrykker sterk bekymring for at budsjettforliket til Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønne utvikler tilskuddsordningen til veiledning for nyutdannede lærere og legger midlene inn i kommunenes rammetilskudd. Når kommunene allerede har svært stramme budsjetter, vet man at ikke-lovpålagte oppgaver som veiledning i større grad vil bli nedprioritert.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett,

der det foreslås å øke bevilgningen til veiledningsordningen for nyutdannede lærere med 50 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Venstre er bekymret for at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Miljøpartiet De Grønnes enighet om å legge ned tilskuddsordningen for veiledning av nyutdannede lærere vil bidra til å forverre den pågående rekrutteringskrisen for lærere. Dette medlem viser i den forbindelse til regjeringens strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket, hvor det står:

«De første yrkesårene er sentrale i læreres profesjonsutvikling. Nyutdannede lærere trenger støtte til å mestre arbeidssituasjonen og til å videreutvikle sin profesjonskompetanse. Samtidig er nyutdannede lærere en ressurs i det profesjonsfaglige felles skapet og i utviklingen av barnehagen og skolen. En god start på yrkeskarrieren skal også bidra til at lærere ønsker å bli værende i yrket.»

Etter dette medlems syn står grepet om å legge ned ordningen i direkte motstrid til det behovet for å støtte nyutdannede lærere som regjeringen selv har beskrevet. Dette medlem er derfor av den oppfatning at det er viktig at regjeringen tar grep for å sørge for at nyutdannede lærere ikke mister tilgang til veiledning når bevilgningene flyttes over til kommunerammen.

POST 62 TILSKUDD TIL SKOLEBIBLIOTEK OG BØKER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke tilskuddet til skolebibliotekene med 100 mill. kroner for å styrke elevenes leseferdigheter og leseglede.

Komiteens medlem fra Venstre viser til urovekkende trender når det gjelder norske barns leseferdigheter. Dette medlem viser til høringsinnspill fra Forleggerforeningen, hvor situasjonen beskrives på følgende måte:

«Hver tredje norske gutt ligger under kritisk leseevne, norske unge har større fall i leseferdigheter enn i andre OECD-land. Norske tiåringer har minst leseglede av 65 land i PIRLS, og ungdommer (15–24 år) leser like mye på fremmedspråk som på norsk.

Skolebibliotek er en viktig arena for å fremme lesing, og for å sikre tilgang til kulturarven, uavhengig av bakgrunn og bosted. De har en vesentlig betydning for den demokratiske dannelsen og utdannelsen til barna våre, for deres evne til å lære og forstå, for den empatiske kompetansen, og også for utviklingen av de norske språkene. Skolebibliotektilbudet i Norge er imidlertid av høyst varierende kvalitet, og det er geografiske forskjeller på elevenes bruk av skolebibliotekene.»

Dette medlem viser i denne forbindelse til Vens-
tres alternative budsjett, hvor det foreslås å øke til-
skuddsordningen for skolebibliotek og bøker med 30
mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittss-
partiet, Kristelig Folkeparti og Venstre viser
til at en del høringsinstanser rapporterer at midler til
skolebiblioteks bøker ikke faktisk når fram.

Disse medlemmer fremmer på denne bak-
grunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å
sørge for at midler som tildeles til flere bøker i skolebi-
bliotekene over kap. 226 post 62 i statsbudsjettet, fakt-
isk fører til flere bøker i skolebibliotekene.»

POST 63 TILSKUDD TIL UTSTYR OG LÆRINGSARENAER PÅ 1.–10. TRINN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–
2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra
Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-
parti og Venstre, viser til at initiativer som blant
annet Ungt Entreprenørskap, med et landsdekkende
nettverk i alle fylker, tilbyr metoder for praktisk og en-
treprenøriell læring som en integrert del av skoleunder-
visningen og i nært samarbeid med arbeidslivet.
Flertallet understreker at dette er et viktig arbeid
som bidrar til økt motivasjon, læring og mestring blant
elever.

Flertallet mener det er avgjørende å sikre varig
effekt av investeringene i praktisk læring ved å kombi-
nere tilgang til utstyr med gode pedagogiske metoder.
På denne bakgrunn mener flertallet at det bør åpnes
for at kommunene kan søke om midler til utvikling og
implementering av pedagogiske metoder, i tillegg til ut-
styr. Dette vil legge til rette for at flere skoler som nå inn-
fører arbeidslivsfag, får nødvendig støtte til metoder
som sikrer kvalitet og relevans i undervisningen.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende
forslag:

«Stortinget ber regjeringen utvide potten for prak-
tisk utstyr på 1.–10. trinn i skolen til å også gjelde utvik-
ling og bruk av pedagogiske metoder som fremmer lek
og praktisk læring, i samarbeid med næringslivet.»

POST 65 TILSKUDD TIL SKOLEMILJØTEAM OG BEREDSKAPSTEAM

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–
2026).

Komiteens medlemmer fra Høyre vil un-
derstreke viktigheten av skolemiljøteam. Det er i dag
mange kommuner og skoler som søker om midler til sli-
ke team uten å få tilstrekkelig bevilgning. Disse med-
lemmer mener derfor at det er mer hensiktsmessig å
legge finansieringen inn i kommunerammen, slik at
kommunene får bedre forutsigbarhet og kan sikre et
godt og trygt skolemiljø for alle elever.

Disse medlemmer viser til sitt alternative bud-
sjett, der det foreslås å redusere denne posten med 125
mill. kroner. 80 mill. kroner foreslås innlemmet i ram-
metilskuddet til kommunene, men med særskilt forde-
ling. 45 mill. kroner foreslås innlemmet i kommunenes
rammetilskudd med ordinær fordeling.

Disse medlemmer viser til Høyres alternative
budsjett, hvor det foreslås å bevilge ytterligere 300 mill.
kroner til kommunene for å styrke laget rundt eleven
med flere yrkesgrupper, i tillegg kommer Høyres forslag
til øvrige økninger i frie inntekter til kommunene.

Komiteens medlem fra Venstre understre-
ker at alle barn skal ha det trygt på skolen, og det å stan-
se og forebygge mobbing, trakassering og utenforskap
er en kjerneoppgave for voksenpersoner på skolene.
Både pedagoger, sosialarbeidere, miljøterapeuter og
helsesykepleiere spiller en viktig rolle for å skape gode
og trygge arenaer for barn og unge. Dette medlem
viser i den forbindelse til Vens-
tres alternative statsbud-
sjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til skolemiljø-
og beredskapsteam med 187 mill. kroner. En slik sum vil
kunne innfri alle innværende søknader om skolemil-
jøteam samt doble antall kommuner som får bered-
skapsteam.

POST 71 NORGES FORSKNINGSRÅD – TILSKUDD TIL VITENSENTRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–
2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittss-
partiet, Høyre og Venstre peker på at Norge står
i utfordringer og omstillingsbehov som særlig krever
høy realfagskompetanse. Både rekrutteringen til og
kvaliteten i realfag må opp i norsk skole dersom landet
skal ha tilstrekkelig kompetanse i fremtiden. For å sti-
mulere flere til å velge realfag er det avgjørende at fage-
ne gjøres mer attraktive og kobles opp mot arbeidslivet.

Disse medlemmer peker på at «Talentsenter i
realfag», som er etablert på seks av vitensentrene, har
vært en stor suksess for elevers læringsglede og fremtidi-
ge kompetanseutvikling. Disse medlemmer fore-
slår derfor at talentsenterordningen gjøres nasjonal for
å sikre at elever med stort læringspotensial i alle deler av
landet får et tilbud.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den tidligere enstemmige uttalelsen i Innst. 55 S (2024–2025), jf. Meld. St. 34 (2023–2024) En mer praktisk skole, hvor det blant annet heter:

«Komiteen viser til at de regionale vitensentrene allerede i dag er et godt etablert, kostnadseffektivt og landsdekkende virkemiddel, som hittil har vært underutnyttet. Komiteen mener at de regionale vitensentrene bør styrkes for å gi flere elever og lærere tilgang til fremtidsrettede læringstilbud i sine lokalmiljøer.»

Med bakgrunn i dette viser disse medlemmer til sitt alternative statsbudsjett, hvor det prioriteres å øke den nasjonale innsatsen for mer praktisk læring i skolen. Dette gjøres ved å øke grunnfinansieringen med 1 mill. kroner til hvert av de 13 regionale vitensentrene, for å kompensere for manglende justering i takt med prisveksten de siste årene.

Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett prioriterer en økning på 9,8 mill. kroner til en utvidelse av Talent-senterordningen i hele landet. Dette vil bidra til at ordningen kan utvides nasjonalt, slik at elever med stort læringspotensial får like muligheter, uavhengig av bosted. Ordningen er dokumentert som kostnadseffektiv og vil gi barn og lærere i alle regioner tilgang til et velfungerende tilbud.

Samlet utgjør dette en økning på 22,8 mill. kroner på post 71. Disse medlemmer mener dette vil bidra til et betydelig og målrettet løft for praktisk og engasjerende undervisning for barn og unge i hele landet.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det i Høyres forslag til alternativt budsjett foreslås å bevilge 15 mill. kroner til vitensentrene, slik at Talent-senterordningen etableres som et fullverdig tilbud på alle de 13 regionale vitensentrene, i tillegg til at ordningen kan utvides til flere elever.

Komiteens medlem fra Venstre viser til høringsinnspillet fra Vitensenterforeningen, hvor det heter at:

«For at Norge skal lykkes med det grønne skiftet, den demografiske tilpasningen av helse- og omsorgssektoren, den teknologiske omstillingen i Forsvaret og samtidig sikre nødvendig teknisk kompetanse i offentlig sektor – trenger vi flere realister og teknologer. I dag velger kun 18 pst. av norske ungdommer utdanning innen realfag og teknologi. Til sammenligning er snittet i Europa 27 pst., og EU-kommisjonens mål er 32 pst.»

Dette medlem er enig i at det er nødvendig at flere unge velger realfag. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til vitensenterne med 13 mill. kroner, som innebærer 1 mill. kroner per vitensenter i Norge. Videre foreslås det å utvide Talentsenterordnin-

gen til alle vitensentre, med en kostnad på 9,8 mill. kroner.

5.12 Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

POST 63 TILSKUDD TIL KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å redusere bevilgningene til samiskskolene i Snåsa og Målselv med 5 mill. kroner.

POST 78 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.13 Kap. 228 Tilskudd til private skoler mv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at friskolene er et viktig supplement til den offentlige skolen, og at det sikrer et annet faglig, pedagogisk eller livssynsmessig alternativ.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, er imidlertid bekymret over regjeringens politikk for friskolene, hvor stadige innstramminger og reduksjon i tilskudd fører til et mindre mangfold i skolesektoren. Dette flertallet vil videre understreke den viktige rollen private skoler har for å sikre mangfold og valgfrihet for foreldre og elever. For å opprettholde og utvikle den private skolesektoren er det viktig at friskolene får den forutsigbarheten og likebehandlingen de trenger og har rett til. Dette flertallet mener det er viktig med en forutsigbar finansieringsordning som er både rettferdig og bærekraftig, hvor både driftsutgifter og kapitalutgifter dekkes tilstrekkelig.

POST 70 PRIVATE GRUNNSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke tilskuddet til friskolene med 4 pst. for dekning av administrative utgifter med 303,2 mill. kroner.

POST 71 PRIVATE VIDEREĞÅENDE SKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at Videreskolene AS ønsker å etablere særskilt tilrettelagt opplæring ved Moen videregående skole i Målselv, jf. privatskoleloven § 2-1 bokstav f, for unge voksne med dokumenterte behov. Et slikt tilbud gir unge voksne som har falt utenfor, et tilbud med tett oppfølging og opplæring som styrker mestring, bidrar til fullføring og gir unge mulighet til å komme tilbake til utdanning og arbeid. Disse medlemmer viser til at lokasjon, bygning og oppstarts- midler, samt søknader til Utdanningsdirektoratet, allerede er på plass, men at prosjektet mangler statlig medfinansiering av internatdriften. Disse medlemmer synes dette er et interessant prosjekt for å bekjempe ungt utenforskap, og ber regjeringen vurdere dette nærmere innen revidert nasjonalbudsjett 2026.

**POST 72 DIVERSE SKOLER OM GIR YRKESRETTE
OPPLÆRING**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å rette opp regjeringens tidligere kutt for yrkesrettede videregående skoler (bibelskoler, kunstskoler mv.) med en bevilgningsøkning på 27,4 mill. kroner.

POST 73 PRIVATE GRUNNSKOLER I UTLANDET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

**POST 74 PRIVATE VIDEREĞÅENDE SKOLER I
UTLANDET**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

**POST 75 PRIVATE SKOLER MED SÆRSKILT
TILRETTELAGT OPPLÆRING FOR ELEVER MED
DOKUMENTERTE BEHOV**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 76 ANDRE PRIVATE SKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 6 mill. kroner til skoleskipene Gann og Maritim vgs.

POST 77 DEN TYSK-NORSKE SKOLEN I OSLO

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 78 KOMPLETTERENDE UNDERVISNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 79 TOPPIDRETT

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den positive rollen toppidrettsgymnasene har. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av forutsigbarhet og likebehandling på området. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke tilskuddet til private videregående skoler godkjent av Olympiatoppen og NIF som toppidrettsgymnas med 20 mill. kroner. Disse medlemmer viser til at Wang Romerike og NTG Bergen er to offentlig godkjente skoler som ble kvalitetssikret og godkjent av Olympiatoppen i august 2021, og at disse skolene fortsatt ikke mottar toppidrettstilskudd. Elever med et spesielt talent innenfor sin idrett skal kunne søke seg til et toppidrettsgymnas med tilbud innenfor sin sport uten å være avhengig av foresattes økonomi. Disse medlemmer mener at å utelate skolene fra ordningen med toppidrettstilskudd ikke er i tråd med intensjonen om å redusere elevbetalingen, og det gir en urimelig forskjellsbehandling både mellom skoler og elever innen toppidretten.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til de private toppidrettsgymnasene og bekymringene fra NTG Bergen og Wang Toppidrett Romerike om at de ikke er en del av det særskilte toppidrettstilskuddet. Disse medlemmer mener det er viktig at regjeringen sørger for å finne en løsning, sammen med skolene, slik at alle toppidrettsgymnasene får gode rammebetingelser og kan drive forsvarlig.

POST 81 ELEVUTVEKSLING TIL UTLANDET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 82 KAPITAL- OG HUSLEIETILSKUDD TIL PRIVATE SKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at den private skolesektoren har behov for større forutsigbarhet og tryggere økonomi. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke kapitaltilskuddet til private skoler med 5 pst.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til kapital- og husleietilskudd med 20 mill. kroner.

POST 83 SÆRTILSKUDD TIL MØBELSNEKKERSKOLEN, PLUS-SKOLEN OG HJERLEID HANDVERKSSKOLE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 84 REDUSERT FORELDREBETALING I SKOLEFRITIDSORDNINGEN VED PRIVATE SKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 85 SÆRTILSKUDD TIL PRIVATE KOMBINERTE GRUNNSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.14 Kap. 229 22. juli-senteret

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 TILSKUDD TIL MINNE- OG LÆRINGSBESØK PÅ UTØYA

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.15 Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å skape trygghet og rom for læring for elevene i klasserommet. I arbeidet med dette er alternative opplæringsarenaer og flere spesialiserte skoletilbud områder som må styrkes. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til opprettelse av spesialskoleplasser i hele landet for elever med utagerende oppførsel og behov for særlig oppfølging.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 TILSKUDD TIL KOMPETANSETJENESTER PÅ HØRSELSFELTET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

5.16 Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

6. Barnehager

6.1 Kap. 231 Barnehager

Rett til barnehageplass

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at flere barn bør få tilbud om barnehageplass når de fyller ett år, eller når permisjonstiden er over. Det er viktig for barna, for den enkelte familie og for samfunnet. Det er en stor utfordring for familiene det gjelder, og for samfunnet i et likestillingsperspektiv, at det fortsatt er for mange barn som ikke får tilbud om barnehageplass etter endt foreldrepermisjon.

Flertallet viser til at regjeringen Solberg utvidet retten til barnehageplass for barn født i september, ok-

tober og november, noe som har vært av stor betydning for mange barn og familier.

Flertallet viser til at barn født i desember fortsatt må vente til de er om lag 20 måneder gamle før de får barnehageplass. Dette gjør at barna holdes utenfor det sosiale fellesskapet lenger enn nødvendig, samtidig som foreldrene holdes borte fra arbeidslivet. I tillegg får barn født i desember kortere tid i barnehage før skolestart enn andre barn i samme årskull, noe som kan påvirke deres muligheter i skolen.

Flertallet viser til at et enstemmig storting sluttet seg til Høyres representantforslag om å utvide retten til barnehageplass for barn født i desember, men at regjeringen Støre fortsatt ikke har lagt frem et lovforslag for Stortinget.

Flertallet forventer at regjeringen tar ansvar og sikrer barn født i desember rett til barnehageplass, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen revidert nasjonalbudsjett 2026 legge frem et lovforslag for Stortinget om å innføre rett til barnehageplass for barn født i desember, i tråd med Stortingets vedtak ved behandlingen av Innst. 239 S (2024–2025).»

Foreldrebetaling

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås at husholdninger med inntekt over 2 mill. kroner må betale maksprisen som gjaldt før den siste reduksjonen som stortingsflertallet vedtok. Dette medlem viser til at dette frigjør ressurser som kan brukes på å styrke barnehagenes innhold, i form av en styrking av kommunenes frie midler med 3,5 mrd. kroner, som vil blant annet vil sette kommunene bedre i stand til å bedre bemanningen i barnehagene.

Bemanning i barnehagen

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Solberg skjerpet pedagognormen og innførte bemanningsnorm i barnehagene, i tillegg til å innføre et øremerket tilskudd til økt pedagogtetthet i levekårsutsatte områder.

Barnehagens innhold

Komiteens medlem fra Venstre viser til den negative utviklingen når det gjelder barn og unges leseferdigheter. Barnehagene har et stort potensial som arena for å gi gode leseerfaringer til barn.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan barnehager kan få bedre tilgang til litteratur og lesestimulering,

inkludert om etablering av barnehagebibliotekløsninger kan være hensiktsmessig.»

Private barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil understreke at miksen mellom kommunale, ideelle og private barnehager har vært en suksess og ført til full barnehagedekning. Flertallet mener reell likebehandling av de private barnehagene er en forutsetning for et godt og rettferdig barnehage tilbud. Flertallet peker på viktigheten av kvalitet i barnehagehverdagen og at alle barnehager må ha forutsigbare rammevilkår for å kunne gi barna en god barnehagehverdag og de ansatte trygge og rettferdige arbeidsvilkår.

Flertallet viser til Innst. 510 L (2024–2025), jf. Prop. 138 L (2024–2025), hvor Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus ble enige om å legge til rette for god barnehagedrift, og at private barnehager skal ha forutsigbare rammevilkår og en sunn og bærekraftig økonomi. Flertallet viser til at omtrent halvparten av de private barnehagene ikke får dekket de tariffestede pensjonskostnadene for sine ansatte gjennom pensjonstilskuddet. Partiene ba regjeringen innføre en ny søknadsordning for pensjonstilskudd for private barnehager, med tydelig regelverk og en utforming slik at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader opp mot kommunens pensjonskostnader.

Flertallet viser til at regjeringen Støre sendte på høring et forslag til en søknadsordning for pensjonstilskudd til private barnehager som innebærer at veldig få private barnehager får dekket sine pensjonsutgifter. Dette er i strid med barnehageforliket. Flertallet viser til flertallsvedtak fra trontaledebatten der regjeringen Støre ble avkrevd å innføre en reell søknadsordning fra 1. januar 2026. Flertallet forventer at dette følges opp.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at mangfold i barnehagesektoren er viktig for å sikre både god kvalitet og valgfrihet. Private barnehager har i mange tilfeller vært en viktig driver for begge deler. For barna er ikke det viktigste hvem som driver barnehagen, men hvor godt tilbudet er. Kommunale og private barnehageplasser må likebehandles, og finansieringen må være forutsigbar for at barnehagene skal kunne satse langsiktig på et tilbud som gir høy kvalitet.

Dette flertallet viser til at Velferdstjenesteutvalget konkluderte med at de ikke finner urimelige overskudd i barnehagesektoren. Flere private barneha-

ger går med underskudd, og det totale overskuddet i sektoren har gått ned.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til disse partienes alternative budsjetter, der det settes av 450 mill. kroner til rammen til kommunene, slik at private barnehager får dekket sine pensjonskostnader.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at private barnehager utgjør en stor del av barnehagesektoren og bidrar til mangfold, valgfrihet og høy kvalitet i tilbudet til barn og foreldre. Disse medlemmer understreker at pensjonstilskuddet er en avgjørende forutsetning for å sikre økonomisk bærekraft for private barnehager, slik at de kan tilby konkurransedyktige arbeidsvilkår og rekruttere kvalifisert personale.

På denne bakgrunn har Fremskrittspartiet i sitt alternative budsjettforslag prioritert 450 mill. kroner til å sikre pensjonstilskuddet til private barnehager. Disse medlemmer viser til at dersom pensjonstilskuddet ikke økes, vil mange private barnehager stå overfor betydelige økonomiske utfordringer. Dette vil føre til redusert bemanning, svekket kvalitet i tilbudet og i verste fall nedleggelser, noe som vil begrense foreldres valgfrihet og skape ubalanse i sektoren. En stabil og forutsigbar finansiering av pensjonstilskuddet er derfor nødvendig for å opprettholde likeverdige rammevilkår mellom kommunale og private barnehager og sikre et godt og trygt barnehagetilbud for barn i hele landet.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 60 TOPPET BEMANNING I BARNEHAGENE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 231 post 60 foreslås økt med 600 mill. kroner for å utvide ordningen med tilskudd til toppet bemanning i barnehagene.

POST 61 TILSKUDD TIL ØKT PEDAGOGTETTHET OG ØKT GRUNNBEMANNING I BARNEHAGER I LEVEKÅRSUTSATTE OMRÅDER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 63 TILSKUDD TIL TILTAK FOR Å STYRKE SPRÅKUTVIKLINGEN BLANT MINORITETSSPRÅKLIGE BARN I BARNEHAGE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 TILSKUDD TIL SVØMMING I BARNEHAGENE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 231 post 70 foreslås redusert med 77,5 mill. kroner for å avvikle statsforvalternes søknadsordning for svømming i barnehagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til betydningen av å sikre en god og likeverdig svømmeopplæring for både jenter og gutter i landets barnehager og kommuner. Disse medlemmer er kritiske til å avvikle statsforvalternes tilskudd til svømming i barnehagene. Svømmeopplæring er avgjørende for å skape trygghet, redusere antall drukningsulykker og legge et solid grunnlag for oppnåelse av læreplanens kompetansemål om svømmedyktighet etter 4. trinn. Likeverdig tilgang til svømmeopplæring er et viktig folkehelseiltak og et bidrag til sosial utjevning, slik at alle barn, uavhengig av bosted eller bakgrunn, får samme mulighet til å lære å svømme.

Disse medlemmer viser i den forbindelse til høringsinnspillet fra Norges idrettsforbund, hvor det heter at:

«Svømming er en livsviktig ferdighet. Derfor er det et mål at alle barn lærer seg å svømme. Statistikken viser at kun halvparten av barna våre er svømmedyktige etter endt svømmeopplæring i barneskolen, noe som viser at det trengs et krafttak for å bedre svømmeopplæring for barn. [...] I 2022 fikk 37 200 barnehagebarn tilbud om svømmeopplæring. Samtidig viser tall fra SSB at det totalt var 113 237 barnehagebarn i alderen 4–6 år.»

I den forbindelse viser komiteens medlem fra Venstre til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen med 42 mill. kroner, som ville ha gitt svømmeopplæring for 20 000 flere barn enn det som lå i regjeringens opprinnelige forslag.

7. Høyere yrkesfaglig utdanning

7.1 Kap. 240 Fagskoler

POST 60 DRIFTSTILSKUDD TIL FAGSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Norge står i en alvorlig og voksende mangel på fagarbeidere i hele landet. Dette svekker både næringslivets muligheter til å skape verdier og utvikle nye arbeidsplasser og kommunenes evne til å sikre gode helse-, omsorgs- og oppvekst-tjenester. Flertallet mener at høyere yrkesfaglig utdanning ikke bare er et supplement til høyere utdanning, men en forutsetning for omstilling, konkurransekraft og beredskap. Fagskolene gir mennesker i hele landet frihet til å bygge ny kompetanse gjennom livet, og næringslivet frihet til å skape og utvikle den kompetansen de trenger.

Et annet flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2025–2026) og i Meld. St. 11 (2024–2025) Fagfolk for en ny tid skriver at den vil prioritere fagskolesektoren. Samtidig konstaterer dette flertallet at flere av de mest sentrale tiltakene som Stortinget har sluttet seg til, fortsatt ikke er tilstrekkelig fulgt opp. Arbeidet med innføring av en yrkesfaglig søyle i kvalifikasjonsrammeverket mangler tydelige avklaringer, implementeringen av ECTS trekker ut i tid, og godkjenning av nye utdanninger går for sakte. Dette skaper uforutsigbarhet for både studenter, fagskoler og arbeidslivet – i en sektor som må kunne omstille seg raskt.

Dette flertallet viser til at en ambisiøs satsing på høyere yrkesfaglig utdanning også må innebære sterkere samarbeid mellom fagskoler, fylkeskommuner og arbeidsliv, bedre karriereveiledning i hele utdanningsløpet og større muligheter for voksne til å kombinere jobb og utdanning gjennom fleksible og modulbaserte løp.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av tilstrekkelig og forutsigbar finansiering av fagskolesektoren. Disse medlemmer mener det må satses mer på fagskolene, og at finansieringssystemet må ta hensyn til at de tekniske og maritime fagskolene har høye kostnader. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke tilskuddet

med 20 mill. kroner for å sikre at tekniske og maritime fagskoleplasser blir tilstrekkelig finansiert.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det er viktig å sørge for økt kapasitet for saksbehandling av søknader om akkreditering av fagskoler med formål om at saksbehandlingstiden reduseres betraktelig, og viser til Høyres forslag i Innst. 266 S (2024–2025), jf. Meld. St. 11 (2024–2025), om å øke kapasiteten.

POST 61 UTVIKLINGSMIDLER TIL HØYERE YRKESFAGLIG UTDANNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

7.2 Kap. 241 Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, støtter tiltak som styrker arbeidslivsrelevans, kvalitet og samarbeid med bransjer. Flertallet mener samtidig at regjeringen må prioritere en mer standardisert, rask og forutsigbar realkompetansevurdering. Dette er avgjørende for at voksne skal kunne ta videre utdanning eller skifte yrke. For store variasjoner og et betydelig innslag av tilfeldighet gjør det utfordrende å sikre kontinuerlig kompetansepåfyll.

Flertallet understreker behovet for bedre kompetanseflyt mellom fagskoler og universitets- og høyskolesektoren.

Flertallet mener at tiltak under dette kapittelet må bidra til at flere får større frihet til å skape sin egen kompetansevei gjennom livet, og at arbeidslivet får tilgang til den kompetansen som gir grunnlag for verdiskaping og omstilling i hele landet.

7.3 Kap. 242 Norges grønne fagskole – Veia

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

7.4 Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Vea

POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 61 REFUSJON FRA FYLKESKOMMUNER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

8. Kompetansepolitikk og livslang læring

8.1 Kap. 253 Folkehøgskoler

POST 70 TILSKUDD TIL FOLKEHØYSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Fleirtalet i komiteen, medlemene fra Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Raudt, Kristeleg Folkeparti og Venstre, meiner folkehøgskulane er eit viktig alternativ for menneske i heile landet. Folkehøgskulane bidreg med danning, læring og meistring for mange elevar, og er eit viktig alternativ til utanforskap for mange. Fleirtalet er positivt til at budsjettforliket også vidarefører omgjeringdelen på 40 pst. av studiestøtta for folkehøgskuleelevar.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Venstre viser til at elever med større tilretteleggingsbehov i dag kan søke støtte fra folketrygden, via Nav, for å gjennomføre et år på folkehøgskole. Disse medlemmer viser til Meld. St. 25 (2020–2021) Likeverdsreformen, jf. Innst. 570 S (2020–2021), der folkehøgskole står omtalt på følgende måte:

«Mange foreldre til unge med utviklingshemming mener at opphold på folkehøgskole er bra for den unge. Folketrygden gir støtte til ekstrakostnader til et slikt opphold i ett år, med mulighet for forlengelse i enkelte tilfeller. Kommuner med innbyggere med utviklingshemming får tilskudd som skal gjøre dem i stand til å oppfylle kommunens plikt til å gi denne gruppen innbyggere et tilfredsstillende tilbud. Ungdom med utviklingshemming skal for eksempel få et tilpasset utdanningstilbud av kommunen.»

Disse medlemmer registrerer at i flere tilfeller får elever avslag på slik støtte. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at elever med større tilretteleggingsbehov får en reell mulighet til å velge et år på folkehøgskole. Dette er i tråd med målet om likeverdige

muligheter og tilrettelegging for deltakelse i utdanning og samfunnsliv.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at både privat næringsliv og viktige områder innen det offentlige, som blant annet helsesektoren og skolesektoren, gjennom mange år har hatt vanskeligheter med å få tak i nok kvalifisert personell. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at ressursene som staten bevilger, må prioriteres strengt. Utdanningstilbud innen retninger som er etterspurt i arbeidslivet, må prioriteres for å sikre fremtidig verdiskaping og velferd. Folkehøgskolene utgjør et alternativt tilbud som mange har glede av, men disse medlemmer mener at mer konkrete og arbeidsmarkedsrettede utdanningstilbud bør prioriteres.

Disse medlemmer viser ellers til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås et kutt på 100 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen på denne posten med 20 mill. kroner for å styrke folkehøgskolenes tilbud til unge utenfor arbeid eller utdanning.

POST 71 TILSKUDD TIL FOLKEHØGSKOLERÅDET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 TILSKUDD TIL NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

8.2 Kap. 254 Studieforbund mv.

POST 70 TILSKUDD TIL STUDIEFORBUND

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 73 TILSKUDD TIL VOKSENOPPLÆRINGSORGANISASJONER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre er bekymret for at det i dag er for stor kvalitetsvariasjon når det gjelder voksenopplæringen.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en kvalitetsreform for voksenopplæringsskoler og -sentre, med mål

om å heve kvaliteten i språkopplæringen og forberedende opplæring for voksne.»

8.3 Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 256 post 1 foreslås redusert med 10 mill. kroner for et kutt i byråkrati i HK-dir.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor bevilgningene til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse reduseres i henhold til et 5 pst. effektiviseringskutt ut over ABE, som summerer seg til 26,7 mill. kroner.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

8.4 Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 2 INNTEKTER FRA REFUSJONER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

8.5 Kap. 257 Kompetanseprogrammet

POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 257 post 70 foreslås økt med 15 mill. kroner for å innføre et treårig bransjeprogram rettet inn mot ansatte i SFO for å øke kvaliteten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folke-

parti og Venstre, viser til at Kompetanseprogrammet er et viktig virkemiddel for å gi voksne reelle muligheter til å lære hele livet og for å sikre arbeidslivet tilgang på nødvendig kompetanse. Flertallet mener bransjeprogrammene har vist gode resultater, men at ordningene fortsatt er små i omfang og mangler den strategiske innretningen som er nødvendig for å møte de store kompetanseutfordringene i næringslivet.

Flertallet understreker at regjeringens oppfølging ikke i tilstrekkelig grad adresserer de sektorene der behovet er størst, som industri, energi, helse, IKT og beredskap. Det er etter flertallet vurdering nødvendig med større fleksibilitet, kortere og mer modulbaserte tilbud og bedre samarbeid med fagskoler og andre relevante utdanningsmiljøer.

Videre mener flertallet at insentivordningene for livslang læring må styrkes, forenkles og målrettes bedre mot små og mellomstore bedrifter, som ofte har størst behov, men minst kapasitet til å benytte seg av ordningene. Det er behov for en tydeligere retning og samordning av programmets virkemidler, slik at voksne får faktisk frihet til å skape sin egen kompetansevei, og at bedriftene får tilgang til kritisk kompetanse.

Flertallet mener at Kompetansepluss er en viktig ordning for å styrke grunnleggende ferdigheter, men at regjeringen i liten grad viser hvordan ordningen skal skaleres og videreutvikles slik at flere voksne kan ta del i videre opplæring og kvalifisering.

8.6 Kap. 258 Tiltak for livslang læring

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, ser med stor bekymring på ferske tall fra Nav som viser at 700 000 personer i yrkesaktiv alder sto utenfor arbeid og utdanning ved utgangen av 2024. Mange av de som står utenfor, er mennesker som både evner og ønsker å bidra i arbeidslivet hvis forholdene legges til rette. Flertallet vil vise til at komiteen tidligere har omtalt at Norges største sammenslutning av offentlig eide arbeids- og inkluderingsbedrifter, Kopano, har igangsatt prosjektet Karrierepasset som et verktøy for realkompetansevurdering og karriereveiledning. I prosjektet har de utviklet Kompetansedatabasen – et rammeverk som inkluderer kompetansebeskrivelser for 3 000 yrkesroller basert på SSBs Yrkeskatalog og internasjonale rammeverk. De har siden inngått en intensjonsavtale om å overføre Kompetansedatabasen til Sikt, slik at den kan bli en nasjonal database. Databasen vil da bli en integrert del av Sikt sitt arbeid med å utvikle og drifte en hel-

hetlig nasjonal infrastruktur for å samle og dele data om utdanning og kompetanse og bidra til å møte behovene for relevant kompetanse i arbeidslivet. Det vil også understøtte utdanningssystemets mulighet til å foreta realkompetansevurdering i forbindelse med opptak og innpasning. Flertallet ber regjeringen komme tilbake til Stortinget om dette på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at dersom Norge fortsatt skal være et bærekraftig velferdssamfunn, må det skapes flere jobber i privat næringsliv, samtidig som flere av de som står utenfor arbeid, må inkluderes. Kunnskap og kompetanse er avgjørende for å nå dette målet, og disse partiene har prioritert kompetansepolitikken gjennom flere stortingsmeldinger og strategier.

Et viktig prinsipp har også vært at utdanning skal være tilgjengelig for alle gjennom livsløpet og i ulike livssituasjoner og uavhengig av hvor en bor.

Disse medlemmer mener at regjeringen mangler en tydelig samlet strategi for livslang læring. Det presenteres få konkrete tiltak som gjør det enklere for voksne å ta etter- og videreutdanning. Det er behov for bedre sammenheng mellom utdanningssystemet, arbeidslivet og virkemiddelapparatet, samt bedre tilgang til fleksible opplæringsformer.

Disse medlemmer viser til at en stor del av arbeidsstyrken står utenfor arbeid og utdanning, og at mange av disse har kompetanse som ikke fanges opp av dagens systemer. Disse medlemmer mener at bedre og mer standardiserte ordninger for realkompetansevurdering og karriereveiledning er avgjørende for at flere skal kunne ta del i arbeidslivet og finne veier videre i utdanning.

Disse medlemmer understreker behovet for gode, nasjonale data- og kompetanseoversikter som kan brukes av både utdanningsinstitusjoner og arbeidslivet for å identifisere kompetanse, kartlegge behov og legge til rette for målrettet kvalifisering og innpasning.

9. Høyere utdanning og forskning

9.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler

Komiteens medlem fra Venstre slutter seg til Universitets- og høyskolerådets virkelighetsbeskrivelse i deres høringsinnspill:

«Universiteter og høyskoler er helt sentrale i den store omstillingen samfunnet står overfor. UH-institusjonene skal gi studentene en utdanning av god kvalitet, utføre forskning på høyt internasjonalt nivå og fremme

innovasjon som skaper nye arbeidsplasser og næringer. I tillegg representerer universitetene og høyskolene en kunnskapsberedskap som blir stadig viktigere i vår urolige verden.»

Dette medlem vil påpeke at regjeringen de siste fem årene ikke har styrket universitets- og høyskolesektoren. Årets bevilgning på om lag 0,1 pst. innebærer i praksis nullvekst i institusjonenes kjøpekraft – i en tid der behovet for kompetanse og forskning øker. Reell styrking av basisfinansiering er etter dette medlems syn det rimeligste grepet for bedre studiekvalitet og robust forskning. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative budsjett hvor det foreslås å øke basisfinansieringen i universitets- og høyskolesektoren med 237,5 mill. kroner.

Studieplasser

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 260 post 50 foreslås økt med 20 mill. kroner som følge av at man ikke legger opp til redusert antall studieplasser i sykepleie i ved Nord universitet, UiT og Høgskolen i Molde.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt vil understreke viktigheten av at profesjonsstudiene prioriteres. Disse medlemmer vil i den sammenheng påpeke at det er viktig å sikre nok helsepersonell over hele landet i årene fremover. Med en endret demografi vil stadig flere ha behov for helsehjelp, og behovet for sykepleiere vil øke. Disse medlemmer mener derfor det er viktig å ivareta sykepleierutdanningen ved Høgskolen i Molde, Nord universitet og UiT.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre understreker at tilgang på sykepleiere er avgjørende for gode helsetjenester og beredskap. Deres som det skal foreslås flytting av studieplasser, er det viktig at det baserer seg på oppdatert informasjon om søkertall og behov, og det har ikke regjeringen gjort i dette tilfellet. Disse medlemmer er glad for at partiene i budsjettforliket på Stortinget valgte å videreføre studieplassene lokalt, og mener det var nødvendig for å sikre tilgangen på kvalifisert arbeidskraft i regionene fremover.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Rødt og Venstre viser til regjeringens forslag om å omdisponere 100 studieplasser i sykepleie fra Nord-Norge og Møre og Romsdal, Høgskolen i Molde. Disse medlemmer viser til høringsinnspill som er uenige i regjeringens be-

grunnelse om svake søkertall. Nord universitet har eksempelvis rapportert om økning i søkertallene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 1 mill. kroner til å opprette studieplasser innen nukleære fag.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at det er stor mangel på arbeidskraft i Norge også innen andre områder, og viser i den forbindelse til Navs bedriftsundersøkelse 2025, som kartlegger etterspørselen etter og mangelen på arbeidskraft i Norge. Her framgår det at norske virksomheter mangler 39 000 personer. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke antall plasser på jordmorutdanning fra 180 til 300, øke antallet PPU-studieplasser med 250 samt 18 flere nye studieplasser innen psykologi til Universitetet i Stavanger for å fylle opp studiet med totalt 48 plasser.

Praksisnære utdanninger

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at kvalitet og relevans i høyere utdanning må styrkes gjennom bedre praksis, tettere kobling til arbeidslivet, økt gjennomføring og flere fleksible studietilbud. Flertallet mener det er et mål at flest mulig velger å ta studiene på campus, men understreker samtidig at det er mulig å styrke campus samtidig som man opprettholder et mangfold av fleksible og tilgjengelige utdanningstilbud av høy kvalitet over hele landet.

Kvaliteten i profesjonsutdanningene må styrkes, og det krever bedre samarbeid med praksisfeltet og tydeligere forventninger til kvalitet i praksisopplæringen. Flertallet understreker at god praksis er en forutsetning for kvalitet i utdanningene og for at kandidatene skal være godt forberedt til arbeidslivet.

IKT- og realfag

Komiteens medlem fra Venstre viser til den spesielle mangelen på IKT- og realfagskompetanse i Norge i dag, og høringsinnspillet fra NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, hvor de skriver:

«Norge står overfor betydelige løft og omstillinger som krever tilgang til teknologikompetanse og økt kompetanseutvikling. De urolige tidene minner oss om hvor avgjørende det er å prioritere det viktigste først. Økt tilgang til teknologisk kompetanse er avgjørende for å styrke norsk konkurransekraft, utvikle teknologi til forsvar, sikkerhet og beredskap og løse klima- og naturkrisen [...] I dag ser vi en fallende andel av elevene i videregående opplæring som velger realfag og samtidig en sterk nedgang i barnekullene som avslutter grunnskolen fremover. I sum gir dette en stor, udekket etterspør-

sel etter teknologi- og realfagskompetanse i arbeidslivet i årene som ligger foran oss.»

I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bruke 28,5 mill. kroner på flere stipendiater innen STEM-fagene og 53,8 mill. kroner på 1 000 nye studieplasser innen IKT- og realfag.

Maritim utdanning

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil påpeke at den maritime utdanningen har helt særegne krav og reguleres både av NOKUT og Sjøfartsdirektoratet (IMO/STCW). Dette gjør utdanningen dyrere enn de fleste andre. For at utdanningene skal kunne oppfylle kravene til kompetanse fra både NOKUT og Sjøfartsdirektoratet, er det viktig at de har forutsigbar og trygg finansiering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 10 mill. kroner i øremerkede midler til maritim utdanning.

Annet

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 1,5 mill. kroner til å opprette et professorat i jødiske studier og 5 mill. kroner til Samisk høyskole.

Komiteens medlem fra Venstre understreker viktigheten av at det utvikles kunstig intelligens og språkmodeller også på samisk språk, og viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke støtten til Sámi allaskuvia for opprettelse av Sami AI lab samt generell kompetanseutvikling og studietilbud i Øst-Finnmark. Dette medlem registrerer at regjeringen ønsker å bevilge 1 mill. kroner til samisk AI, men at de ikke spesifiserer hvilken institusjon denne støtten skal tilfalle. Dette medlem er av den klare oppfatning at Sámi allaskuvia må spille en sentral rolle her.

Dette medlem er bekymret for en tendens hvor prestisjefulle oppdrag knyttet til forskning og utvikling tildeles enkelte aktører i universitets- og høyskolesektoren uten tydelig anledning til konkurranse i forkant.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for bredest mulig konkurranse blant aktører i universitets- og høyskolesektoren når studieplasser og forskningssatsinger skal tildeles.»

POST 50 STATLIGE UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 PRIVATE HØYSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 23,6 mill. kroner for å rette opp regjeringens foreslått kutt for private høyskoler, med unntak av BI, Høyskolen Kristiania og DMMH.

9.2 Kap. 270 Studentvelferd**POST 74 TILSKUDD TIL VELFERDSARBEID MV.**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil understreke det viktige arbeidet ANSA gjør for norske studenter i utlandet. Disse medlemmer har merket seg at ANSA tilbyr digital psykologhjelp for utenlandsstudentene, og at dette er et viktig tilbud. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å bevilge 3 mill. kroner for å sikre dette prosjektet.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at studentvelferd er en svært viktig satsing. I dag er situasjonen slik at velferdstilskuddet, som går til det generelle velferdsarbeidet som studentsamskipnadene leverer, og hvis mål er god studentvelferd, har blitt svekket over flere år, noe som utfordrer samskipnadenes evne til å tilrettelegge for studentenes ulike behov og gi dem forutsetninger for å fullføre studiene. Studentmassen er i rask endring. Flere studenter tar digitale eller samlingsbaserte studier, og antallet fagskolestudenter som omfattes av samskipnadene, øker. Disse gruppene kan ha andre behov enn tradisjonelle heltidsstudenter på campus, og det krever fleksibilitet og tilpasning for å sikre relevante og tilgjengelige tilbud. Velferdstilskuddet er avgjørende for at studentsamskipnadene skal kunne møte en mer variert studentpopulasjon og sikre likeverdige tilbud, uavhengig av hvor og hvordan studentene studerer.

Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke studentvelferden med 25 mill. kroner.

POST 75 TILSKUDD TIL BYGGING AV STUDENTBOLIGER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre viser til at behovet for studentboliger er betydelig. Disse medlemmer mener det må legges til rette for raskere bygging av flere studentboliger gjennom å slippe til private og ideelle utbyggere, forenkle regelverket og fjerne fordyrende krav. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg startet et viktig arbeid med å forenkle krav og reguleringer for å øke antallet byggeklare prosjekter, og at dette arbeidet må videreføres for å sikre høyere byggetakt og flere tilgjengelige studentboliger.

Disse medlemmer viser videre til at Husbankens tilskuddsordning til studentboliger må åpnes opp for stiftelser og private utbyggere.

Komiteens medlem fra Venstre viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge ytterligere midler til bygging av flere studentboliger.

9.3 Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen**POST 1 DRIFTSUTGIFTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at lang saksbehandlingstid i NOKUT forsinker nødvendige utdanningstilbud og hemmer muligheten for å svare raskere på arbeidslivets kompetansebehov. Flertallet mener regjeringen må stille tydelige krav til kortere og mer effektive prosesser slik som fagskolesektoren også har kommet med innspill om. Det må sikres at godkjenningsskapiteten er tilstrekkelig til å behandle søknader på en forutsigbar måte. Rask saksbehandling er avgjørende for kvalitet, relevans og utviklingskraft i sektoren.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.4 Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 2 SALGSINTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.5 Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning

POST 71 TILSKUDD TIL TILTAK FOR INTERNASJONALISERING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 TILSKUDD TIL TILTAK FOR HØYERE UTDANNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre understreker viktigheten av å ha læremiddel på nynorsk i høyere utdanning. Det er etter dette medlems syn viktig at målet om språklig likestilling ikke må svekkes, selv om trusselen fra engelsk er større. Økt tilfang av læremiddel på nynorsk vil både føre til mindre engelsk og mer nynorsk i høyere utdanning. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å styrke nynorske læremiddel i høyere utdanning med 2 mill. kroner.

9.6 Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt

POST 50 VIRKSOMHETSKOSTNADER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 INFRASTRUKTUR FOR TUNGREGNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.7 Kap. 274 Universitetssenteret på Svalbard

POST 70 TILSKUDD TIL UNIVERSITETSSENTERET PÅ SVALBARD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.8 Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

POST 21 SPEIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å redusere bevilgningen på denne posten med 2 mill. kroner for å utfase Komité for kjønnsbalanse og mangfold i forskning.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å redusere bevilgningen på posten med 10 mill. kroner.

POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil vise til at Andøya har en viktig rolle som Norges nasjonale romsenter. Andøya Space er ett av svært få steder i verden som kan sende opp forskningsraketter og små satellitter direkte inn i polarbane. Andøya Space bidrar også sterkt på viktige områder som testing av forsvarsteknologi – missiler, droner og sensorer for Forsvaret og NATO-allierte (bl.a. Nammo, Kongsberg Gruppen og Raytheon), og utdanning og opplæring gjennom NAROM og European Space Camp for elever og studenter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 275 post 70 foreslås økt med 3 mill. kroner for å støtte Andøya Space Education. Midlene skal bidra til at senteret i samarbeid med akkrediterte utdanningsinstitusjoner kan tilrettelegge for relevante tilbud til studenter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å opprettholde og styrke Andøya Space, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen til Andøya Space med 7 mill. kroner, slik at utvikling og gjennomføring av aktiviteter i tett samarbeid med norske universiteter og romnæringen kan fortsette.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at av de tre store allmennakademiene i Norge er det bare Agder Vitenskapsakademi som ikke er på statsbudsjettet. Agder Vitenskapsakademi har til formål å fremme

alle former for vitenskapelig virksomhet i Agder og forståelsen for vitenskapens betydning i samfunnet. Dette medlem vil i denne forbindelse vise til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å støtte Agder Vitenskapsakademi med 2,3 mill. kroner.

9.9 Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.10 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.11 Kap. 285 Norges forskningsråd

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til innspill om behovet for sterkere kobling mellom forskning og næringslivets innovasjonsbehov og mener forskningsmidler må rettes mot områder som bidrar til konkurransekraft og nye arbeidsplasser. Flertallet vil fremheve at satsing på både kortsiktig og langsiktig forskning og ny kunnskap er grunnlaget for å finne løsninger på disse utfordringene.

Flertallet viser til at det må skapes flere forskningsmiljøer som blir verdensledende, samtidig som det må satses på forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn eller behov.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil påpeke at søknadsprosessene for forskningsmidler er kompliserte, og virkemiddelapparatet er uoversiktlig. Det er også en viktig diskusjon om grunnforskning og anvendt forskning, om akademisk frihet og politisk styring av forskning som bør løftes mer i årene fremover. Disse medlemmer vil påpeke at det er viktig med forutsigbar og god finansiering av norsk forskning, men samtidig må det også på dette området prioriteres tydelig. Disse medlemmer mener Norge trenger store og tunge forskningsmiljøer som er frie for politiske bindinger og bindinger til ulike interessegrupper og næringer. Det sikres best gjennom å gi forskningsmiljøene stor frihet til selv å fordele midlene, uten interessepolitiske føringer. Innovasjon og fremtidig verdiskaping avhenger av at forskere og akademikere får størst mulig frihet til å forske og arbeide selvstendig, uten å bindes opp i for mange politisk ved-

tatte prosjekter. Den politiske styringen av forskning bør være på et overordnet nivå og begrenset til et fåtall strategiske kjerneområder der Norge har spesielle forutsetninger.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at disse partiene konsekvent har prioritert forskning høyere enn regjeringen Støre. Norge står i en situasjon der tilgang til ny kunnskap og internasjonal innovasjon er avgjørende for å lykkes med nødvendig omstilling.

Disse medlemmer viser til at norsk forskning er avhengig av tett samarbeid med både ledende europeiske og nordiske miljøer. Deltagelse i europeiske forskningsprogrammer gir tilgang til verdensledende kunnskap, infrastruktur og partnerskap som det ikke er mulig å bygge opp nasjonalt alene. Dette gir norske fagmiljøer og norsk næringsliv et betydelig konkurransefortrinn, og er en forutsetning for at Norge skal kunne utvikle teknologi og løsninger som er i front internasjonalt.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser videre til at Høyre i sitt alternative budsjett foreslår 472 mill. kroner mer til forskningsformål, med særlig vekt på teknologisk forskning, næringsrettet innovasjon og forskning av høy kvalitet.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre merker seg at selv om Norge har svært god uttelling i Horisont Europa er det det siste året hentet hjem relativt mindre midler fra EU-programmene samlet sett. Det er derfor avgjørende at norske universiteter og forskningsinstitutter fortsatt har gode forutsetninger for å hente hjem prosjekter og finansiering.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at det i Høyres alternative budsjett foreslås å opprette en egen pott som gjør det enklere for norske fagmiljøer å delta i og hente hjem midler fra EU-prosjekter.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre mener det må innføres nye modeller og spleiselag for forskning som skjer i samarbeid med bedrifter. Mer forskning må kommersialiseres og foregå i nye bedrifter som skaper jobber og verdier.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen konkretisere hvordan Norge skal øke kommersialiseringen fra offentlig finansiert forskning, herunder ordninger i Forskningsrådet, tilgang på tidligfasekapital, inkubasjonsprogrammet, Norsk katapult og klyngeprogrammet.»

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 21 SÆRSKILTE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

**POST 71 STRATEGISKE
FORSKNINGSPRIORITERINGER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil vise til at hensynet til nasjonal sikkerhet blir viktigere og viktigere i dagens internasjonale situasjon. Disse medlemmer vil påpeke at Kina av ansvarlige sikkerhetsmyndigheter anses som en alvorlig sikkerhetstrussel, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der bevilgningene på post 71, Strategiske forskningsprioriteringer foreslås å reduseres med 50 mill. kroner. Kuttene må komme gjennom en helhetlig gjennomgang av feltet, og konsentreres om norsk-kinesiske forskningsmidler.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til Meld. St. 14 (2024–2025) Sikker kunnskap i en usikker verden, der det ble varslet at det skal i gang et arbeid med en nasjonal strategi for kvanteteknologi. Andre land har allerede etablert slike strategier, og Norge risikerer å havne på etterskudd. Det bekymrer disse medlemmer at dette drar ut i tid, samtidig som flere sammenlignbare land allerede har etablert slike strategier. Uten en tydelig strategi risikerer Norge å miste tempo og posisjon i et felt som utvikler seg raskt. En nasjonal kvantestrategi må sikre langsiktig satsing, bedre koordinering mellom aktører og gi mulighet for at Norge kan ta en ledende posisjon på utvalgte kvanteområder.

Disse medlemmer viser til at tilgang til avansert regnekraft er avgjørende for norsk forskning, beredskap og innovasjon, og en robust nasjonal infrastruktur er nødvendig for at Norge skal kunne konkurrere internasjonalt og løse komplekse utfordringer. Disse medlemmer mener regjeringen må sikre forutsigbar finansiering og en tydelig plan for videre opptrapping av norsk kapasitet for tungregning. Disse medlemmer viser til innspill fra forskningssektoren om at kapasiteten for tungregning allerede er under press. Det må sikres en helhetlig plan for videreutvikling av nasjonal e-infrastruktur.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett,

der det foreslås å øke bevilgningen med 30 mill. kroner for å styrke forskningen på kjernekraft, herunder fusjon.

Komiteens medlem fra Venstre viser til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å omprioritere petroleumsforskning til annen FoU-virk-somhet, med en tilhørende reduksjon på 15 mill. kroner.

**POST 72 LANGSIKTIG, GRUNNLEGGENDE
FORSKNING**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre understreker viktigheten av å styrke den langsiktige, grunnleggende forskningen. Langsiktig grunnforskning er selve fundamentet for innovasjon, verdiskaping og demokrati. Flere av satsingene i årets budsjett er rettet mot tematiske områder som kunstig intelligens, forsvar og beredskap. Selv om slike initiativ er fornuftige, må de ikke gå på bekostning av grunnforskningen. En bred og solid kunnskapsbase er nødvendig for å møte fremtidens utfordringer og sikre kvalitet i utdanning og forskning. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor grunnforskningen styrkes.

**POST 73 GRUNNBEVILGNING TIL
SAMFUNNSVITENSKAPELIGE
FORSKNINGSINSTITUTTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre understreker at forskningsinstituttene spiller en viktig rolle for norsk omstillings- og innovasjonsevne. Dette medlem viser til Forskerforbundets høringsinnspill, hvor det slås fast at:

«i systemmeldingen (Meld. St. 14 (2024–2025)) anerkjenner regjeringen at mange av forskningsinstituttene står i en krevende økonomisk situasjon som følge av fallende oppdragsinntekter fra næringslivet og økende konkurranse om offentlige forskningsmidler. Flere forskningsinstitutter står allerede i krevende nedbemanningsprosesser. Fagmiljøer forvitrer og det svekker både kunnskapsberedskap og omstillingsevne på viktige samfunnsområder.»

Dette medlem vil i den forbindelse vise til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke grunnbevilgningen til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutt, hvorav 50 mill. kroner øremerkes til et nytt forskningssenter for næringsrettet digitalisering.

POST 75 AVSETNING TIL USIKKER FRAMDRIFT

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.12 Kap. 3285 Norges forskningsråd**POST 1 INNTEKTER FRA OPPDRAG**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 2 INNTEKTER FRA REFUSJONER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 50 AVVIKLING AV FORSKNINGSRÅDETS EIENDOMSFOND

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.13 Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak**POST 21 SÆRSKILTE DRIFTSUTGIFTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 INTERNASJONALE GRUNNFORSKNINGSORGANISASJONER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 73 EUs RAMMEPROGRAM FOR FORSKNING OG INNOVASJON

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 74 EUs PROGRAM FOR UTDANNING, OPPLÆRING, UNGDOM OG IDRETT

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 75 UNESCO-KONTINGENT

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 76 UNESCO-FORMÅL

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.14 Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak**POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

9.15 Kap. 289 Vitenskapelige priser**POST 51 HOLBERGPRISEN**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 71 ABELPRISEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 KAVLIPRISEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

10. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet**10.1 Kap. 920 Norges forskningsråd****POST 70 TILSKUDD TIL NÆRINGSRETTET FORSKNING**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre viser til at Perspektivmeldingen er tydelig på at Norge står overfor store omstillinger. Skal samfunnet lykkes, må løsningen bygges på kunnskap, forskning og innovasjon. Et liberalt kunnskapssamfunn handler om å gi mennesker frihet til å skape, og det krever langsiktig satsing på forskning som gir oss nye ideer, teknologi og løsninger. Forskning er ikke en kostnad, men en investering i fremtidens verdiskaping, beredskap og demokrati. For å sikre bærekraft, vekst, samfunnssikkerhet og beredskap kreves derfor en kraftig satsing på forskning og innovasjon. Det er også nødvendig med økt samarbeid mellom forskning og næringsliv.

Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen til næringsrettet forskning, hvorav 100 mill. kroner øremerkes til tidligfase teknologioverføring (FOR-NY-programmet) og flere nærings-ph.d-stillinger.

POST 71 GRUNNBEVILGNING TIL TEKNISK-INDUSTRIELLE INSTITUTTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre understreker viktigheten av instituttsektoren innen norsk forskning og innovasjon. Dette medlem slutter seg i den forbindelse til Forskningsinstituttens fellesarenas høringsinnspill, hvor det heter at:

«Når forskningsmiljø samarbeider med de som kjenner utfordringene, bygges ny innsikt, ny teknologi og nye løsninger som tas i bruk. Færre ansatte skal yte helse- og omsorgstjenester til flere gamle. Industrien skal øke konkurranseevnen. Samfunnskritisk infrastruktur og lokalsamfunn skal trygges. Yrkesdeltagelsen skal opp. Ambisjonene må underbygges med forskning for at tiltakene skal være treffsikre og vi når målene. Anvendt forskning i samarbeid mer forskningsinstitutter gjør bedrifter og offentlige virksomheter i stand til å omstille og innovere raskt.»

Dette medlem viser videre til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås en økning i grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter med 50 mill. kroner.

POST 72 TILSKUDD TIL MARIN OG MARITIM FORSKNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 73 GRUNNBEVILGNING TIL PRIMÆRNÆRINGSINSTITUTTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

10.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 923 post 1 foreslås redusert med 1 mill. kroner for et kutt i byråkrati i Havforskningsinstituttet (statlig finansiert del).

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre er kritisk til Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødts foreslåtte reduksjon i bevilgningene til Havforskningsinstituttet. Havforskningsinstituttet er blant annet et svært viktig kompetansemiljø for forskning på dyrevelferd for oppdrettsfisk og sjømat. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstre alternative statsbudsjett, hvor et foreslås en ørmerket økning til Havforskningsinstituttet for nettopp disse forskningsformålene i størrelsesorden 50 mill. kroner.

POST 22 FISKERIFORSKNING OG -OVERVÅKING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 23 OPPDRAGSUTGIFTER FORSKNINGSFARTØY

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

10.3 Kap. 3923 Havforskningsinstituttet

POST 1 OPPDRAGSINNTEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 2 OPPDRAGSINNTEKTER FORSKNINGSFARTØY

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

10.4 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 50 TILSKUDD TIL VETERINÆRINSTITUTTET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 928 post 50 foreslås redusert med 0,3 mill. kroner for et kutt i byråkrati i Nærings- og fiskeridepartementets tilskudd og oppdrag til Veterinærinstituttet.

POST 70 TILSKUDD TIL SAMARBEIDSPROSJEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 TILSKUDD TIL NOFIMA AS

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 928 post 72 foreslås redusert med 5 mill. kroner for å redusere tilskuddet til Nofima.

11. Forskning under Landbruks- og matdepartementet

11.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon

POST 54 NÆRINGSRETTET MATFORSKNING M.M

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 70 INNOVASJONSAKTIVITET M.M.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 71 FORSKNINGSAKTIVITET – NORGES FORSKNINGSRÅD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Venstre understreker viktigheten av dyrevelferd og økologisk matproduksjon for å utvikle et bærekraftig og etisk matsystem. I den forbindelse viser dette medlem til Venstres alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke bevilgningen på forskning på disse temaene i størrelsesorden 10 mill. kroner.

POST 72 GRUNNBENVILGNINGER TIL FORSKNINGSINSTITUTT – NORGES FORSKNINGSRÅD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

12. Utdanningsstøtte

12.1 Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 2410 post 1 foreslås redusert med 3 mill. kroner for et kutt i byråkrati i Lånekassen.

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 50 AVSETNING TIL UTDANNINGSSTIPEND

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 2410 post 50 foreslås økt med 97,3 mill. kroner for å beholde ordningen med 40 pst. omgjøring av basislånet fra lån til stipend for elever som fullfører skolegang på folkehøyskole.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den kraftige prisøkningen og det anstrengte bolig- og leiemarkedet som har gjort en allerede stram studentøkonomi enda strammere. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å knytte studiestøtten til folketrygdens grunnbeløp og å øke studiestøtten til 1,5 G over fire år, noe som vil bidra til økt forutsigbarhet og bedre økonomi for studentene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 317,1 mill. kroner for å øke studiestøtten for studenter med barn mellom 1 og 2 år til 2 G over 12 måneder.

Komiteens medlem fra Venstre understreker at for at høyere utdanning skal være tilgjengelig for alle, må studentenes økonomiske situasjon bedres. Å ha en deltidsjobb ved siden av studiene kan for mange være en god måte å skaffe seg yrkeserfaring og en romsligere økonomi, men det må også være mulig å studere på heltid. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative budsjett, hvor det foreslås å øke studiestøtten til 1,4 G – som ses på som en opptrapping mot 1,5 G – heve inntektsgrensen for avkorting i stipend og innføre 12 måneders studiestøtte for studenter med barn.

POST 70 UTDANNINGSSTIPEND

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til Kristelig Folkepartis alternative budsjett, der det foreslås å øke bevilgningen med 12,4 mill. kroner for å øke studiestøtten for studenter med barn mellom 1 og 2 år til 2 G over 12 måneder, med 97,3 mill. kroner for å reversere regjeringens foreslåtte kutt i stipendet for folkehøgskolestudenter, og med 41,7 mill. kroner for å etablere et stipend for utenlandsstudenter utenfor EU/EØS fra høsten 2026.

POST 71 ANDRE STIPEND

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 72 RENTESTØTTE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 73 AVSKRIVNINGER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til budsjettforliket og Innst. 2 S (2025–2026), der bevilgningen på kap. 2410 post 73 foreslås økt med 793,8 mill. kroner for at gjeldssletteordningen i distriktene gjøres gjeldende for kommuner i sentralitetssone 5. Det skal ikke være en tidsbegrensning på antall år med gjeldssletting.

Tiltaket gjelder utdanningsgjeld fra alle typer utdanning, videregående, folkehøgskole, fagskole, universitet og høyskole. Gjeldssletting er knyttet til studier eller opplæring som er tatt. Lånekassen kontrollerer dette gjennom hensiktsmessig kontroll.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktigere å prioritere studentene enn dem som har avsluttet studiene. Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås fjerne gjeldssletteordningen i distriktene.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til regjeringens forslag om å innføre en ny gjeldssletteordning. Disse medlemmer viser til at regjeringen i forslaget til statsbudsjett ikke ønsket å innføre gjeldssletteordningen for sentralitetsindeks 5 og 6 likevel, men snudde etter at budsjettet var lagt frem. Disse medlemmer mener det er uheldig at regjeringen endrer posisjon på et tiltak med betydelige kostnader

uten at det foreligger en helhetlig vurdering av effekt, målgruppe eller samfunnsøkonomi.

Disse medlemmer mener at statlige ressurser i større grad bør brukes på tiltak som faktisk øker tilgangen på kompetanse Norge trenger, som bedre studiekvalitet, sterkere praksis, desentraliserte tilbud og gode ordninger for videreutdanning.

Disse medlemmer går derfor ikke inn for gjeldssletteordningen slik den foreligger. Disse medlemmer mener det heller bør ses på ordninger som i større grad bidrar til distriktenes behov for relevant arbeidskraft, og viser til Høyres alternative budsjett, som har en tydelig og mer næringslivsvennlig retning, der det foreslås å gi 3 000 kroner i lavere skatt for folk i arbeid og senke formuesskatten for hovedsakelig aksjer og driftsmidler.

Komiteens medlem fra Venstre viser til at det både er en bemanningskrise i norske barnehager og en rekrutteringskrise til barnehagelærerutdanningen. Det haster å gjøre det mer attraktivt å bli barnehagelærer, og i den forbindelse mener dette medlem at et målrettet grep vil være å innføre en ordning med sletting av studiegjeld for barnehagelærere etter samme modell som gjelder for grunnskolelærere. Dette medlem viser i den forbindelse til Venstres alternative statsbudsjett, hvor dette foreslås innført.

POST 74 TAP AV UTLÅN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

12.2 Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning**POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 29 TERMINGEBYRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

POST 89 PURREGEBYRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

12.3 Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning**POST 80 RENTER**

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2025–2026).

13. Oppfølging av anmodningsvedtak

Tabell 3.1 Anmodningsvedtak under Kunnskapsdepartementet

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Følgd opp (ja/nei)
2024–2025	16	Nasjonalt kompetansesenter om fornukspolitikk og urett	Nei
2024–2025	18	Fleire barn skal få språkopplæring i samisk og kvensk	Nei
2024–2025	20	Nasjonal satsing på språkopplæring i samisk og kvensk	Nei
2024–2025	21	Betre tilgang på utdanning i og på kvensk og samisk	Nei
2024–2025	60	Samarbeid i overgangen mellom ulike nivå i skulen	Nei
2024–2025	61	Undervisningsopplegg om livsmeistring og folkehelse	Ja
2024–2025	62	Vidareføring og utvikling av mobbeombudsordninga	Nei
2024–2025	63	Opptrappingsplan for skulemåltid i grunnskulen	Ja
2024–2025	64	Utgreiing av styrking av laget rundt elevar og lærarar	Ja
2024–2025	65	Strategi for spesialpedagogisk kompetanse i skulen og tilstrekkeleg kapasitet i PP-tenesta	Nei
2024–2025	81	Fremje forslag om å lovfeste rett til 12 timar gratis SFO på 1.–3. trinn	Ja
2024–2025	481	Styrke satsinga på teiknspråklege læremiddel	Ja
2024–2025	487	Julegudstenester i opplæringslova	Ja
2024–2025	490	Barnets beste ved oppseiing av barnehageplass	Ja
2024–2025	667	Kompetanseheving i samband med endra opplæringslov	Ja
2024–2025	668	Rettleiar for å førebygge fysisk makt og tvang	Nei
2024–2025	670	Rett til barnehageplass for desemberbarn	Nei
2024–2025	681	Nemningar for høgare yrkesfagleg utdanning på nivå 6 og 7 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk	Nei
2024–2025	682	Ansvar til fagskular for realkompetansevurdering	Nei
2024–2025	683	Høgare yrkesfagleg utdanning og ECTS	Nei
2024–2025	684	Plan for føreseieleg finansiering for fagskulane	Nei
2024–2025	685	Vurdering av eit gratisprinsipp i høgare yrkesfagleg utdanning	Nei
2024–2025	737	Auke kommersialiseringa av norsk forskning	Ja
2024–2025	738	Styrke studentinvolvering i forskning og studentdrivne forskings- og innovasjonsprosjekt	Nei
2024–2025	741	Knyte studiestøtte til grunnbeløpet i folketrygda	Nei
2024–2025	778	Om individregister over barn i barnehagar og grunnskuleopplæring	Ja
2024–2025	863	Private barnehagar: Pensjonstilskot	Ja
2024–2025	864	Private barnehagar: Vurdere behov for eigen regel om bruk av tilskot til eigedomskostnader	Nei
2024–2025	865	Vurdere omsyn til barn med særskilde behov ved opptak til barnehage	Nei
2024–2025	866	Private barnehagar: Greie ut definisjonen av ideelle barnehagar	Nei
2024–2025	867	Private barnehagar: Ikkje-tidsavgrensa søknadsordning for pensjonskostnader som skal evaluerast etter tre år	Ja
2024–2025	868	Private barnehagar: Ny søknadsordning for pensjonstilskot	Ja
2024–2025	869	Private barnehagar: Søknadsordning som kan kompensere for mellom- belse høge utgifter	Ja
2024–2025	870	Private barnehagar: Vurdering av tilskot til eigedom og eigedomskostnader	Nei
2024–2025	871	Private barnehagar: Ordning for rehabilitering av private barnehagebygg	Nei
2024–2025	872	Private barnehagar: Forskrift om tildeling av tilskot	Nei
2024–2025	875	Inkludering av det samiske KI-arbeidet i satsinga på forskingssenter for kunstig intelligens	Ja
2024–2025	1214	Utarbeide kampanje for å redusere bruken av narkotika	Ja

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Følgt opp (ja/nei)
2024–2025	1215	Utvide ordninga med kommunale beredskapsteam	Ja
2024–2025	1228	Setje ned ei arbeidsgruppe som skal greie ut gratis barnehageplass for alle barn	Ja
2024–2025	1242	Innføre ordning med toppa bemanning i alle ordinære barnehagar	Ja
2024–2025	1244	Tilskot til fleksible og desentraliserte tilbod innanfor yrkesfagleg vidaregåande opplæring	Ja
2024–2025	1251	Opprette nytt bransjeprogram for tilsette i barnehagesektoren	Ja
2023–2024	578	Hindre misbruk av personopplysningane til barn og unge	Ja
2023–2024	621	Fleire elevar på ekskursjon til fange- og konsentrasjonsleirar	Nei
2023–2024	707	Vurdering av omfang og lovkrav om mellombels tilsetjing av lærarar	Nei
2023–2024	906	Kartlegge bemanningssituasjonen i SFO-tilboda	Ja
2022–2023	471	Meir variert praksis i lærarutdanningane m.m.	Ja
2022–2023	472	Strategi for å styrke laget rundt læraren og eleven	Ja
2022–2023	484	Plan for å vidareutvikle høgare yrkesfagleg utdanning	Ja
2022–2023	625	Vald og truslar i skulen	Ja
2022–2023	734	Læringsstøttande ressursar på begge målformer	Nei
2022–2023	735	IB-tilbod både i grunnskulen og i vidaregåande skule	Ja
2022–2023	738	Sikre individuell tilrettelegging av opplæringa	Nei
2021–2022	35, pkt. 44	Private barnehagar: Meldeplikt ved overføring av eigedomsrett	Ja
2021–2022	35, pkt. 45	Private barnehagar: Gjeninnføre rett for kommunane til å føre tilsyn	Ja
2020–2021	79	Politiattest for tilsetjing i skular og barnehagar	Nei
2020–2021	1104	Heilskaplege og koordinerte tenester	Nei
2019–2020	700	Studieplassar i høgare yrkesfagleg utdanning	Ja
2018–2019	51	Private barnehagar: Finansieringssystemet og ideelle barnehagar	Ja
2017–2018	461	Private barnehagar: Vilkår på linje med offentlege barnehagar	Ja
2017–2018	802	Private barnehagar: Finansieringssystemet som ivaretek mangfaldet	Ja
2016–2017	642	Medlemskap i studentsamskipnad for fagskular	Ja
2015–2016	796	Krav om norsk og samisk språk i barnehagesektoren	Ja

Komiteen viser til oversikten ovenfor, som viser hvilke anmodnings- og utredningsvedtak som gjelder Kunnskapsdepartementets fagområde. Det vises videre til omtalene av de ulike anmodnings- og utredningsvedtakene i proposisjonen. Det vises til kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av Meld. St. 4 (2025–2026) for den formelle kontrollen av oppfølgingen av anmodnings- og utredningsvedtakene.

Nedenfor følger merknader til Kunnskapsdepartementets oppfølging av de enkelte anmodnings- og utredningsvedtak der medlemmer av komiteen mener oppfølgingen er mangelfull.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt viser til anmodningsvedtakene omtalt i proposisjonen og understreker at disse medlemmer ikke tar stilling til regjeringens rapportering på disse i denne innstillingen om det ikke er nevnt i merknader, men vil vise til Stortingets behandling av anmodningsvedtak i Meld. St. 4 (2025–2026).

Vedtak nr. 737, 26. mai 2025 Øke kommersialiseringen av norsk forskning

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at departementet i liten grad svarer ut intensjonen i anmodningsvedtaket, som er å øke kommersialiseringen av norsk forskning. Det vises til at det er et fåtall prosjekter hvert år som får midler til den første delen av kommersialiseringsløpet gjennom Forskningsrådet. Å kommersialisere forskningsresultater, som gir økte eksportinntekter og flere arbeidsplasser, kreves innsats over tid før en ser resultater. Mange prosjekter stopper i dag opp på grunn av lite tilgjengelig tidligfase-kapital. Det er en hel verdikjede som må fungere, fra FoU, til oppstart, skalering og eksport, for at det skal lykkes. Det trengs derfor en ytterligere konkretisering av hvordan Norge skal øke kommersialiseringen fra offentlig finansiert forskning, herunder ordninger i Forskningsrådet, tilgang på tidligfasekapital, inkubasjonsprogrammet, Norsk katapult og klyngeprogrammet.

Disse medlemmer mener anmodningsvedtaket ikke kan utkvitteres.

Vedtak nr. 868, 3. juni 2025 Ny søknadsordning for pensjonstilskudd

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til anmodningsvedtak nr. 868, 3. juni 2025, der flertallet i Innst. 510 L (2024–2025) ble enige om å innføre en ny søknadsordning for pensjonstilskudd for private barnehager. Forutsetningen var en søknadsordning som er forutsigbar, med tydelig regelverk og et tak opp mot kommunens pensjonskostnader, og som er utformet slik at barnehagene får dekket dokumenterte pensjonskostnader.

Flertallet viser til at forslaget til ny finansieringsforskrift ikke oppfyller Stortingets vedtak, da det ikke sørger for at private barnehager får dekket sine dokumenterte pensjonsutgifter. Flertallet mener at vedtaket ikke er fulgt opp.

14. Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreta en evaluering av om rentekompensasjonsordningen for utstyr og læringsarenaer for 1.–10. trinn har ønsket effekt, sett i lys av kommunenes økonomiske situasjon og manglende mulighet til å ta opp nye lån.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen, innen første kvartal 2026, redegjøre for hvilken styringsinformasjon som skal være tilgjengelig fra kartleggingen av elevenes og skolenes resultater når regjeringen avvikler nasjonale prøver.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen konkretisere hvordan Norge skal øke kommersialiseringen fra offentlig finansiert forskning, herunder ordninger i Forskningsrådet, tilgang på tidligfasekapital, inkubasjonsprogrammet, Norsk katapult og klyngeprogrammet.

Forslag fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å sørge for at midler som tildeles til flere bøker i skolebibliotekene over kap. 226 post 62 i statsbudsjettet, faktisk fører til flere bøker i skolebibliotekene.

Forslag fra Venstre:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen legge til rette for kunnskapsarbeid og -formidling om terrorangrepet 25. juni 2022, knyttet opp mot relevante læreplanmål på ungdomstrinnet og i videregående skole, i samarbeid med Støttegruppa 25. juni.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede hvordan barnehager kan få bedre tilgang til litteratur og lesestimulering, inkludert om etablering av barnehagebibliotekløsninger kan være hensiktsmessig.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen igangsette en kvalitetsreform for voksenopplæringsskoler og -sentre, med mål om å heve kvaliteten i språkopplæringen og forberedende opplæring for voksne.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen sørge for bredest mulig konkurranse blant aktører i universitets- og høyskolesektoren når studieplasser og forskningssatsinger skal tildeles.

15. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Rødt.

Komiteens tilråding B fremmes av medlemmene i komiteen fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 16 (Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2026 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
200	Kunnskapsdepartementet		
	1 Driftsutgifter.....	428 100 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	13 606 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 783 000	
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21 Spesielle driftsutgifter	54 665 000	
	70 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning, <i>kan overføres</i>	250 655 000	
220	Utdanningsdirektoratet		
	1 Driftsutgifter.....	432 694 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	282 239 000	
	70 Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	93 268 000	
221	Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1 Driftsutgifter.....	18 035 000	
222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	1 Driftsutgifter.....	160 293 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 056 000	
223	Diamanten skole		
	1 Driftsutgifter.....	30 354 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	411 000	
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre		
	70 Freds- og menneskerettighetssentre	183 188 000	
	71 Det europeiske Wergelandsenteret.....	21 504 000	
225	Tiltak i grunnsopplæringen		
	1 Driftsutgifter.....	30 457 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	146 209 000	
	60 Tilskudd til landslinjer.....	285 337 000	
	61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring...	40 000 000	
	62 Gratis halvdagsplass SFO 4. klasse i levekårsutsatte områder.....	142 000 000	
	63 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen.....	156 095 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge.....	273 003 000	
	65 Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg.....	261 000 000	
	66 Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	17 553 000	
	67 Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk.....	10 115 000	
	68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	391 059 000	
	69 Tiltak for fullføring og kvalifisering i videregående opplæring.....	127 617 000	
	74 Prosjekttilskudd	13 412 000	
	75 Grunntilskudd.....	112 451 000	
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	753 443 000	
	22 System for kompetanse- og karriereutvikling	1 931 156 000	
	62 Tilskudd til skolebibliotek og bøker, <i>kan nyttes under post 21</i>	103 150 000	
	63 Tilskudd til utstyr og læringsarenaer på 1.–10. trinn	190 920 000	
	65 Tilskudd til skolemiljøteam og beredskapsteam	125 000 000	
	71 Norges forskningsråd – Tilskudd til vitensentre.....	124 296 000	
227	Tilskudd til særskilte skoler		
	63 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	49 020 000	
	78 Tilskudd	225 847 000	
228	Tilskudd til private skoler mv.		
	70 Private grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	4 319 176 000	
	71 Private videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	2 443 237 000	
	72 Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	177 890 000	
	73 Private grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	173 638 000	
	74 Private videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	27 438 000	
	75 Private skoler med særskilt tilrettelagt opplæring for elever med dokumenterte behov, <i>overslagsbevilgning</i>	633 622 000	
	76 Andre private skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	77 782 000	
	77 Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	45 412 000	
	78 Kompletterende undervisning	28 516 000	
	79 Toppidrett	89 114 000	
	81 Elevutveksling til utlandet	2 522 000	
	82 Kapital- og husleietilskudd til private skoler	83 269 000	
	83 Særtilskudd til Møbelsnekkerskolen, Plus-skolen og Hjerleid Handverksskole.....	5 377 000	
	84 Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen ved private skoler.....	148 387 000	
	85 Særtilskudd til private kombinerte grunnskoler.....	161 305 000	
229	22. juli-senteret		
	1 Driftsutgifter.....	57 296 000	
	70 Tilskudd til minne- og læringsbesøk på Utøya	7 000 000	
230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1 Driftsutgifter.....	629 915 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	29 250 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	11 828 000	
	70 Tilskudd til kompetansetjenester på hørselsfeltet.....	40 404 000	
231	Barnehager		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	782 798 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	60 Toppet bemanning i barnehagene.....	800 000 000	
	61 Tilskudd til økt pedagogtetthet og økt grunnbemanning i barnehager i levekårsutsatte områder.....	216 629 000	
	63 Tilskudd til tiltak for å styrke språkutviklingen blant minoritetsspråklige barn i barnehage	150 300 000	
240	Fagskoler		
	60 Driftstilskudd til fagskoler.....	1 800 463 000	
	61 Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning, <i>kan overføres</i>	78 270 000	
241	Tiltak for høyere yrkesfaglig utdanning		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	21 412 000	
242	Norges grønne fagskole – Vea		
	1 Driftsutgifter.....	38 943 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 596 000	
253	Folkehøyskoler		
	70 Tilskudd til folkehøyskoler	1 153 213 000	
	71 Tilskudd til Folkehøgskolerådet	7 161 000	
	72 Tilskudd til Nordiska folkhögskolan	855 000	
254	Studieforbund mv.		
	70 Tilskudd til studieforbund	67 312 000	
	73 Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	2 573 000	
256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1 Driftsutgifter.....	525 287 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	17 599 000	
257	Kompetanseprogrammet		
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	232 786 000	
258	Tiltak for livslang læring		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	102 905 000	
260	Universiteter og høyskoler		
	50 Statlige universiteter og høyskoler, <i>kan nyttes under post 70</i>	45 892 711 000	
	70 Private høyskoler, <i>kan nyttes under post 50</i>	2 329 562 000	
270	Studentvelferd		
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	94 138 000	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	863 443 000	
271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1 Driftsutgifter.....	154 284 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 639 000	
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
	71 Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres</i>	225 626 000	
	72 Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres</i>	80 478 000	
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør – Sikt		
	50 Virksomhetskostnader.....	225 839 000	
	70 Infrastruktur for tungregning, <i>kan overføres</i>	160 720 000	
274	Universitetssenteret på Svalbard		
	70 Tilskudd til Universitetssenteret på Svalbard	190 727 000	
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	54 086 000	
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	75 987 000	
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1 Driftsutgifter.....	22 408 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
285		Norges forskningsråd		
	1	Driftsutgifter.....	766 513 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	105 450 000	
	71	Strategiske forskningsprioriteringer, <i>kan overføres</i>	3 408 800 000	
	72	Langsiktig, grunnleggende forskning, <i>kan overføres</i>	1 876 800 000	
	73	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter.....	262 757 000	
	75	Avsetning til usikker framdrift	500 000 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	13 487 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	463 081 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 902 355 000	
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett.....	1 293 080 000	
	75	UNESCO-kontingent.....	24 933 000	
	76	UNESCO-formål	5 000 000	
289		Vitenskapelige priser		
	51	Holbergprisen	21 537 000	
	71	Abelprisen.....	20 957 000	
	72	Kavliprisen.....	16 307 000	
920		Norges forskningsråd		
	70	Tilskudd til næringsrettet forskning, <i>kan overføres</i>	1 220 100 000	
	71	Grunnbevilgning til teknisk-industrielle institutter.....	573 167 000	
	72	Tilskudd til marin og maritim forskning, <i>kan overføres</i>	517 700 000	
	73	Grunnbevilgning til primærnæringsinstitutter.....	137 539 000	
923		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter.....	899 250 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	491 965 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	262 400 000	
	23	Oppdragsutgifter forskningsfartøy, <i>kan overføres</i>	319 034 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	80 704 000	
	70	Tilskudd til samarbeidsprosjekter.....	5 250 000	
	72	Tilskudd til Nofima AS.....	103 065 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	54	Næringsrettet matforskning m.m.	245 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	2 993 000	
	71	Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	198 200 000	
	72	Grunnbevilgninger til forskningsinstitutt – Norges forskningsråd.....	208 317 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter.....	474 394 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	72 662 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	9 759 363 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	4 372 783 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	575 428 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	4 214 138 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 481 532 000	
	74	Tap på utlån.....	340 500 000	
Totale utgifter			113 297 660 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Inntekter			
3200	Kunnskapsdepartementet		
	3 Inntekter fra fremleie	4 662 000	
3220	Utdanningsdirektoratet		
	1 Inntekter ved oppdrag	2 782 000	
3222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2 Salgsinntekter mv.	26 772 000	
3223	Diamanten skole		
	2 Salgsinntekter mv.	769 000	
3225	Tiltak i grunnopplæringen		
	4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	176 687 000	
3230	Statlig spesialpedagogisk tjeneste		
	1 Inntekter ved oppdrag	29 250 000	
	2 Salgsinntekter mv.	3 724 000	
3242	Norges grønne fagskole – Vea		
	2 Salgsinntekter mv.	8 104 000	
	61 Refusjon fra fylkeskommuner	54 000	
3256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1 Inntekter ved oppdrag	7 189 000	
	2 Inntekter fra refusjoner mv.	36 069 000	
3271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1 Inntekter ved oppdrag	4 625 000	
	2 Salgsinntekter mv.	414 000	
3275	Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1 Inntekter ved oppdrag	10 000	
3285	Norges forskningsråd		
	1 Inntekter fra oppdrag	12 536 000	
	2 Inntekter fra refusjoner mv.	12 328 000	
	50 Avvikling av Forskningsrådets eiendomsfond	130 000 000	
3288	Internasjonale samarbeidstiltak		
	4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	19 383 000	
3923	Havforskningsinstituttet		
	1 Oppdragsinntekter	496 037 000	
	2 Oppdragsinntekter forskningsfartøy	321 082 000	
5310	Statens lånekasse for utdanning		
	4 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	700 000	
	29 Termingebyrer	1 700 000	
	89 Purregebyrer	119 133 000	
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning		
	80 Renter	15 100 221 000	
Totale inntekter			16 514 231 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 223 post 1	kap. 3223 post 2
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 242 post 1	kap. 3242 postene 2 og 61
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 271 post 1	kap. 3271 post 2
kap. 285 post 1	kap. 3285 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

- overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.
- avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved de selvforvaltende universitetene

til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.

III

Omdisponeringsfullmakt

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan omdisponere midler fra kap. 285 Norges forskningsråd, post 75 Avsetning til usikker framdrift til dekning av uventede merutgifter som overstiger bevilgningene på tilskuddsposter med midler forvaltet av Norges forskningsråd. Fullmakten gjelder ikke poster med gjennomstrømningsmidler.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan:

- gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag	
	70 Norges forskningsråd – forskning om utdanning og forskning	840,3 mill. kroner
220	Utdanningsdirektoratet	
	70 Tilskudd til læremidler mv.	90 mill. kroner
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	
	70 Freds- og menneskerettssentre	85 mill. kroner
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21 Spesielle driftsutgifter	13 mill. kroner
	22 System for kompetanse- og karriereutvikling	332 mill. kroner
240	Fagskoler	
	60 Driftstilskudd til fagskoler	54,8 mill. kroner
	61 Utviklingsmidler for høyere yrkesfaglig utdanning	33,3 mill. kroner
257	Kompetanseprogrammet	
	70 Tilskudd	143,7 mill. kroner
270	Studentvelferd	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	1 494,3 mill. kroner
285	Norges forskningsråd	
	71 Strategiske forskningsprioriteringer	11 614,8 mill. kroner
	72 Langsiktig, grunnleggende forskning	5 932,3 mill. kroner

- gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
- gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2027 (andre halvdel av undervisningsåret)

2026–2027) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2026 (første halvdel av undervisningsåret 2026–2027), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.

4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2027 (andre halvdel av undervisningsåret 2026–2027) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2026 (første halvdel av undervisningsåret 2026–2027), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

V

Gebyr for privatisteksamen

Stortinget samtykker i at privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 403 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 808 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 1 195 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 2 398 kroner ved senere forsøk.

VI

Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi universitet og høyskoler fullmakt til å:

1. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten
2. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltakelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
3. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
4. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

VII

Foreldrebetaling i barnehage

Stortinget samtykker i at:

1. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud blir fastsatt til 1 200

kroner per måned fra 1. januar 2026 og til 13 200 kroner per år fra 1. januar 2026.

For kommunene Alstahaug, Alvdal, Andøy, Aremark, Askvoll, Aukra, Aure, Aurland, Austevoll, Austrheim, Averøy, Balsfjord, Bardu, Beiarn, Bindal, Bokn, Bremanger, Brønnøy, Bygland, Bykle, Bø, Bømlo, Dovre, Drangedal, Dyrøy, Dønna, Eidfjord, Engerdal, Etne, Etnedal, Evenes – Evenåssi, Fedje, Fitjar, Fjaler, Fjord, Flakstad, Flatanger, Flå, Folldal, Frosta, Frøya, Fyresdal, Gildeskål, Gjemnes, Gjerstad, Gloppen, Grane, Gratangen, Grong, Grue, Gulen, Hadsel, Hamarøy, Haram, Hattfjelldal, Heim, Hemnes, Hemsedal, Herøy (Møre og Romsdal), Herøy (Nordland), Hitra, Hjartdal, Hjelmeland, Hol, Holtålen, Hustadvika, Hyllestad, Hægebostad, Høyanger, Høylandet, Ibestad, Indre Fosen, Iveland, Kinn, Krødsherad, Kvinesdal, Kvinnherad, Kviteseid, Kvitøy, Kvæfjord, Leirfjord, Leka, Lesja, Lierne, Loabåk – Lavangen, Lom, Lund, Lurøy, Luster, Lærdal, Lødingen, Masfjorden, Meløy, Meråker, Midtre Gauldal, Modalen, Moskenes, Målselv, Namsskogan, Nesbyen, Nesna, Nissedal, Nord-Fron, Nore og Uvdal, Nærøysund, Oppdal, Os, Osen, Overhalla, Rauma, Rendalen, Rennebu, Rindal, Ringebu, Røllag, Rødøy, Røros, Røst, Raarvihke – Røyrvik, Salangen, Saltdal, Sande, Sauda, Sel, Selbu, Seljord, Senja, Sigdal, Sirdal, Skjåk, Smøla, Snåase – Snåsa, Sogndal, Sokndal, Solund, Stad, Steigen, Stor-Elvdal, Stranda, Stryn, Suldal, Sunndal, Sunnfjord, Surnadal, Sømna, Sør-Aurdal, Sørfold, Sør-Fron, Sørreisa, Tingvoll, Tinn, Tjeldsund, Tokke, Tolga, Trysil, Træna, Tydal, Tynset, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Utsira, Vaksdal, Valle, Vang, Vanylven, Vega, Vegårshei, Vestnes, Vestre Slidre, Vestvågøy, Vevelstad, Vik, Vindafjord, Vinje, Værøy, Vågan, Vågå, Våler (Innlandet), Øksnes, Ørland, Øystre Slidre, Åfjord, Ål, Åmli, Åmot, Årdal, Åseral og Åsnes blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud fastsatt til 700 kroner per måned fra 1. januar 2026 og til 7 700 kroner per år fra 1. januar 2026.

For kommunene i Finnmark og noen kommuner i Nord-Troms (Kåfjord, Skjervøy, Nordreisa, Kvænangen, Karlsøy, Lyngen og Storfjord) blir maksimalgrensen for foreldrebetaling for et heldags ordinært barnehagetilbud fastsatt til 0 kroner fra 1. januar 2026.

Dette i samsvar med forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1.

2. inntektsgrensen for fritak fra foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 692 465 kroner per år fra 1. august 2026, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.

VIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til stipend blir gjort, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende perioder når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

IX

Rentekompensasjonsordning

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan gi nye tilsagn om rentekompensasjon slik at gamle og nye tilsagn tilsvarer en investeringsramme på totalt 3 mrd. kroner over kap. 225 Tiltak i grunnopplæ-

ringen, post 61 Rentekompensasjon for investeringer i læringsarenaer og større utstyr som bidrar til mer praktisk og variert opplæring.

X

Forvaltningsoverføring av eiendommer under Norges forskningsråd og avvikling av eiendomsfondet i Norges forskningsråd

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2026 kan overføre ansvaret for forvaltningen av Norges forskningsråds tomter i Gaustadbekkdalen til Statsbygg fra det tidspunktet Kunnskapsdepartementet bestemmer. Kunnskapsdepartementet skal fremdeles stå som hjemmelshaver for tomtene, med unntak av to tomter som skal overføres til Universitetet i Oslo. Tomtene skal overføres vederlagsfritt.

Eiendomsfondet i Norges forskningsråd blir avviklet.

XI

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 923 post 23	kap. 3923 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

XII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
920	Norges forskningsråd	
	70 Tilskudd til næringsrettet forskning	2 834,4 mill. kroner
	72 Tilskudd til marin og maritim forskning	1 415,5 mill. kroner

XIII

Fullmakt til å inngå avtaler om skadesløsholdelse

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2026 kan gi Havforskningsinstituttet fullmakt til, i de tilfeller det anses operasjonelt nødvendig, å inngå avtaler som innebærer at en part selv er ansvarlig for egen eiendom og personale i skadetilfeller hvor

det etter alminnelig erstatningsrett vil være en annen part som er ansvarlig, med unntak for tilfeller der skaden er forvoldt ved grov uaktsomhet eller forsett (knock-for-knock-prinsippet).

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
1137	Forskning og innovasjon	
	71 Forskningsaktivitet – Norges forskningsråd	595,2 mill. kroner

B.

I

Stortinget ber regjeringen foreta en vurdering av konsekvensene av at lærlingtilskuddet ikke har blitt prisjustert over flere år, herunder hvilken betydning dette har for tilgangen på læreplasser, og komme tilbake til Stortinget i revidert nasjonalbudsjett 2026.

II

Stortinget ber regjeringen ta nødvendige grep for å sørge for at midler som tildeles til flere fysiske læremidler i skolen over kap. 226 post 21 i statsbudsjettet, faktisk fører til flere fysiske læremidler i skolen.

III

Stortinget ber regjeringen utrede behovet for en nasjonal ordning for å gjøre låste nettlesere tilgjengelig for alle skoler for bruk i undervisning.

IV

Stortinget ber regjeringen sikre at spesialpedagogikk og inkluderende praksis er en tydelig prioritet i tilskuddsordningen for kompetanseutvikling i 2026, og at regjeringen evaluerer tilskuddsordningen etter to år.

V

Stortinget ber regjeringen utvide potten for praktisk utstyr på 1.–10. trinn i skolen til å også gjelde utvikling og bruk av pedagogiske metoder som fremmer lek og praktisk læring, i samarbeid med næringslivet.

VI

Stortinget ber regjeringen innen revidert nasjonalbudsjett 2026 legge frem et lovforslag for Stortinget om å innføre rett til barnehageplass for barn født i desember, i tråd med Stortingets vedtak ved behandlingen av Innst. 239 S (2024–2025).

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 11. desember 2025

Mathilde Tybring-Gjedde

leder og ordfører

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Deres ref

Vår ref

Dato

24/7332

24. oktober 2025

Prop. 1 S (2025–2026) – rettebrev

Kunnskapsdepartementet gjør herved Stortinget oppmerksom på følgende sak:

Kap. 260 Universiteter og høyskoler, Post 50 Statlige universiteter og høyskoler – finansiering av studieplasser i folkedans ved Universitetet i Sørøst-Norge

I Prop. 1 S (2025–2026) for Kunnskapsdepartementet, i budsjettforslaget for universiteter og høyskoler, s. 205, har departementet foreslått å redusere bevilgningen til Universitetet i Sørøst-Norge (USN) med 3,5 mill. kroner fordi universitetet ikke har etablert en bachelor i folkedans som de fikk finansiering til i 2023. Forslaget bygger på forutsetninger som ikke er riktige. Universitetet fikk finansiering til bachelorutdanningen i statsbudsjettet for 2024. Bachelorutdanningen ble ikke startet opp i 2024 på grunn av for få søkere. I 2025 ble studiet ikke lyst ut gjennom Samordna opptak, men USN gikk da over til lokalt opptak for studiet og har tatt opp studenter høsten 2025. Regjeringen vil derfor foreslå å videreføre bevilgningen til Universitetet i Sørøst-Norge til bachelorutdanningen i folkedans i 2026 og vil håndtere dette på egnet vis, senest i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2026.

Med hilsen

Sigrun Aasland

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådens signatur

